

ЛЕЗГИ Газет

**Жуван Ватан, ватанэгълияр,
дидед чІал хуьх!**

1920 – йисалай акъатзава

N 48 (10745) хемис 1 – декабрь, 2016 – йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 10 манат

Терроризмдиз - ваь!**Чун чи къисметдин сагъибар жен**

Нариман АБДУМУТАЛИБОВ,
Сулейман-Стальский райондин къил,
районда кардик квай терроризмдиз
акси комиссиядин председатель

Дуьньядиз Алкъвадар Гъасан-эфенди,
Етим Эмин, СтІал Сулейман, Алибег Фа-
тахов хътин зурба бажарагъар, чІехи али-
мар багъишай чи райондиз шаирринни
арифдаррин макан лугъун дуьшуьшдин
кар туш.

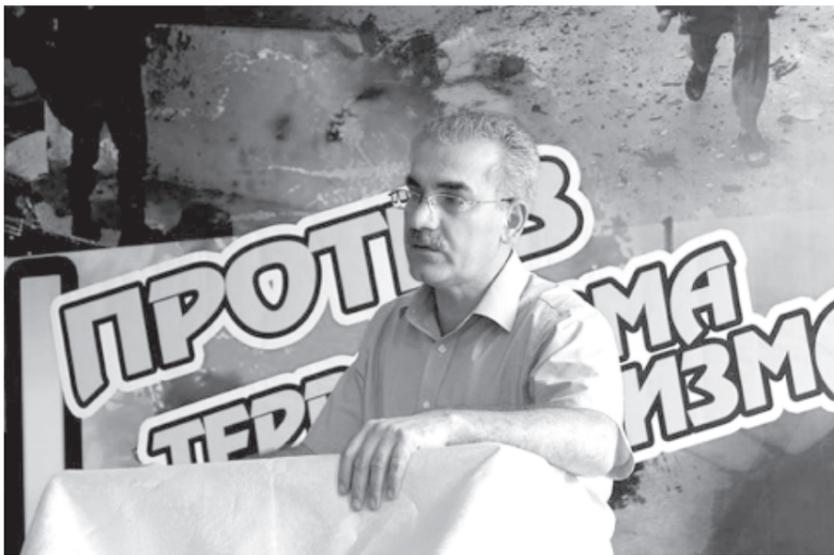
Абурун жергеяр гъакІ Социализмдин
Зегъметдин Игитар Генрих Гъасанован ва
Гъажимурад Темирханован, Россиядин
Игит Радим Халикован, композиторар
Готфрид Гъасанован, Сейфуллагъ Кери-
мован ва хейлин маса чІехи тІварариз
лайихлу хъайи чи къегъал рухвайралди,
алимаралди, генералралди, маса машгъур
тІвараралди мадни артух жезва.

Милли чІалан, эдебиятдин ва меде-
ниятдин гъакъикъи макандиз элкъвен-
вай, женнетдиз ухшар авай чи райондал
неинки адан ватанэгълири, гъакІ вири
лезги халкъди, аниз къевзвай мугъман-
рини гъахълудаказ дамахзава.

Амма, гъайиф хъи, эхиримжи йисара
майдандиз акъатнавай XXI асирдин тІе-
гъуьн тир терроризмдин ва экстремизм-
дин чІуру гъерекатри халкъарин рикІерик
къалабулух кутазава. Чи арада чІехи хъайи,
чахъ галаз са рекъера къекъвей, амма
гъикІ ятІани экстремиствилерин фикиррал
элячІнавай ксарин шумуд хуьре йикъ-шу-
ван тунатІа, са тахсирни квачир шумуд
чандиз къаст авунатІа, чун вири шагІ-
дар я. Имансузри XX асирдин Гомер, Да-
гъустандин дамах тир чІехи шаир ва ариф-
дар СтІал Сулейманан КІвал-музейни,
цІай яна, кана. И крар себеб яз чи район-
дин сергъятдани са шумудра терроризм-
диз акси операцияр кхиле тухвана, хей-
лин террористар тергна, гъа са вахтунда,
и гъерекатра ФСБ-дин ва къенепатан къул-
лугъдин са шумуд офицерни къена.

Мукъвал тир РагъкъечІдай патан Ази-
яда, къилди къачуртІа, Сирияда чи уьлк-
веда къадагъа авунвай ИГИЛ (“Иблирин
гъукумат”) тешкилда лугъуз тухузвай мет-
лебус даяведиз чи райондайни 36 жегъил
фена, са шумуд кас, ватанда сурни къис-
мет тахъана, ана къена. Шумуд диде-бу-
ба, багърияр хажалатдик къарсурнава ва
къарсурни хъийизма.

Лап ашкара я, вири къуватар желб аву-
на, и кардин вилик пад къевелай къун чи
гъар садан эвелимжи буржи я. Инсанар

тІветІерайни такъазвай, масадбур чпин
зегъерлу таъсирдик кутаз алахънавай
къузгъунар ваь, чун чи хсуси къисметдин
сагъибар хъун герек я!

Винидихъ лагъанвай крар фикирда
аваз, НАК-ди, Дагъустан Республикадин
АТК-ди чи вилик эцигъазвай месълаяр гъа-
лун патал райондин идарайри ва АТК-дин
аппаратди къанун-къайда хуьзвай орган-
рихъ галаз санал бегъем чалишмишвилер
ийизва, чи районда жегъилрин арада тер-
биянди кІвалах кхиле тухузва, экстремиз-
мдинни терроризмдин вилик пад къун па-
тал герек тир серенжемар къабулзава.
Амма, гъайиф хъи, а мярекатрин نتیжа-
яр усалбур яз амукъзава. Гъукуматдин
идарайри, общественный ва диндин теш-
килатри тухузвай и, иллаки тербиядин,
кІвалахар са бязи хуьрера гъеле рази
жедай гъалда авач. Идахъ галаз сад хъиз,
чкайрал мукъва-къилири, къуни-къун-
шийри ва хуьруьнбуру жегъилриз дуьз
рехъ къалурун, чІуру кІвалахрин вилик пад
къун, Шамдиз (Сириядиз) финин дуь-
шуьшриз рехъ тагун, жегъил чанар пуч
тахъун патал ийизвай чалишмишвилер
бес къадардинбур жезвач. Гъаф вахтара
экстремизм ва терроризм ачух къайдада
негъ ийизвач. Мийир-межер лугъузвач.
Къилинди, гъа и кІвалах чкайрал гъунгъу-
на тун я. Эвелин-эвел чна вирида бандит-
риз кумек гузвайбур, абурун тереф хуьз-
вайбур чирна, негъ авуна кІанда. Абурун
халкъдин хаинар тирди гъар сада къевелай
къатІунна кІанда. Гъа са вахтунда къуша-
ба, профилактикадин серенжемарни ар-
тухарун ва еридик хъсанарун лазим я.

Районда лагъайтІа, гъар йисуз вини
дережада аваз халкъдин ва гъукуматдин
суварар, жегъилрин акъажунар, жуьреба-
жуьре межлисар, суботникар, школайра
ва культурадин маканра вишералди гъар
жуьредин мярекатар кхиле тухузва. ЧІуру
рехъ хъянавайбурун багъририхъ галаз,
шак физвайбурухъ чпихъ галаз гъавурда
твадай суьгъбетар тухузва, чи гъукумат-
ди къабулнавай Комплексный план бине-
да аваз герек тир маса мярекатарни кхиле
тухузва. И генани кІвалах ерилудаказ
ва дурумлудаказ кхиле тухун патал обще-
ственный тешкилатрин, еке дережа авай
тербиячйирин, насигъатчйирин ва хуьре-
ра авай гуьрметлу инсанрин чирвилер ва
къуватар ишлемишна кІанда.

Эхиримжи вахтара райондин хуьрера
агъалийрин, общественный тешкилатрин
активный иштираквал аваз терроризмдиз
ва диндин экстремизмдиз акси сходар
жезва, школайра диде-бубайрин собрани-
яр кхиле физва. Абурун чи районэгълий-
ри рейсавилелди терроризм негъ ийизва
ва и карда вири къуватар сад авуниз эвер
гузва. “Халкъдин къажгъан муркІадални
ргъада” лугъузва бубайрин мисалда. ГъакІ
хъайила, районда авай вири къуллугъри,
идарайри, карханайри, къуватар мадни
тупламишун патал халкъдихъ галаз ала-
къа мадни мягъкемарна кІанда.

Терроризмдиз ва диндин экстремизм-
диз акси акъвазуни халкъдин сходар
муниципальный райондин жавабдар
къуллугърин, общественный ва диндин

▶ 3

Е.А.ТОЛСТИКОВАДИН гъакъиндай
**Дагъустан Республикадин
Къилин Указ**

1.ТОЛСТИКОВА Екатерина Андреевна
Дагъустан Республикадин Гъукуматдин
Председателдин заместителвиле тайина-
рин.

2. И Указ вичел къул чІугур йикъалай къу-
ватада гъатзава.

Дагъустан Республикадин
Къил **Р.АБДУЛАТИПОВ**
Махачкъала шегъер,
2016-йисан 28-ноябрь, №337

Эвер гун**ГЪУРМЕТЛУ ДАГЪУСТАНВИЯР!**

Гъар йисуз 3-декабрдиз, вири дуьньяда
хъиз, Дагъустан Республикадин Виридуь-
ньядин инвалидин югъ къейдзава. Адан
макъсад общественностдин фикир сергъят-
ламиш хъанвай мумкинвилер авай ксарин
месълайрал желб авуникай ибарат я.

Чакай гъар сада инвалидриз кумек гуни
умуми кардик вичин пай кутун лазим я. Ин-
валидриз тамам уьмуьр кечирмишдай, ду-
ланажагъдин шартІар таъминардай кар алай
объектрикай ва яшайишдин къуллугърикай,
образованидикай, кІвалахдин чкайрикай мен-
фят къачундай мумкинвал хъун патал план-
дал бинелу кІвалах тухун, инвалидар бязи
терефрихъай тамамбур тушир ва алай аям-
дин обществода яшамаш жез алакъ тийиз-
вай ксар яз гъисабунин стестикъ хъанвай фи-
кир дегишарун герек я.

Чек бизарзавай тІалрин - квалрин винел
гъар юкъуз гъалибвал къазанмишзавай кса-
риз дериндай гуьрмет ийизвайди, абурун
къастунал къевивили, руьгъдин къуватди
гъейранарзавайди къалуриз кІанзава заз.
Четинвилер ацалтзаватІани, и виклегъ ксар
неинки яшамаш жезва, гъакІни абурун чеб
уьмуьрда активдаказ кхиле тухузва. Чпел
ацалтзавай татугайвилеризни килиг тавуна,
вилик эцигнавай мураддихъ физ алакъуни
абурун искусстводани спортда, производст-
вода, карчивиле, общественный ва полити-
ческий кІвалахда чІехи агалкъунар къазан-
мишдай мумкинвал гузва.

Заз чпихъ сергъятламиш хъанвай мум-
кинвилер авай вири ксарихъ ва абурун рикІин
сидкъидай ва са гъерезни авачиз кумекар
гузвай ксарихъ хушбахтвал ва агалкъунар
хъана кІанзава. Къуй сергъятламиш хъанвай
мумкинвилер авай ксарин патухъай чна ийиз-
вай къайгъударвили абурун чеб пакадин
юкъуз къениндадай гъаф дири ва инанмиш
яз гъиссдай мумкинвал гурай!

Дагъустан Республикадин
Къил **Р.АБДУЛАТИПОВ**

ОБЩЕСТВО

Буйнаксда шегъердин 150 йисан юбилей та-
мам хъуниз талукъ шад мярекатар кхиле фе-
на. Абура Дагъустандин Къилин ва Гъукумат-
дин Администрациядин екилри, РД-дин
Халкъдин Собранидин депутатри, РД-дин
Гъукуматдин членри иштиракна.

▶ 2

СПОРТ

26-ноябрдиз Махачкъаладин автодорожный
колледждин спортзалда армейски къайда-
да гилералди кукІунай (АРБ) Дагъустандин
Кубок патал 12-17 йисара авай жаванрин ара-
да акъажунар кхиле фена. Абурун тешкилат-
чи Дагъустандин АРБ-дин федерация тир.

▶ 12

Сифтегъан меркезда - сувар

Нариман ИБРАГЪИМОВ

Алатай киш юкьуз Дагъустандин сифтегъан меркезда - Буйнаксда шегъердин 150 йисан юбилей тамам хъуниз талукъ шад мярекатар кыле фена. Абура Дагъустандин Къилин ва Гьукуматдин Администрациядин векилри, РД-дин Халкъдин Собранидин депутаты, РД-дин Гьукуматдин членри ва гзаф къадар мугъманри иштиракна.

Шегъердин администрациядин векиларни галаз мугъманри тарихдинни краеведенидин музейдин залра вил экъуьрна, шегъер арадал атунихъ галаз алакьалу сугъбетрихъ яб акална, экспонатриз кьимет гана. Делегацияди гьакъ шегъердин майдандал тешкилнавай "Милли гъятрал" кыл члугуна. Шегъердин агъалийри юбилейдин суварик иштиракзавайбур Дагъустандин халкъарин алатралди, яракьралди, милли хуьрекарлди гьейранарна.

Шегъердин администрацияда кыле фейи шадвилдин собранидал Дагъустан Республикадин Халкъдин Собранидин Председателдин заместитель Елена Ельниковади Дагъустан Республикадин Къил Рамазан Абдулатипован тиварунихъай шегъергълийриз юбилей тебрикна ва шегъердин экономика, образование, культура, медицина велик тухуник еке пай кутур хейлин ксарив государстводин наградаяр вахкана.

- Буйнакс пара итижлу къисметдин ва баркаллу адетрин шегъер я, - лагъана шегъердин администрациядин кыл Закарья Аморова. - Буйнакс Дагъустандин областдин административный сифтегъан центр ва ахпа Советрин Дагъустандин сифтегъан меркезни хъайи шегъер я. Буйнаксдихъ галаз "сифтегъан" лугъудай гаф пара къазва. Ина гьакъ сад лагъай типография, консерви-ярдай сад лагъай завод ачухнай. Урусатдин пачагъ II Александран буйругъдалди са миллиондин тираж аваз шегъердиз бахшнавай почтунин сад лагъай открыткани акъуднай. Дагъустандин "Дикая дивизия" тивар акъалтай полкни чи шегъерда тешкилайди тир. Виликан Темир-Хан-Шура шегъердин куьейрай дуьньядиз машгъур писателар, шаирар, художникар, музыкантар, архитекторар, тарихчияр фейиди я. 150 йис, алемдин яшарив гекъйгайла, са еке девир туштани, и алатай вахтунда шегъерда рикел аламукъдай гзаф къадарда вакъияяр, мярекатар кыле фена. Чаз вуч рикел хкидатла ва квел дамахдатла чизва. Къенин чи везифа къвезмай несилри чал дамахдай хътин краур умуьурдиз кечирмишун я. Чна гъа и кар патал зегъметни члугвазва.

Собранидал къейд авурвал, 2016-2018-йисара Буйнакс шегъер экономикадин ва яшайишдин рекъай велик тухун патал махсус программа умуьурдиз кечирмишзава. Ам тамамвилелди кьилиз акъудайла, шегъерда гьасилзавай продукциядин къадар 710 миллион) манатдин артух жеда. Къвалахдайбуруз алава яз 760 чка теклифда. Кватлазавай налограл мадни 152 миллион манат алава хъжеда.

Шадвилдин собранидилай гуьгъуьниз Дагъустандин ва Буйнакс шегъердин культурадин, искусстводин устадри, театрин коллективри, эстрададин гьетери еке концерт гана. Юбилейдин гуьрметдай шегъерда шахматрай, теннисдай, мини-футболдай, футболдай, къезил атлетикадай акъажунар кыле тухвана.

Диде - виридалайни масанди

ФОРУМ

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Алатай гьафтеда Махачкъалада, Дуствилин къвале, "Россиядин желеге - дидейрин гъиле" лишандик кваз кыле фейи регионрин уртах форумда Дагъустандин Къил Рамазан Абдулатипова, СКФО-дин вири субъектрай, Москвадай ва маса шегъеррай атанвай векилри: дидейри, политикри, алимрини карчийри... санлай 900-далай виниз дишегълийри иштиракна. Зурба мярекатдин сергъятра аваз алай вахтунда чак гъар садак къалабулук ва секинсузвал кутазвай, государствудин ва общественный умуьурдин вири хилерай дишегълийри активнивал къалурун истемиззавай месэляяр веревирдна. Анал чпикай хаталувал амуькузавай терроризмдизин экстремизмдиз аксивал авуниз, дишегълийрин итижар ва ихтиярар хуьниз, абур пешекарвилдин, яратмишунин, руьгъдин жигъетдай велик финиз талукъ месэляйриз къетген фикир гана.

Форумдин иштиракчияр тир дишегълийрин тиварунихъ хуш келимаяр лугъунихъ галаз сад хъиз, Рамазан Абдулатипова и мярекатдин метлебулвални къейдна.

- Чун хушбахтвилекайни муьгъуббатдикай мукъвал-мукъвал рахазва - хъсан хизан арадал гъиз алакьайла, и гафарин къуват мадни еке жезва. Хизанда инсанди тербия къачузва. Алимри субутзава, эгер вичин умуьурдин сифте йисара аялдин патав багъри кас гъачиз хъайитла, ада вич къулайсуздакас гъиссада. Гъавилей диде патав хъунихъ еке метлеб ава. Аялрин хушбахтлувал абурун патав чпихъ рикъ кузвай диде гъаз хъунилай гзаф аслу я. Дидейрин форум тухунин нетижа яз, чна

меркездин къилин майдандал, Расул Гьамзатован "Дидеяр хуь" гафар атанваз, диде дишегълидиз памятник хкажда. За умудзавайвал, къведай йисан эхирдалди чалай и кар кьилиз акъудиз алакьда, - лагъана РАБдулатипова.

Республикадин Къили хизанда дишегълиди къугъвазвай ролни къейдна. Адан гафаралди, дишегъли - къвалин къул хуьзвайди, ада хуьзвай гъар са хизан лагъайтла, обществодин къакъудиз тежер пай я. Дишегълиди вичин аялриз гъихътин тербия гузватла, ада къвале гъихътин гъалар арадал гъизватла, вичин хизанда дуланажгъ гъикъ тешкилнаватла, азад вахт квелди ацлурнаватла, гъадалай санлай обществода авай гъал ва саламатвал хейлин дережада аслу я.

- Виридалайни багъабур ва пакбур тир келимаяр "Ватан", "диде" - дишегълидин руьгъдин къаматдихъ галаз алакьалу я. Дишегълидин камаллувал несилдилай несилдал агакъарзава, идани алай аямдин дуьньяда виридалайни багъа затлар хизан, аялар ва руьгъдинни ахлакъдин девлетар - хуьз куьмекзава.

Обществода дишегълидин виридалайни гзаф къабул хъанвай роль - им дидевилин, умуьурдин колдашилдин роль я. Гъар са инсандин умуьурда къилин дишегъли диде тир, я ва язни амуькъда. Дагъустандин халкъарин члалара "хайи члал", гафба-гаф таржума авурла, "дидед члал" ибара гъавайда арадал къвезвайди туш. Мисалдани "Бубадикай магърум хъайиди - садра етим, дидедикай магърумди - иридра етим" гъавайда лагъанач. Диде хизандин руьгъ я, ам галачирла, къула авай цай хкахъда, къвал кьибда. "Женнет дидейрин къвачериква" ибур дуьшуьшдин гафар туш, - къейдна Рамазан Абдулатипова.

Дагъустандин Къили хизанар мягкемарунин карда лайихлувилерай, диде дишегълидин дережа ва яшайишдин рекъай

роль хкажуник еке пай кутунай са шумуд дишегълидиз госнаградаяр вахкана. Абурун арада ава: РФ-дин Федеральный Собранидин Федерациядин Советдин член, "Россиядин дидеяр" тивар алай Вирироссиядин общественный гьерекатдин председател Валентина Петренко, "Россиядин халкъарин Ассамблея" Вирироссиядин общественный тешкилатдин Советдин председател Светлана Смирнова.

Вичин рахунра Валентина Петренко дишегълидиз къетгендаказ гъурмет авун Кеферпатан Кавказда хъсан адетрикай сад тирди къейдна. Ада Россиядин Федерацияда дидеяр куьмек авун государстводин эвелимжи нубатдин везифарикай сад тирди, алай аямдин шартлара аялриз руьгъдинни ахлакъдин тербия гунин метлебулвал са шумудра артух жезвайди алава хъуьна. Государстводи и хиле аялрихъ ва жегъилрихъ галаз къвалахдай жуьреба-жуьре къайдаяр ишлемишуналди, са жерге серенжемар кыле тухузвайдал, хизанди ва, сифте нубатда, дидеди и серенжемра важиблу чка къазвайдал фикир желбна. Ахпа ада государстводин жавабдар къуллугърал зегъмет члугвазвай дагъустанви са шумуд дишегълидиз наградаяр вахкана.

Вичин рахунра Светлана Смирнова дишегълийрал ихтибарвал авунай ва дидевилин месэляйриз къетген фикир гунай РАБдулатиповаз чухсагъул лагъана, форумдал веревирдзавай дидевилин ва аялвилдин месэляйрин важибулвал къейдна.

Эхирдай Дагъустандин Къил РАБдулатипова форумдиз атанвай вири ксариз чухсагъул малумарна. Мукъвал вахтара дишегълийрин тешкилатрин векилрихъ галаз гуьруш тешкилуни, анал тлал алай месэляяр веревирд авунин ва республикада умуьурдин шартлар хъсанарун патал саналди къвалах кыле тухунин тапшуругъ гана.

Карчийрихъ галаз гуьруш

Гульмира ЗАКУЕВА

26-ноябрдиз РД-дин карчивилин ва инвестициярин рекъай Агентстводин руководитель Башир Меьгамедов Меьгарамдхуьруьн райондин хуьруьн майишатдин карханайрин кылерихъ ва карчийрихъ галаз гуьруш хъана.

Мярекатда Меьгарамдхуьруьн райондин кыл Фарид Агъмедова, агентстводин кар алай пешекар Агъмед Абдуразаков, чкадин самоуправленидин органрихъ галаз санал къвалахунин ва мониторингдин отделдин начальник Мусагъажи Толбоева, райондин хуьрерин кылерии ва карчийри иштиракна.

Гуьруш ачухай Фарид Агъмедова Меьгарамдхуьруьн райондин гъевчи ва юкван карчивилин хилера, гъакъни инвестицияр желб авунин карда авай гъалдикай лагъана.

Ада къейд авурвал, районда карчивилин къвалах виликди тухуниз ва агъа-

лияр къвалахдалди таъминаруниз еке фикир гузва.

Гуьрушдал районда кардик квай инвестициярин вири проектрин тиварар къуна ва и месэляяр кьилиз акъудунин карда гъалтзавай четинвилерикайни ихтилат кудна.

Ф.Агъмедова гъевчи ва юкван карчивал экономика вилик тухузвай хел тирдакай ва абуроз куьмек гун патал вири чалишмишвилер авуна кланзавайдакай лагъана.

Башир Меьгамедова РД-дин карчивилин ва инвестициярин рекъай Агентство тешкилайдалай инихъ гзаф вахт алат тавунвайдакай ва идарадин асул везифа региондиз инвестицияр желб авуникай, гъакъни карчивилиз куьмек гуникай ибарат тирди къейдна. Ада малумарайвал, и жигъетдай Меьгарамдхуьруьн район фикир желбдайди я. Идалайни гъейри, Башир Меьгамедова рикел хкайвал, и мукъвара РД-дин Къил Рамазан Абдулатипова Меьгарамдхуьруьн райондин руководстводин къвалахдиз, гъа жергедай яз и хиле кыле тухузвай краризни виниз тир кьимет гана.

Сугъбет кыле физвай вахтунда Ба-

шир Меьгамедова законодательствода жезвай цийивилерикай, кьилди къачуртла, налогрин ставка хкажунал къадагъа эцигунин гъакъиндай закон гъазузвайдакай хабар гана. Гуьзчивалдай органрихъ, министрствойрихъ ва идарайрихъ галаз икьрарар кутлуннава. Вири и крар, ада малумарайвал, карчийрин законлу интересар члурунин вилик пад къун патал ийизва. Ихтилат субсидиярикай, субвенциярикай ва грантрикай физва.

"Дагъустан Республикадин мулкунал инвестициярин къвалахдиз государстводин патай куьмек гунин гъакъиндай" Закондал асаслу яз, государстводин патай 5 йисан вахтуналди налогрин рекъай къезилвилер кардик кутунин, банкунай желбзавай кредитдин процентдин ставкадин тайин паюнай субсидияр гунин, государстводин хсусиятда авай чил ва я дараматар кирида къачудайла къезилвилер авунин ва са жерге маса жуьредин куьмекар гузва. Государстводин патай и куьмекар Дагъустан Республикадин инвестициярин кар алай проект я лагъай дережа къачур инвестпроект патал фикирда къуна", - къейдна ада. Гуьрушдал рахай маса пешекарри, карчийри грантар къачун патал вуч авун лажим ятла, гъадакай сугъбетна.

Терроризмдиз - ваъ!

Чун чи кьисметдин сагьибар жен

1 ◀

тешкилатрин векилрин иштираквал аваз гзаф хуьрера кьиле фена ва физва (Нуь-цуйгъа, Агъа Стлалдал, Кьулан Стлалдал, Вино-Стлалдал, Курхуьрел, Кьасум-хуьрел, Алкьвадрал, Дарклушрал, Сардархуьре ва масанра хъсан мярекатар кьиле тухванва). Гзаф дуьшуьшра гъа сходрал цийи имамар хъянава, терроризмдиз акси серенжемар кьалурнавай резолюцияр кьабулнава.

Къейд авун лазим я, кьанун-къайда хуьзвай органрин еке кваллах тухузва. Чи виридан буржи абуруз жедай куьмек гун, акур шаклу инсандикай, машиндикай хабар гун, кьалурун ва эхирни экстремистриз ва террористриз чи чилел чка тагун я.

Школайра авай жегил-жаванрин патяхъай чак артух кьурхулувал квач. Чавай абуруз таъсир ийиз жезва, диде-бубайрин гуьзчивални артух я. Амма 18-25 йиса авай жегилрин патяхъай райондин талукь кьуллугьрин кваллахдал тамамвилелди разивал ийиз жедач. И кардани диде-бубайрин, миресринни варисрин патий куьмек ва таъсир екеди хъун герек я. И кваллахдив мукьаятдиз ва герек кьадар чирвилер аваз эгечлун чарасуз я.

Агъадихъ чна аялар, жаванар, жегилар диндин экстремизмдин таъсирдик акадунин са бязи асул лишанар гъизва:

- аялди вич обществода тухузвай те-гьер, рахунрин мана-метлеб дегиш жеда;
- адан чинин рангар дегиш жеда, вич-вичихъ пара агъунвайди хъиз гъисс ийи-да, гъа са вахтунда са гъихътин ятлани суь-гъурдик квайди хъиз аквада;
- уьмуьрда вич тухузвай гъал, рахунрин къайда дегиш жеда - садлагъана атлай ва веки гафар лугъуда, рахунра диндин хци гафар ишлемишда (ара-бир багърийриз "кафирар" лугъуз жеда);
- вич-вичихъ агъуна, масабурухъ галаз рахан тийиз, мукьвабурухъ галаз авай алакъа атлуз алахъда, са бязи дуьшуьшра ахлакьдин (психикадин) жигетдай вичивай вич хуьз жедач, фад хъел къведа;
- сятералди масанра жеда, геждалди кваллиз къведач, са гъихътин ятлани шаклу мярекатра иштиракда, гъа са вахтунда хуьре, квалле кьиле тухузвай мярекатри-вай кьерех жеда;
- диндин чирвилер кьачунин жигетдай еке игътияж ва ашкъи жеда, уьмуьрдин макъсад жагъуриз, вичин яшдиз талукь тушир суалриз жавабар жагъуриз алахъда;
- школада чирвилер кьачунин галаз алакьалу тушир маса месэлайрал алахъда, квалле диндин шаклу ктабар пайда жеда;
- компьютер, айпат ва ихътин маса такъатар ишлемишиз интернетда, соцсетра гзаф вахт кечирмишда;
- "диндин стхяр", "диндин вахар" пайда жеда, гъа са вахтунда адетдин инсанривай кьерех жеда;
- са бязибур хизандихъ галаз санал са суфрадихъ ацукьдач, дидеди гъазурай хуьрек, ам гъалалдинди туш лугъуз, недач;
- вичиз хъсан аквазвай дин райж ийиз, илитлиз, масабур вичин рекъел гъиз алахъда, диде-буба, мукьвабур "авамрай" гъисабда;
- вичи хъянавай диндин артуханвал хцидаказ субутариз алахъда;
- диде-бубайрик рехнеяр кутаз, абуруз "акьулар" гуз алахъда;
- бубайрин диндин рехъ дуьзди туш лугъуз, абурун уьмуьр гунагъар квайди я лугъуз, абур тахсиркара ийида, гъа са вахтунда вичикай цийи инсан хъанва лугъуз тестиькарда;
- диде-буба, члехи миресар ва тухумдин кьил ам патал авторитетар яз, яни гъурмет авуниз лайихлу ксар яз амуьдач ва ик мад.

Чуру диндин дестедин таъсирдикай хкудунин виридалайни хъсан къайда аник аял акадуниз рехъ тагун я.

Аялар чуру дестейрин таъсирдикай хуьнин са бязи меслятар:

- аялдивай чуру таъсирдикай садлагъана жечлун кьелвай истемимшна кландач;

- адан кьанажагъда хъанвай дегишвал вахтуналди, са ни ятлани илитнавайди тирди лугъунихъ галаз санал, адав секиндаказ, хъуьтуьлдаказ рахаз эгечлна кланда;

- адан дустар, адахъ галаз алакъада авайбур ахтармишна, абурун мурадар, фикирар чирна, чуру ниятар авайбур ятла, абурун таъсирдикай яваш-явашдиз хкудиз алахъна кланда;

- аял гъамиша гуьзчивилик хъана кланда, адаз чуру крарив эгечдай мажал гана кландач;

- аял беден мегъкемарунал, чирвилер къачунал, ктабар клелунал, зегъметдал, майишталдал, квалле, сала кваллах авунал машгуларна кланда, хийирар гъиз чирна кланда, гъеле гъевчизамаз са сенятдин, пешедин иеси авуна кланда;

- чпихъ тайин тир нетижаяр хъанвай, агалкьунар кьазанмишнавай машгур ксарин, алимирин, спортсменрин ва гъакли таяр-туьшерин чешнейрикай менфят къачуна кланда;

- эгер хъсандиз клелна, са пешедин иеси хъана, кваллах авуртла, вич яшаммиш жезвай махлуькьат, дуьньядин туькьлуьр хъун патал ададай вичелай гзаф кваллахар алакьдайдахъ инанмишарна кланда ва хизандин, тухумдин, хайи халкъдин уьмуьрдай, тарихдай кутугай мисалар гъана кланда;

- и карда кьилин шартл хуьтуьлвал, умунвал, адал жуван фикир векъидаказ илитл тавун я. Аялдахъ галаз рикляй-риклиз, ачухдаказ, риклин чим гуналди ва къайгъударвал гъисс ийиз туналди, рахана кланда;

- чарасузвал хъайи дуьшуьшра пешекаррин ва я къайдаяр хуьдай органрин куьмекдикай менфят къачуна кланда;

- диндикай дуьз информация къачун патал аял машгур дингълийрин, халкъдин арада гъурмет авай имамрин патав тухвана кланда.

Виридаз чизва хъи, агъалийрикай са бязи къатар хийир-шийирдик, мел-мехъеррик иштиракзавач, чпин наризавал лап чуру гъалда, къанунрив кьан тийидайвал кьалурзава.

Обществода яшаммиш жез, адавай кьерех хъун намуькин кар я.

Чи гьукуматда, чи патара ихътин чуру гъалар арадал атунин себебар ашкара я. Дуьньяда эхиримжи вахтара жезвай дегишвилерни вирибуруз аквазва. Гъа жергедай яз чи халкъни, иллаки вич яшаммиш жезвай сергъятриз килигна, и дегишвилерин яцлара гъатнава. Анжах абурукай лап чурубуруз яз лезгийри диндин экстремизмдин, терроризмдин рехъ хъягун халкъдиз члехи зиян гузвай, адан бине, милливал чурузавай гьерекатар тирди гъар сада кьелвай аннамимшна кланда.

Чахъ чи бубайрин бязи хъсан адетар амуьк тавун, чаз гзаф дуьшуьшра члехи-гъевчи чиз амачиз хъун, ажугъди кьун, теспачавал ва хийирсуз ката-калтугун артух хъун - вири и чуру дегишвилеринни гьерекатрин нетижая.

Диндахъ галаз алакьалу хъсан адетарни чи халкъдиз тимиьл чизма. И кардин себебни эвелни-эвел советрин девирдин сифте килера чи халкъдик квай гзаф кьадар твар-ван авай алимар, шейхер кьуни-кьуншийрин ва маса чуру ният авай инсанрин арзайралди, бугътенралди гьурбатдиз акьудун хъана. Абурукай гзафбуруз элкьвена ватандиз къведай мумкинвал жагъанач, чеб акьудай чкайра фаракъат хъана. 70 йис хъанвай кьузъ инсанар, "гьукуматдиз акси таблигъат тухузва" лугъуз, репрессийрик кутуна. "Баплах гъаваш лагъайла, кьил атлана гъун" гъа девирда виринра, иллаки чи патара,

деб хъанвай кар тир.

Тарихдиз вил вегъейла, девирар гекьигаила, якъин я хъи, исятдани ахътинбур тимиьл туш. Гъавилай чурубурухъ галаз дуьзбуруни и гьерекатрин регъверик акатзава. Гъакьисагъвилелди зегъмет чулгузавай, вичин хизан хуьзвай, дуьз къайдада уьмуьр кечирмишзавай са бязи инсанар, са нин ятлани бугътен, фитне, пехилвал себеб яз, ибадат, капл-теат ийизва лугъуз, девирдин и цук акатзавай дуьшуьшарни гьалтзава. Масадаз зиян гун лап регъят кар хъанва.

Бубайри "къурайдахъ галаз цидини куда" гъавайда лугъузвайди туш. Гъавилай вири и гьерекатар, и дегишвилер чи халкъ патал лап члехи зарар авайбур я.

Террористрин гьерекат вири дуьньядин "тегъуьндиз" элкьвенва, имамар, алимардингълияр, органра кваллахзавайбур, муаллимар, кьуллугъгълияр ягъун-кьиникь адетдин кар хъанва. Жувахъ гагьукьдалди чун секин я. Икьван чуру крар хъанватлани, им члехи завал тирди чи халкъди гъеле кьелвай кьатлунзава. Фадамаз адан вилик пад кьун тавуртла, халкъдин гележег хъсанди жедач.

Дингълийрилай чпелайни гзаф месэлаяр аслу я. Амма, гъайиф хъи, чирвал авай дингълияр чи халкъдихъ тимиьл ава, авайбурукай са бязибур, члехи дережадиз акатнавайбурни кваз, чеб-чпихъ галаз бягъсина, гуьжетра ава, чпичеб "незва", сада-сад маса гузва, гизгизва. Дингълийри, ибадат ийизвайбуру амайбуруз гена чешне кьалурун лазим тирди девирдин истемимшунни я, чи халкъдиз кутугни авунава. Чпин ацукьун-къарагъунал, рахунлуькьлуьнал, инсанрив эгечлуьнал, яшайишда чеб тухунал гьалтайла, дин кьиле тухузвайбур иллаки тафаватлу хъана кланда. Сивел Аглагъ алаз, рикле шейтлан хъун дуьз жедади мегер?!
Муькуь патяхъай, гьукуматди дингълийриз мумкинвилер лагъайтла, вири гузва: ибадат ая, Гъаждал, зияратдиз алад, мискинар эциг, телевиденидай, газетдай рахух, адалат, таблигъат твах ва ик мад. Динда кьуллугъгълийрин, органрин патий кьаришмишвал жезвач. Чурудаз чуруди, дуьздаз дуьзди лугъун къадагъани садани ийизвач. Кланзавайди сад я: анжах гьукуматдин ва яшайишдин кьанунар чурмир, инсанвилел, гьукуматдин Конституциядал амал ая.

Авай четин гъалара, махлуькьатда авай бязи татугайвилер себеб кьуна, чи къудратлу уьлкве, Россиядин Федерация, писди я лугъун халкъди, гьукуматди, гьелбетда, кьабулдан. Гъи девир, гъи уьлкве, гъи шариат кардик квай гьукумат кьуртлани, татугайвилер, наразивилер виринра авайди я, хъунни авурди я. Гьукуматдин кьилин буржийрикай а татугайвилер тимиьларун, халкъдин уьмуьр хъсанарун, яшайишдин шартлар кьезилерин, адетдин инсандиз куьмек гун, адан гъуьруьятдик хкуьр тавун, адаз савад, адан сагъламвиллиз фикир гун, кваллахдал таъминарун ва ик мад я. Бес чи гьукуматди чакай луьклар авунава лугъун, халкъ истисмар ийизва лугъун дуьз яни? Багънаяр жагъуриз, алай девирдин вахтунин татугайвилерикай менфят къачуз, жегилрин килер чурузава. Вучиз лагъайтла жегилар гъи девирда, гъи гьукуматда хъайитлани обществодин, махлуькьатдин ийгин кьат я, гележегдин бине я. Арадилай чун, диде-бубаяр, миресар, тухумдин члехибур четин гъалдин иесиар жезва, беябурчивилик акатзава.

Эхирдай лугъуз кланзава, за райондин вири агъалийриз, авай мумкинвилер, къуватар сад авуналди, терроризмдин ва диндин экстремизмдин аксина дурумлуьдаказ аквазуни, чи акьалтзавай жегил несилдин гележегдин гъакьиндай жавабарар ва къайгъударар хъуниз, чи халкъдин руьгдин ивирар, бинеяр, адетар ва милливал хуьниз звер гузва.

Нетижалу гуьруьш

ЧИ КОРР.

"Сад тир Россия" партиядин Председатель Д.Медведеван общественный приемныйдин Дагъустандин отделенида Россиядин Федерациядин Государстводин Думадин депутат Абдулгъамид Эмиргъамзаева сифте яз агъалияр кьабулна.

Цийи депутатдин кьилив цудалай виниз инсанар атанвай. Сифте кьабулайбурукай сад Махачкъала шегъерда яшаммиш жезвай Махова Хадидат тир. Ада вичихъ лап куьгъне хъанвай кваллай цийидиз экъечлунин дерди авайдакай лагъана. Депутатди гъиле-гъил аваз шегъердин лап куьгъне хъанвай квалерай цийибуруз акъудзавай отделдин начальник Ибнугъаджароваз зенг авуна ва и месэладин гъакьиндай вич гъавурда тун тлаабна. Начальникди хабар гайивал, Маховадин месэладикай адаз малум я ва мукъвара дишегъли Махачкъала шегъердин администрациядин кьилихъ галаз гуьруьш хъун тешкилун хиве кьуна.

Хейлин йисара республикадин МВД-дин кьурулушда зегъмет чулгур З.Дашдиева вич яшаммиш жезвай квалерин шартлар хъсанарунин жигетдай махсус нубатда авайдан ва эхиримжи са шумуд йисуз вич гъа са кчадал аламайдан гъакьиндай арза авуна. Депутатди вичин куьмекчидиз РД-дин МВД-дин министрди чар кьын буйругъна.

Махачкъалада яшаммиш жезвай А.Жабраиловади "Гарант" ТСЖ-дик акатзавай вичин квалера чимивал авачирдакай ва гъикъван арзаяр-ферзаяр авунатлани, месэла гъал тийизвайдакай лагъана. Абдулгъамид Гъасанович ТСЖ-дин начальникдихъ галаз телефондай рахайла малум хъана хъи, арадал атанвай кьулайсузвилер туькьлуьр хъувунва ва квалериз чимивални ганва.

Начагъвал себеб яз бедендик синих акатнавай Мегъамедова Зулейхадина Мусавев Арсена чпиз набут хъанвайвилин гъакьиндай группа тайинар тийизвайдакай арза авуна. Набудвал себеб яз абурувай кваллахизни жезвач. Гьелбетда, депутат кьеле акланвай инсанрин гъавурда гъатна ва ам РД-дин МСЭК-дин руководителдихъ галаз рахана. Месэла гъалдади депутатди ам вичин гуьзчивилик тада.

Хатасузвилин серенжемар

Ш.Н.ИСМАИЛОВ, РФ-дин МЧС-дин РД-да авай ГУ-дин отделдин инженер, кьенепатан кьуллугъдин лейтенант

Россиядин МЧС-дин буйругъ кьилиз акьудун яз РФ-дин МЧС-дин РД-да авай профилактикадин кваллах тухудай Кьилин Управлениди республикадин территорияда "Цийи йис" серенжем кьиле тухуда.

Серенжемдин сергъятра аваз агъадихъ галай кваллахар тешкилда:

- суварар кьиле тухудай чкаяр ахтармишда;

- идарайрин руководителриз, цаяр къуникай хуьдай жавабар ксариз цаяр кьур дуьшуьшра инсанар санай масаниз куьчардай инструктаж гуда;

- суварар кьиле тухузвай чкайрал жавабар ксарин дежурствояр тешкилда.

И кардахъ галаз алакьалу яз РФ-дин МЧС-дин РД-да авай профилактикадин кваллах тухудай кьилин управленидин цаяр къуникай хуьдай тайин истемимшунрал амал авун тлаабзава. Кьилди къачуртла:

- ёлка, хъсандиз мягъкемарна, пичеривай, каминривай ярга эцигда;

- ёлкадал чарарин гирляндар, памбагдикай ва картондикай туькьлуьрнавай игрушкаяр эцигдач;

- куьчерай маса гузвай пиротехникадин шейэр къачудач; абур ишлемишдай вахт алатнаватла, сертификат авани-авачни чира;

- пиротехника ишлемишдайла, инструкциядиз дикъет це ва адал амал ая;

- яш бегъем тахъанвай аялрив пиротехника вугумир ва абур муькуьва ахъаймир;

- цай кьур дуьшуьшра тади гъалда пожарный охранадиз 01 - телефондай ва "101", "112" мобильный телефондай зенг ая.

Инсанвиллин ерияр хуьналди

Нариман ИБРАГЬИМОВ

Чехи къуллугьрал хъайи бязи инсанрикай наразивилелди, гъатта ажуьгдивди, тикъетар ягуьнивди рахадайбур гзаф жеда. Зун вучиз икI жезвайди ятIа, гъа кардин себебар ачухариз алахъзавач. Гъа са вахтунда ачухдаказ лугьуда: чIехи къуллугьрал хъайи, заз чидай инсанрик чпикай хушвилелди рахадайбурни, хъсанвилер, къени крар рикел хкидайбурни ква. Ахтинбурукай садни **РАМАЗАНОВ Шагьидин Рамазанович** я. И мукъвара зун адахъ галаз гуьрушмиш хъана.

■ **Шагьидин Рамазанович, уьмуьрди тесдикъарзавайвал, инсан гьикъван клевера гъатайтIа, адахъ абурай экъечIна виликди фидай такъатар ва мурад ар къилиз акъуддай алакьунар жезва. Чаз малум тирвал, уьмуьрди куьнни къваларахъуталра, гуьзлемиш тавур азабра туна, ви вилик жуьребажуьре манивилер гъана...**

- Гъахъ я, зи яшарин инсанрикай, яни даяедин девирдин аялрикай виридакай гъакI лугьуз жеда, - эгечIна суьгьбетдив Шагьидин Рамазанович. - Чаз такур азиятар хъанач. Каш-мекъ, тIалквал, чIехибурухъ галаз санал зегьмет чIугун, хиве хизандин, вахарин, стхайрин патахъай жавабдарвал гъатун...

Зи чIехи буба Магьди нафтIадин мяденрин устIар тир. Вичин уьмуьрдин 30 йис къван ада Бакудин нафтIадин мяденриз бахшна. Адаз пачагьдин девирдин истисмарвални, инкъилабдин женгерни, граждандявени акуна. ЦIийи уьмуьр къурмишунин иштиракчи тир ада хва Рамазанов Ахъегьрин бухгалтерар гъазурдай школада кIелиз туна. Дахдикай Рутул районда сифте яз тешкилай гагъ са, гагъ маса колхоздин бухгалтер хъана. Гитлерин Германияди чи Ватандал вегьейла, жегьил свас Эминат кIвале туна, амни дирибаш хуьруьнвийрихъ галаз санал фронтдиз фена. 1941-йисан 1-декабрдиз дуньядиз зун атана. 1943-йисан даяедай дахтанна, метIерилай агъуз кьве кIвачни галамачиз. Адан руьгьдин уьтквемвал, къастунал кIевивал лугьуз тежедайди тир. Набут я лугьуз, ада вич дуьзгун жергедай акъуднач, уьмуьр давамарна, колхозра ва маса идарайра зегьмет чIугуна. ЧIехи хизан - 3 хвани 5 руш - арадал гъана.

КIвале чIехи аял тир зи хиве хейлин везифаяр гъатна. Дидедихъ галаз цанни цана, векъни яна, гвенни гвена, чIура ра лапагар, маларни хвена... Куьрелди, кIвалин, майишатдин, яшайишдин вири крарик зи пайни акатна. Амуькзавай са тIимил азад вахтундани зун патал дахдин кIекIецар къугъвадай шейэриз элкъведай.

Рутул районда лезги 4 хуьр авай. Хуьлуьдур квачиз, амай хуьрер арандиз куьн хъана. ИчIер - Ярагьдал, Лакунарни Ибрагьар - ЦIелегуьндал. Хайи хуьруьн сифтегъан школа куьтягъай за кIелунар Хуьлуьдурин, Хуьруьрин ва Рутулрин школа-интернатра давамарна. Чи бедендал я бегьем партал, я руфуна тухдалди фу хъайиди туш. Гъатта

Дагъустандин госуниверситетда кIелдайлани, гишиндиз акъудай йикъар пара хъанай. Имтигъанар вахуз атай за пуд йиф ракъун рекъин вокзалдик акъуднай. Амма лугьун за, захъ, гъакI таяртушерихъни кIелун патал авай гъевес зурбади тир. Чна кIелун, чирвилер къачун, обществодиз менфятлу инсанар хъун патал вири азиятриз таб гана.

■ **Пешекар-тарихчи, муаллим тир куьн партийный кIвалахдал гьикI акъатайди я?**

- Авайвал лагъайтIа, жуван кьвед лагъай кеспи - журналиствал, "Коммунист" газет себеб яз.

Диплом къачур зун хайи райондиз рекъе хтуна ва за Жилихуьруьн аялриз тарихдин тарсар гана. Анай зун Рутулрин юкьван школадиз хкана ва ина за тарихдин муаллимдин ва завучдин везифаяр тамамарна. Гъа са вахтунда за республикадин газетриз чкадал кIиле физвай вакъиайрикай, крарикай макъалаяр кхъизвай. 1968-йисан заз КПСС-дин

Рутул райкомдиз эверна ва чкадин "Малдар" газетдин редакторвиллин къуллугъ теклифна. "Ваь" лугьун чидай кар тушир. Муьжуьд йисан райондин газетдин кIвалах кIиле тухвана, зун СССР-дин журналистрин Союздин членвиле къабулна. Журналиствилин дад сиве гъатай зун меркездиз къезва ва "Комсомолец Дагестана" газетдин редакторди зал отдел ихтибарзава.

Лугьун хьи, меркезда зи уьмуьрдин арабадик гьич гуьзлемиш тавур жуьреда йигинвал акатзава ва ада зун цIийи рекъерай цIийи дережайрихъ тухузва. И рекъера гъалтай ва заз куьмеддин гьил яргъи авур вири стхайризни за сагърай лугьузва.

Комсомолрин газетдай зун жуван дидед чIалал акъудзавай "Коммунистдин" редакциядиз хъфизва ва ина кIвалахай са тIимил вахтундилай заз редакциядин коллективди Ростовдин высший партийный школадиз кIелиз фидай мумкинвал гуьза ва зун къени адалай рази я. Партийный школада за чешнелудаказ кIелна, зи шикил анин Гуьрметдин доскадиз акъудна.

■ **Ростовдиз кIелиз фидайла, куьне шегьерда ругуд аял галай уьмуьрдин юлдаш туна...**

- Ваз гуз кIанзавай суалдин гъавурда зун акъуна. За ахътин "къелет" ийидачир, эгер жуван кIвалин кайвани, хуьлуьдур руш Магьиратан алакьунрихъ инанмиш туширтIа. Амни вири четинвилер эхиз вердиш хъанвай кас тир. Ада аяларни хвена, зазни виликди фидай къуватар гана. Гуьгъуьнлайни зи вахт жавабдар къуллугъри гзаф къакъудна. Магьирата лагъайтIа, дидевилин, тербиячидин, кайванидин везифаяр баркалла алаз тамамарна. Къе чна веледрин крарал рикивай дамахвава. Виридахъ кIилин образование ва чпин хизанар, чахъни 13 хтул ава. Лейла Махачкъала шегьердин 34-нумрадин аялрин бахчадин заведующий, Лаура республикадин МЧС-дин къуллугъчи, Зарема Дагъустандин Милли банкдин экономист, Дильшад РД-дин милли политикадин рекъай министрдин аялрин бахчадин заведующий, начальни я. Магьиди хейлин йисара республикадин властдин идарайра зегьмет чIугуна ва гила стха Маратахъ галаз карчивал ийизва.

■ **Шагьидин Рамазанович, хуьруьн муаллимвилелай зегьметдив эгечIай куьне республикадин властдин къурулушда**

чIехи къуллугъар тамамарна. Къе куьн уьмуьр тухвай къаьдадила, авур крарилай рази яни?

- Лап рикIай-рикIиз лугьуда стхади, наразивалдай са себебни авач. Зун гьи къуллугъдал хъанатIани, жуван везифаяр намуслувилелди, республикадиз, инсанриз анжх хийир хкатдайвал къилиз акъудиз алахъна.

Рутулрин райкомдин 1-секретарь тирла ва гъа и райондай ДАССР-дин Верховный Советдин депутатвиле хкъагъайла, Рутула юкьван школадин, РТП-дин дараматар ишлемишиз вахкана. Район сифте яз РСФСР-дин Министрдин Советдин, ВЦСПС-дин гьилий-гьилиз къведай Яру пайдахдиз лайихлу хъана. Ихрека школа, муьгъ эцигунин, Вини КIатIруха, Муслуха чкадин советар ачухунин карда куьмекар гана.

1990-йисар пара четинбур тир. СССР чIанвай. Республикада общественный гьерекарар тешкилнавай. Абуру халкъарин тIал алай месэлаяр къарагъарзавай, агъалияр митингиз акъудзавай. Абурун вилик пад къетIаказ куьнин терефдарарни авай. ИкI авунайтIа, еке къизгьинвилер арадал къведай. Зани рагъметлу Багдадин Агьмедова "Общественный тешкилатрин гъакьиндай" вахтуналди тир къарар гъазурнай ва Госсоветдин Председатель М.Мегьамедова чи тереф хвенай. Куьрелди, чна милли гьерекарар инкарна. Абурухъ галаз санал кIвалахна.

Лугьун лазим я хьи, Мегьамедали Мегьамедовича захъ ихтибарзавай. А вахтунда Госсоветдиз пуд управление авай: правдин, контрольный ва кадрийрин политикадин рекъай. Кадрийрин политикадин рекъай управленидин начальник яз за 2004-йисалди кIвалахна ва зи теклифдалди Госсоветдин Председателди лезги халкъдин векилар министрарвилени, министррин заместителарвилени ва маса къуллугърални тайинарна. РД-дин Госсоветда ва Халкъдин Собранида халкъарин къадардиз килигна къуллугърин жигьетдай барабарвал хвена. Гъа ихътин барабарвал гьукуматдин идарайрани хуьз алахъна. Идаз къуват гун патал "Дагъустан Республикада госуарстводин кадрийрин политика кIиле тухунин Концепциядин ва Программдин гъакьиндай" къарар гъазурна ва ам Госсоветдини къабулна. Гъайиф хьи, алай вахтунда и важиблу месэлайриз са артух фикир гуьзач.

■ **Куь кIвалахдин юлдаш, техникуниверситетдин профессор Идрис Оружева, ихтилат кватIа, квекай икI лагъана: "Шагьидин Рамазанович, тамамарай чIехи къуллугъризни килиг тавуна, инсанвиллин ерияр хуьз алакьай, инсанрив дуьз, къени рафтарвилелди эгечIай госуарственный ва общественный деятелрикай сад я. И карда ада чаз гилани чешне къалурзава". Куьн и гафарихъ галаз рази яни?**

- Идрис Абдуллаевич вични гъахътин инсан, алим, деятель я. Ада гайи къимет заз багъа я.

Уьмуьрдин камар

Ш.Рамазанов 1941-йисан 1-декабрдиз Рутул райондин Лакунарин хуьре дидедиз хъана. Ада хуьруьн сифтегъан, Хуьруьгрин, Хуьлуьдурин ва Рутулрин школа-интернатра кIелна. 1963-йисан ДГУ-дин тарихдинни филологиядин факультет куьтягъна, са йисан армиядин жергеяра къуллугъна ва Рутул райондин Жилихуьре ам муаллимвиллин кеспидив эгечIна. Вад йисан Рутулрин юкьван школадин завучвиле зегьмет чIугуна. Муьжуьд йисан райондин "Малдар" газетдин редактор хъайи ада вичин къелемдикай дуьзгун, хъи, маналу макъалаяр хкудна, республикадин газетрихъ галаз алакьаяр артухарна.

1976-йисан Ш.Рамазанов "Комсомолец Дагестана" газетдиз отделдин заведующийвиле кIвалахиз теклифна. Са йисалай жегьил журналистдикай республикадин "Коммунист" газетдин къуллугъчи хъана. Инай ам Ростовдин высший партийный школадиз кIелиз ракъурна. Анай хтайлани, ада милли газетда журналиствилин пеше давамарна. 1979-йисан ам партийный кIвалахдал желбна. КПСС-дин Дагъустандин обкомдин тешкилатрин ва партийный кIвалахдин отделдин инструкторвиле, Рутул райкомдин 1-секретарвиле зегьмет чIугуна.

1990-йисан Ш.Рамазанов Дагъустан АССР-дин Верховный Советдин депутатвиле хкъана. Верховный Советдин миллетрин рафтарвилерин, общественный тешкилатрин алакьайрин рекъай гъамишалугъ комиссиядин председатель яз, ада, политикадин жигьетдай республикада арадал къезвай дегишвилер фикрда кьуна, кIвалах тешкилна. 1994-йисан РД-дин Конституционный собранидал Ш.Рамазанов лезги халкъдин патай РД-дин Госуарстводин Советдин членвиле хкъана. 2004-йисалди ада РД-дин Госсоветдин кадрийрин политикадин рекъай управленидин начальникдин везифаяр тамамарна. 2004-йисалай ам техникуниверситетда кардик квай РД-дин Кьилин ва Гьукуматдин госуарственныйва Администрациядин, муниципальный органрин пешекаррин чирвилер хкаждай центрадин отделдин начальник я.

Меркезда РД-дин Кьилин ва Гьукуматдин Администрациядин гуьзчивилик кваз ачухнавай Дагъустандин кадрийрин центр кардик кутуна са акъван вахт алатнавач. ЯтIани ада йисан сифтедилай муниципальный пуд вишвер агакъна къуллугъчийриз чирвилер хкаждай ва маса кеспийрай вердишвилер къачудай мумкинвал яратмишна. Республикдин районрин ва шегьерин администрацияра зегьмет чIугунавай ксари и центрада федеральный ва республикадин законодательствойрин истемешунрин сергьятра авай алай аямдин программайрай чирвилер къачузва.

Центрадин работникри лагъайвал, гъар йисан муниципалитетри чпин къуллугъчийри артухан вердишвилер къачунин гъакьиндай арзаяр кхъизва. Абурун бинедаллаз цIи пешекарвал хкаждай 18 программдай 500-далай виниз къуллугъчийри чирвилер хкажда.

Хейлин йисара госуарстводин ва партийный органра гъакьисагьвилелди чIугур зегьметдай Ш.Рамазанов Дуствилин, "Дагъустан Республикадин вилик лайихлувилерай" орденар, РД-дин Президентдин, РД-дин Верховный Советдин гьуьрметдин грамотаяр ганва.

Забит Ризванован 90 йис

Пузмиш тежер гелер

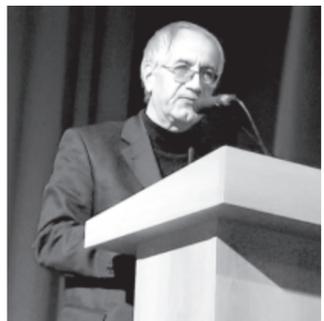

Мегьамед ИБРАГЪИМОВ

25-НОВАБРДИЗ лезги эдебиятдин уьмуьрда лишанлу вакиа кыле фена: Дербентда, Лезгийрин Стлал Сулейманан тиваруних галай госмуздрамтеатрда бажарагьлу шаир, гыкаятчи, драматург, фольклорист **Забит РИЗВАНОВ** дидедиз хьайидалай инихъ 90 йис тамам хьун кьейдна. Шииратдин межлисда иштиракун патал кьадим шегьердиз Москвадай, Бакудай, Кцларай, Махачкъаладай, республикадин са жерге районрай писателар, общественный деятелар, журналистар, алимар мугьман хьанвай. Кьилди кьачуртла, абурун арада РД-дин Халкъдин Собранидин депутат **Гьамидуллагь МЕГЪАМЕДОВ**, "Просвещение" фондунин президент **Магьмуд АБДУЛКЕРИМОВ**, Сулейман-Стальский райондин кьил **Нариман АБДУЛМУТАЛИБОВ**, Ахцегь райондин кьил **Осман АБДУЛКЕРИМОВ**, ДГУ-дин профессор **Гьажи ГАШАРОВ**, медицинадин илимрин кандидат, машгур духтур **Нариман РАМАЗАНОВ**, Дагъустандин халкъдин шаир **Арбен КЪАРДАШ**, РД-дин халкъдин артист **Тарлан МАМЕДОВ**, "Алам" журналдин редактор **Камран КЪУРБАНАЛИЕВ**, эдебиятдин "Марвар" тешкилатдин режьбер **Эйваз ГУЪЛАЛИЕВ** ва хейлин масабур авай.

Мярекат ачухун ва мугьманар тебрикун патал сегьнедиз Гьамидуллагь Мегьамедов экъечна: - Гьурметлу стхярни вахар! Кье чун санал кватл хьунин себег члехи шаир, ватанперес Забит Ризванов рикел хкунихъ галаз алакьалу я. Адалай халкъ патал девлетлу, кьиметлу ирс таз алакьанава. Ада уьмуьрда вичин вилик гьихтин кьастар, макьсадар эцигнавайтла, ам паталди гьирерияр важиблур тиртла, шаирдин "Веси" клелайла малум жезва. Забит Ризванов гзаф четинвилер, манивилер акур, гьар са хьутлалдай кьил тик яз экъечлай инсан я. Адан кьелемдикай хкатнавай эсерри и кар тестикини ийизва. Ватанпересвал рагьметлуди патал сад лагьай кчадал алай. Азербайжандин мектебра лезги члал кьилдин предмет яз чирун Забит Ризванован лайихлувал я. Ада дидед члалаз кьетлен фикир гайиди шаирдин куьмекдалди Кцлара арадал атай Лезги театрди, "Риклин гаф" тешкилатди мад сеферда субутзава. Алатай асир-

дин 50-60-йисара милли месэляяр гьалун регьят крайкай тушир. Миллетчи я лагьана, уьмуьрдин вири лезетрикай магьрум хьунин хаталувал авай. Амма Забит Ризванова вири куклушар муьтлуьгьарна, хайи члал, эдебият, меде-

бият хвена, несилрал агакьарна. Ихтин кьегьал, кьагьриман хва хьунал чи халкъдивай дамах ийиз жеда. Къуй Забит Ризванов хтин ватанпересар чяхъ мадни артух хьурай, - кьейдна Гь.Мегьамедова.

Гуьгьунлай шииратдин межлис кыле тухун патал гаф алим Гьажи Гашарова гана. Вичин рахунра ада Забит Ризванов, эдебиятдин векил хьиз, Ватандин Чехи дяведин иштиракчи, запасада авай офицер тирдини рикел хкана. И рекьяй адахъ кваллахдай, къулайвилерив ацанвай уьмуьр кечирмишдай мумкинвални авай. Амма члехи шаирди халкъдиз къуллугъ авун вичин уьмуьрдин асас макьсад яз тайнарна ва эхиримжи нефесдалди адаз вафалу яз амуькьна. "Забит Ризванов камаллу, хейлин рекьерай чирвилер авай, члехи рикл авай инсан тир. Гьиле кьур гьар са кар, гьар са месэла ада эхирдал кьван тухудай. Тарихдин вилик лайихлувилерикай рахайтла, Забит Ризванова халкъдин фольклор кватл хьувун патал гзаф къуватар серфна, Дагъустандин халкъдин шаир Байрам Салимова хъ галаз санал "Шарвили" эпос несилрал агакьарна...", - лагьана Гь.Гашарова.

Магьмуд Абдулкеримова вични Забит Ризванов сифте яз таниш хьайи легьзеяр рикел хкана, адан инсанпересвилини, ватанпересвилини, мугьманпересвилини ерияр кьейдна.

Гуьгьунлай шииратдин межлисдал Арбен Къардаша Забит Ризванован уьмуьрдин ва яратмишунрин рекьикай гьазурнавай доклад авуна. Дагъустандин халкъдин шаирдин гафаралди, СССР-дин писателрина Союздин член Забит Ризванова лезги эде-

биятда пузмиш тежер гел тунва. "Шаирдин яратмишунрин хазинада тарихдиз талукъ эсерар гзаф ава: "Лезгийрин тарих", "Гьажи Давуд", "Виро" ва масабур. Ватанпересвиллиз иллаки кьетлен фикир гузвай авторди вич хьсан таржу-

мачи, фольклорист, драматург язни кьалурна. Шаирдин архивра гьеле басмадиз акъат тавунвай яратмишунарни гзаф ама. Абурузни экуь дунья аквадайдал са шакни алач", - кьейдна ада.

Шаир **САЖИДИНА** малумарайвал, адани Забит Ризванова шииралди кьенвай кагъазрин куьмекдалди алакьаяр хвена. Гьа кагъазрай бязи бендер ада мярекатдин иштиракчийрин фикирдизни гьана.

Филологиядин илимрин доктор, шаир **Фейзудин НАГЪИЕВА** Забит Ризванован уьмуьрдин эхиримжи йикъар рикел хкана. "1992-йисуз зунни Муьзеффер Меликмамедов рагьметлу шаирдиз мугьман хьанай. Ам я рахаз, я юаз тежез месел кьатканвай. Чун акурла, адак руьгь акатна, ва, гьикьван четинзавайтлани, зайиф хьанвай ванцелди ам чяхъ галаз рахаз алахъзавай. За адаз вичин макъалаяр акъатнавай "Лезгистан" журнални багьишна. Хьфидай вахтунда ада завай гьилин ишарадалди вичиз мукьва хьун тлалабна ва кузвай сесиналди "Фейзудин, хва, сад-

вал рекьиз вугумир" лагьанай. Зи вилериз садлагьана нагьв хъченай. Эхиримжи нефесар ахкъудзавайлани, ада халкъдин тлалдикай фикирзавай. Ванаперес яз хайиди ватанперес яз хьфинни авуна. Гьахьтинди яз ам асирралди несилрин риклерани амуькьда", - лагьана Ф.Нагьиева.

Мярекатдин иштиракчийрин вилик Бакудай саламар гваз атанвай Камран Къурбаналиевни экъечна. Мугьманар тебрик авурдалай къулукъ ада кьейдна:

- Эгер чяхъ Забит Ризванов, ада авур кваллахар хьаначиртла, чи пата кье лезги члал амуькьдацир. Эгер кье чун чяхъ галаз хайи члалал рахазматла, им гьадан агалкъун я. Ам уьмуьрдай са шумуд мектеб эцигна хьфена: Кцлара авай Халкъдин яратмишунрин квал, Лезги театр, "Риклин гаф" тешкилат. И мектебар амай кьван Забит Ризвановни амуькьда, алава хьувуна ада.

К.Къурбаналиева лезгийрихъ чпин гьал-агьвал хьсанзавай, мумкинвилер авай рухваря авайди ва гьахьтинбурукай сада Кцлара авай хьтин Халкъдин яратмишунрин квал Дербентдани арадал гьанайтла хьсан жедай лагьана. И теклиф залда ацукьнавайбуру гурлу капар ягьуналди кьабулна.

Межлисда шаир ва таржумачи **Зульфигар КЪАФЛАНОВ**, шаир ва алим **Азиз МИРЗЕБЕГОВ**, Худатда авай медеаниятдин "Муьшкур" центрандин векил **Шагьмардан АГЪАКЕРИМОВ**, публицист **Эйваз ГУЪЛАЛИЕВ**, Лезги театрдин кьилин режиссер **Мирзобег МИРЗЕБЕГОВ**, и цларарин авторни рахана. Абуру Забит Ризвановакай, адан яратмишунрикай чпин фикирар лагьана, шиирар клелна.

Шаирдин хва шаир, публицист ва таржумачи **Ризван РИЗВАНОВА** мярекат тешкилуни лайихлу пай кутур Дербент шегьердин мэр **Малик БАГЛИЕВАЗ**, государственнй ва общественный машгур деятель **Имам ЯРАЛИЕВАЗ**, Дербент шегьердин Агьсакьалрин советдин член **Нариман РАМАЗАНОВАЗ**, Лезги театрдин руководстводиз, межлисдал рахайбуруз, иштираккайбуруз сагьрай лагьана.

Мярекатдин кьвед лагьай - художественный пай Лезги театрдин актер **Руслан ПИРВЕРДИЕВА** кыле тухвана. РФ-дин лайихлу артист **Абдуллагь ГЪАБИБОВА**, РД-дин халкъдин артистри - **Тарлан МАМЕДОВА**, Фаризат **ЗЕЙНАЛОВАДИ**, РД-дин лайихлу артист **Омар МЕЛИКОВА**, ашукь **Айдина**, манидар **Билала** ва масабуру Забит Ризванован члалариз кьенвай манияр тамарна.

Дагъустандин халкъдин духтур Азедин Эсетован 80 йис

Халис итимдин пеше!..

Мердали ЖАЛИЛОВ

Акушер-гинеколог лагъайла, бязибуруз ам анжах дишегълийриз хас пеше тирди хъиз жеда. Амма...

Зун итим акушер-гинекологикай рахазва. "Дагъустан Республикадин халкъдин духтур", "Дагъустан Республикадин лайихлу духтур" - гъурметдин тварарин сагъиб, чи газетдиз мукъвал-мукъвал "Духтурдин дафтардай" лишандик кваз акъатзавай куьруь, амма кьетен метлебдин новеллайрин, къисайрин, мажарайрин автор, чи газетдин лап умудлу амадагикайни сад тир Азедин Мурадович ЭСЕТОВАКАЙ.

И йикъара ада вичин 80 йис тамам хъунин юбилей къейдзава. Ихътин себебди зун мад сеферда адакай хъиниз ва адан пешединни алимвиллин (ихтилат ДГМА-дин кафедрадин доцентдикай, илимрин кандидатдикай физва) са бязи сирерикай веревирдер авуниз мажбурзава. Акушер-гинекологвал халис Итимдин (и гаф за члехи гъарфунилай кхъизва) пеше тирдан гъавурда зун са уьтери акъазва.

Зи гъавурдани хъсандиз акъун патал клелзавайбурун вилик за адан вичин са бязи риклел хъунар гъизва. Гъик хъи, жувакай жува хъиз, масадавай суьгъбет ийиз, гъакъикъат вилив хуьз жедач.

* * *

Им 1960-йис тир, - суьгъбетзава духтурди. - А члавуз за гъеле акушер - гинекологвиле кваллахзавачир. Докъузпара райондин Филерин хуьруьз сифте яз кваллахал фенвай вахт тир. Заз чир хъайивал, са варз вилик ина са жегъил диде, дагъви хуьруьн шартлара аял хъайидалай къулхъ, иви хуьз тахъана, гъилий фенвай. Кар анал алай хъи, жегъил диде "дагъви намусар" гвай адан иесийри духтурдиз, вични итимдиз, къалурун гунагъ кар яз, члехи айиб яз гъисабзавай.

Гуьгъуьнлай гъа и хуьре мад са дуьшуьш арадал атана. Акушер-гинеколог туширтлани, учасокдин больницадин духтур яз, куьмекдиз заз эвер гана. Куьмекни хъана. Ругъанийри лагъайтла, "Ал-паб атанва, ам чукурун патал легенар гатут, тфенгар ягъа, духтур герек туш!" лугъуз, гъарайзавай. А залум йифиз сусан иесийри, мукъва-къилийри тфенгар цавуз тлимил янач, анжах сусаз хва хъайиди, чебни къведни ажалдин къармахрай акъудайди чир хъайила!..

* * *

Твар-ван авай са писателди ярар-ду-стар гзаф галай са суфрадихъ, за-кай ягъанат ийиз кланз, "Гинекологвал итимди хъядай пеше яни?" лагъанай.

И гафарин ван хъайибурулай тахъайбуру гзаф тир. Хъуьруьнни арадал атаначир. Писателди вичи кутуг тавур ихтилат авурди гъанал аламаз къатланвай. Са вахт фена, гъа-гъадан хчин свас аялдик четин гъалда гъатна. "Чидай духтур аваз, адаз вучиз хабар гузвач?" туьгъметна къариди. Итимдивай жаваб гуз хъанач. Эхир, къари вич атана, гъал-къиса гъихътинди ятла лагъана. Вучда, апай терхеба рахана лугъуз, сусаз, гила жезвай аялдиз куьмек гудачни? Тади куьмекдин нетижада, операция авуна, аялни хвена, дидени.

Писатель, йисар алаатайла, багъишламишун тлалабиз атанай. "Гинекологвал халис итимдин пеше я къван!" лагъанай!..

* * *

Азедин Мурадовичан риклел мад са, вич Агъеле Докъузпара райондин Филерин хуьре амаз акур, дуьшуьш хъезва. И сеферда куьмек кланз къуншидаллай Бахцугърин хуьряй итим атана. Тади гъалда чкадал фена. Килигайтла, ина куьмек гуз жедай гъал туш, райондин больницадиз, Къурагъиз агакъарна кланзавай. "Чиле гъеле жив амай, гатфарин эвел тир, - риклел хъизва духтурди. - Яцарин алеррал алаз Бахцугъай Клуьлуьрин хуьруьз

къван начагъди агакъарна. Аял гъана хъана, хва! Инай дидени хва къведни Къурагъиз, больницадиз ахгакъарна, куьмекар хъана, къведни сагъ яз амукъна..."

Ингъе ихътин ва абурулайни артух маса дуьшуьшри субутзавайди я чи амадагдин пеше халис Итимдинди тирди!

* * *

За са макъалада Азедин Мурадович Яшаризни уьмуьрдин татугайвилериз муьлугъ тушир духтур я лагъанва. Им адан къисметдал, уьмуьрдин муракаб рекъерал, къекъуьнрал вил вегъейлани субут жезвай гъакъикъат я. Ам Агъа Миграгъа 1936-йисан 1-декабрдиз хуьруьн зегъметчийрин хизанда хана. Амма... Гъеле мектебдизни тефенмаз, бубадал "халкъдин душман" лагъай мусибатдин буьгътен вегъей хчин гъал гъихътинди жедай? Диде Гуьлнабата вичин веледрин къил хура твадайвал авунач! Къве хвани руш хвена, уьмуьрдин шегъредал экъечдай мумкинвал гана. Азедина Усугъчайдал юкъван школа, медаль къачуналди, ДГМИ, а члаван Сталинан стипендия къачуз, аквалтларна. Гъатта вузда клелунай ада къве йисуз (гъар йисуз 300 манат) а члаван пулни гузвай. Ахпа буба са тахсирни квачиз буьгътенрик кутурди субут хъана, хъелай "жерме" алудна. Вуз-

да ам комсомолдин комитетдин членвиле хъяна. 1956-1957-йисара, члурухъан къарагъариз, Къазахстандин хам чилерал фена. Ина адаз вичин вири уьмуьрда санал алай юлдаш Мафини (гъамни студент яз хам чилерал атанвай) жагъана. Вуздилай къулхъ Бакуда аспирантура аквалтларна. Акушервиллинни гинекологиядин рекъай. Чи хуьрера (Филе, Мегъарамдхуьре) духтурвиле кваллахна. 1968-йисалай инихъ ДГМА-да чун винидихъ раханвай кафедра тарсар гузва. Гъа са вахтунда ада са шумуд йисуз меркездин сад лагъай нумрадин аялар хадай кваллин къилин духтурдин везифаяр тамамарна, а больница вич арадал гъана, дидеярни балаяр хуьдай вири шартлар яратмишна. Анайни ам здравоохраненидин министерстводиз къилин пешекар яз тухвана. Республикада акушервиллинни гинекологиядин къуллугъ герек тир дережадиз хъажна...

Ихътин рехъ фенвай пешекардикай "Халкъдин духтур" жедачни?!

Вири рекъера адахъ вичин вафалу юлдаш, РД-дин лайихлу муаллим, ДГПУ-дин старший преподаватель Мафи Назировна Юзбегова - Эсетовани галай. Къе и хизандин векилар неинки чи республикада, гъакъ хейлин маса регионрани (шегъерра ва районра) машгъур я. И хизандай къве кас илимрин докторар, къве кас илимрин-кандидатар акъатнава. Абурун гуьгъуьнал Эсетоврин жегъил несилар - гъелелиг аспирантарни студентар, школьникар ала.

Чи амадагдин, халкъдин члехи духтурдин, члехи хчин 80 йис тамам хъун чна адаз вичиз, хизандиз, вири багърийриз риклин сидкъидай мубаракзава:

*Гъурметлу дуст, мад вине хъуй яшар ви.
Пак Шалбуз хъиз михъибур я яржар ви.
Диде, бала, хизан - къени къул хуьзва,
Инсаняат патал адан дул хуьзва!
"Дафтархъни" ава ажеб верцивал,
Къелемдихъни - нурарихъ хъиз хъивал.
Генгвал гурай генани куь мурадриз,
Мафи вахни къвалахъ галаз устаддиз,
Чарчлин уьмуьр гурай гъар са баладиз,
Ви твар мецел алаз, гъакъван аладиз!..*

"ЛЕЗГИ ГАЗЕТДИН"
редакциядин коллектив.

Азедин духтур вичин студентрихъ галаз

**Арбен КЪАРДАШ,
Дагъустандин халкъдин шаир**

* * *

*Рикни, мезни, гъилни ачух Азедин духтур,
Бицлекринни, гъар са бахтлу дидедин
духтур,
Халкъ риклевай, халкъдин рикле авай
хва я вун,
Лезгистандин, санлай члехи уьлкведин
духтур,
Дуьз крава къулхъ члуьгъаз течидай инсан,
Чи ахлакъдин, лезгивилин бинедин духтур,
Къилел алаз хайи чилин таъсибдин
тларат!*

*Сагъиб я вун ягъ-намусдин къеледин
духтур.
Дидед члапан аламатрин сирер чиде ваз,
Мурз ала ви гъикайирал къемедин,
духтур.
Шалбуз дагъдин булахрай яд хъвазвай
хва я вун,
Атир чиде ваз чи гъар са дередин, духтур.
Сагъ хуьрай вун руьгъдихъ лекърен лувар
авай кас,
Гъунарривди къачуз цавар винедин,
духтур!
Арбен Къардаш къуру тариф ийидайди
туш,
И ширидихъ дуьул ава дегънедин, духтур.*

Духтурдин дафтардай

"Къилни беден акси хъанва"

Азедин ЭСЕТОВ

Бажарагълу нейрохирург, члехи алим хъайи Велибегов Агъавердиди заз са ажайиб къиса ахъайнай. Хейлин вахтар алатнавайтлани, а азарлу вичин вилерикай карагъава лагъанай касди. А члавуз Агъаверди Усугъчайдал духтур тир.

Вичин патав атай азарлу касдивай ада хабар къуна: - Гъик хъана, къуьзуьди, акъатна хъи?

- Валлагъ, чан духтур, эхиримжи вахтара зи гъал заз хъсан аквазвач.

- Вуч тлазва, куь тади гузва?
- Тлазвай чка захъ авач, духтур. Амма зи беденда акси гъатнава.

- Вуч-вуч? - мягтел хъана духтур. - Вуна гъик лагъанай?

- За ваз вуч лугъун, я къвал къени хъайиди. Къилиз зи къайи гъава кланда, бедендиз - чими. Ксудайла винел чими яргъан вегъейла, кларабриз чим акъатна, заз регъят жеда. Амма са арадилай нефес дар жеда. Чара атлана, зун ахъа пенжердихъ финиз мажбур жезва. Акваз-акваз нефес ачух хъжеда. Амма, беденда къайи зуз гъатна, мадни месик акахъ хъийида. Гъа ик! гаг мес, гагъни пенжер дегишиз, за йиф акъудзава. Бес им акси тахъана, вуч хуьрай? Зи гъалар терездик куьхтун за вавай тлалабзава, - лагъана, ам киснай.

- Ваз, Азедин, клелай ктабрай, я тахъайтла, чи муаллимривай ихътин азардикай ван хъайиди яни? - жузунай зи суьгъбетчиди. Гуьгъуьнлай алавани хъуьнувай: - Ам халис Чехов я. Ваз акунани, гъикъван марагъ-лудаказ вичин гъалдикай ахъайнатла. Ада заз азардай къил акъудиз куьмекна, зани адаз - сагъ хъжез.

ГАИ-дин

гъурмет

М.Н.-дин гъилик заочный сессиядиз ГАИ-дин инспектор атанвай. А вахтара гъакъ лугъузвайди тир, гила ГИБДД хъанва.

Экзамен вахкудайла, ада муаллимдивай вичиз куьмек авун тла-лабна. Эвездай вичелай алакъдай гуьурметни ийиз гъазур тирдакай хабар гана.

Рази яз хъфидайла, ада муаллимдивай клани-таклан аватла хабар къуна. Идани вичин итимдин "Жигулидин" нумра лагъана, нагагъ тахсир-затл акъатайтла, куьмекун тла-лабна.

Жаваб яз, ГАИ-дин къуллугъчиди вичин хъинар авай папка ахъайна, килигна. Ихътин нумраяр алай яру рангунин "Жигули", йифен вахтунда рулдихъ жегъил гада галаз, къведра къурдакай хъенвайди лагъана.

Малум хъайивал, буба йифиз ксанвайла, хъи вичиз машин гъализ чирзавай къван.

Гъа инлай къулхъ буба вичин машиндални куьлеграл мукъаят хъана. Хъиз таквадайвал ада абур кевирриз хъана.

Им бес ГАИ-дин патай халис гуьурмет тушни?

Фрид Гьасанович Кисриев - сад лагъай директор

(Дагъустандин хуьруьн майишатдин НИИ-дин 60 йис тамам хьуниз талукъ яз)

Надир ЗАГЬИРОВ,

Дагъустандин Ф.Гь.Кисриеван тварунихъ галай НИИСХ-дин директор, профессор, хуьруьн майишатдин илимрин доктор

“Скрипкайрикай виридалайни тамамди, гуьзелди Страдиваридин скрипка я, амма адал къугъун патал музыка чир хьана кланда. Тахъайтла адай чуру сесер акъатда” лагъанай академик П.Л.КАПИЦАДИ.

Академик В.А.Энгельгардта гьисабзавай хь, хуьруьн майишатдин илимдин хьилдин нотаирикай (тежрибайрин делилрикай) ва музыкадин келимайрикай (са жерге ахтармишунрикай) сонатадин ва я симфониядин гьакьки шиклди тунвай художественный битаввал (система) туькьуриз жедай композиторин игътияж ава. Чи кеспида вини дережадин тир и кваллах Фрид Гьасанович Кисриевавай тамамариз хьана.

И касдин, гьакьки ватанперсдин ва халисан граждандин тварци чпин зегьметалди ва къайгъударвилелди XX асирдин са шумуд цуд йисуз зурба уьлкве виликди тухуз хьайи хуьруьн майишатдин машгур илимрин ва тешкилатчийрин, государстводин бажарагълу деателрин арада лайихлу чка къунва.

Фрид Гьасановичан уьмуьр республикадин хуьруьн майишат квачел акъалтунихъ ва виликди финихъ галаз сихдаказ алакьалу хьана. Дяведилай гуьгьунин четин девирда хуьруьн майишатдин хел нетижалудаказ виликди финик гьерекай кутунай, республикадин экономикада хуьруьн майишатди лайихлу чка къунвал гъайи гзаф месэляяр гьалдайла вилегьвал къалурунай, вичин гафунал клеви азъвазунай хейлин несилрин рикел адан экъуь къамат аламуькда.

Фрид Гьасанович Кисриев дуньядал Ахцегьрин хуьре 1914-йисан 28-апрелдиз атана. Гележегдин илимдин аял вахтар пара залан шартара киле фена: Дуньядин сад лагъай дяведилай, къве революциядайла, граждандяведилай ва Дагъустанда туьркверин интервенция киле феидалай къулухъ ватан лап четин гьалда авай.

10 йис тамам хьайила жегил гада Ахцегьрин сифтегьин школадиз физва, 1929-йисуз лагъайтла, ада чирвилер къачун жегил лежберин школада давамарна.

Гуьгьунлай Фрид Гьасанович, а вахтара адет тирвал, Бакудин нефтдин институтдик экечна, амма Дагъустандин хуьруьн майишатдин институт ачухнамазди ам цийи вуздин емишринни майвайрин факультетдиз хтана.

Вири и йисара Фрид общественный кваллахрални ашкъилудаказ машгул тир, адакай институтдин комсомолдин тешкилатдин секретарни хьана. Лап хьсан къиметар аваз институт акъалтларай жегил гада Ахцегьиз хквезва, ина ада райондин килин аг-

роном яз кваллахзава ва, идахъ галаз сад хьиз, дагъдин этегар багълар кутун патал ишлемишдай къайдаяр чирдай тежрибайрин тухузва.

1938-йисуз Фрид Гьасанович “Селекция плодовоощеводства” пешедай чирвилер артухарун патал Дагъустандин хуьруьн майишатдин институтдин патав гвай аспирантурадик экечнава. Гьа са вахтунда ада институтдин кафедрадини кваллахзава, партбюродин секретарвални ийизва.

Жегилдин илимдал желб хьанвай фикирар бейхабардиз башламыш хьайи дяведи къатна. Дяведин гьа сад лагъай юкьуз ам фронтдиз фин патал сборный пунктуниз фена ва Буйнакскда военный вердишвилер къачуз башламышна. Амма са тимил вахт алатайла, жегилдиз звер хгана, адан хиве Кьасумхуьруьн райондин Герейханован тварунихъ галай чехи совхоздин директордин везифаяр туна.

Дяведин йисарилай къулухъ Фрид Гьасановича вичин пешедин рекъай жуьреба-жуьре къуллугърал кваллах давамарна.

1947-йисан февралдиз адакай ДАССР-дин хуьруьн майишатдин министрдин заместитель хьана. И йисара ада аспирантурада келун давамарна ва Москвадин К.А.Тимирязеван тварунихъ галай хуьруьн майишатдин академияда илимрин кандидатвиле твар къачун патал диссертация агалкъунралди хвена.

1954-йисуз Ф.Гь.Кисриев Дагъустандин хуьруьн майишатдин министрдин къуллугъдал тайинарзава. И къуллугъдал алай ва гьар юкьуз хуьруьн майишатдин асул месэляяр машгул жезвай девирда Фрид Гьасанович Дагъустандин чилел хуьруьн майишатдин рекъай илимдинни ахтармишунрин институт ачухун чарасуз я лагъай фикирдал къвердавай мягкем жезвай.

1956-йисуз, ихьтин институт ачухунихъ галаз алакьалу яз, Фрид Кисриевакай адан сад лагъай директор жезва. Тамам 19 йисуз Ф.Кисриева институт идара авуна. И девирда цийиз ачухнавай институт Кеферпатан Кавказдин хуьруьн майишатдин илимдин зурба центрадиз элкьезва.

Хуьруьн майишатдин зегьметчийрин яшайишдиз талукъ, абур патал важиблур тир асул месэляяр гьалунив Ф.Гь.Кисриев гьамиша къил-къилеллаз, акьуллудаказ, илимдин, экономикадин ва тежрибадин рекъай хийирлувал фикирда къуна гатундай.

Алай вахтундани Дагъустандин НИИСХ-дин коллективди, адан сад лагъай директорди бине кутур хьсан адетар давамарун яз, къенин юкьуз муракаб гьалда

авай республикадин агропромышленный комплексда илим виликди тухун таъминарун патал вири кваллахар ийизва.

Институтди республикадин мулкунал хьсандаказ гьасилиз жедай ва виниз тир бегьерар гудай цийи сортарин майваяр, емишар теклифзава, тежрибадин станцияра гьар йисуз виридалайни хьсан сортарин емишрин ва ципицрин къелемар гьасилзава ва ик мад.

Институтдин алимри-аграрники и йисара хуьруьн майишат вилик тухуниз талукъ са жерге месэляяр нетижалудаказ гьална. Кьиле тухванвай селекциядин кваллахрин нетижада институтда хуьруьн майишатдин 50 сортунин культураяр, гьа жегедай яз 16 сортунин ципицар, 25-дан - емишар, 4 - майваяр, 3 - техил, 1 - прунз ва 1 сорт хъчар арадал гьанва ва государстводин талукъ комиссиядив агакьарнава.

Институтдин идарадик кваз гьар йисуз 2 агъзур тондилай артух вини дережадин техилдин ва са жерге маса культурайрин тумар гьасилзава.

Къизлярдин яйлахар ва Чулав чилер къумлухриз элкьуьнихъ галаз жегь члугунин генеральный схема туькьурнава ва теклифнава. Дагъустандин нахъвадиз, чилер цу тухуниз, дигидай чилериз талукъ зурба картаяр туькьурнава ва и татугайвилерихъ галаз жегь члугвадай къайдаяр теклифнава.

Гьелбетда, Фрид Гьасанович адетдин инсан тушир. Тебиатди адаз инсандиз хас виридалайни хьсан хесетар булдаказ ганвай. Ам гьамиша уьмуьрдал къару, гележегдиз умудлудаказ килигдай, гьевеслу, инсанрихъ галаз хушдаказ рафтарвалдай кас тир. Вичин вири уьмуьрдин вахтунда ада хуси чешнедалди хейлин къадар пешекарар - алимар, хуьруьн майишатдин тешкилатчийр тербияламышна.

И дуньядал вич яшамис хьайи куьруь уьмуьрда Дагъустандин илим вилик тухун патал зурба кваллах киле тухвай илимдин зегьметар, гьелбетда, къейд тавуна тунач: ам Зегьметдин Яру Пайдахдин ва “Гуьрметдин Лешан” орденрин, военный пуд медалдин, ВДНХ-дин къизилдин медалдин, Мичуринан тварунихъ галай ВАСХНИЛ-дин медалдин, са жерге маса наградайрин, “Россиядин лайихлу агроном” ва “РСФСР-дин илимдин лайихлу деятель” тварарин сагиб тир. Амма хайи халкъ патал чан эцигиз гьазур касдиз виридалайни багъа награда адан твар халкъдин рикле амуькун я.

Фрид Гьасановичан вири уьмуьр хайи халкъдин, уьлкведин, кваллахдин итижриз жуванчани гъайиф татана къуллугъ авунин чешне я. Чна, хуьруьн майишатдин хиле зегьмет члугвазвай пешекарри, вичин твар анжах чехи гьарфуналди кхьиниз лайихлу тир и касдин экъуь къаматдин вилик, юкь агъузана, икрамзава.

Агъалияр къабулна

Гульмира ЗАКУЕВА

26-ноябрдиз РД-дин карчивилин ва инвестициярин рекъай Агентстводин руководитель Башир Мегьамедова Мегьарамхуьруьн районда агъалияр къабулна. Гуьруьшда райондин къил Фарид Агьмедовани иштиракна.

Райондин агъалийриз куьмек герекзавай месэляяр гьар жуьредин бур тир.

Мисал яз, Гарагьрин хуьруьн кили вири хуьруьнвийрин тварцихъай 3 километрдин ярговал алай рекъе къир цун тлалабна. Ада къейд авурвал, республикадин шегьредилай Гарагьрин хуь-

рел къван авай рекьин зул лап татугай гьалда ава. Ада рикел хкайвал, райондин кили идалай вилик республикадин талукъ тир органризни хабар гайиди тир.

Башир Мегьамедова и месэла гьалунив карда вичивай жедай куьмек гун хиве къуна.

Гъевечи ва юкьван карчивилин месэладиз талукъ сулар Гилийрин хуьруьн агъалиди гана. Кьилди къачуртла, адан месэла экологиядин жигьетдай михи продукция акьудуниз - вири сортарин мурабаяр акьуддай цех патал тадаракар къачуниз талукъди тир.

Вири месэляяр Башир Мегьамедова хуси гуьзчивилик къачуна ва абур гьалун патал куьмекар гун хиве къуна.

Пуд лагъай гуьруьш

Жасмина САИДОВА

Алай йисан июлдиз Дагъустан Республикадин кар алай проектриз талукъ яз ва “РД-да МФЦ” ГАУ-дин къуллугъяр раиж авун патал “Мобильный проектный офис” тешкилна. 24-ноябрдиз Каспийск шегьердин администрациядин актовый залда проектриз талукъ мобильный офисдин махсус дестедин совещание киле фена.

Мярекатда республикадин муниципальный тешкилатрин гзаф везифаяр тамамардай центрайрин (МФЦ) векилри, гьакни кар алай проектар чкайрал уьмуьрдиз куьчурмишунин месэляяр машгул пешекарри иштиракна.

Республикадин муниципальный тешкилатра тамамарзавай вири къуллугъяр электронный къайдадал алудна кланда. Ихьтин фикир совещание ачухай РД-дин Килин ва Гьукуматдин Администрациядин организационно-проектный управленидин пешекар Нажмудин Кулизанова раижна. Ада хабар гайивал, Каспийск шегьерда киле феи мярекат мобильный дестеди тешкилнавай пуд лагъай совещание тир.

“Идалай вилик хьайи гуьруьшрал къарагъарай асул месэляйрикай сад проектный офисрин руководителрин мажибар агъузбур хьуниз талукъарнай. И месэла чна РД-дин Гьукуматдин Председателдин заместитель Рамазан Алиевахъ галазин веревирдна. Районрин руководителрилай и месэладиз талукъ яз атанвай чарариз жаваб яз йисан эхирдай талукъ тир къарар къабулдайвал я”, - лагъана ада.

Кулизанован гафаралди, къенин юкьуз асул месэляйрикай сад “Государстводи нетижалудаказ идара авун” хиле кваллахар тамамардайла гьалтзавай четин месэляяр винел акьудун, гьакни МФЦ-да государстводин ва муниципальный жезмай къван гзаф къуллугъяр тамамарун я.

Кар алай проектда къалурнавай кваллахрикай яз, хуьрерин чкадин самоуправленидин органар алакьадин саламатдиз хвенвай каналрик кутунин месэлади-

кай “Буйнакский район” МО-дин проектин офисдин руководитель Абдула Абдулаева лагъана. “И месэла килиз акьудун патал райондин бюджетда къалур тавунвай пулдин еке къадар лазим я. Идахъ галаз алакьалу яз чна кар алай проектар уьмуьрдиз куьчурмишун патал пулдин такьатар чара ийидайла, финансрин министерстводи и месэла ни фикирда къун тлалабзава”, - лагъана ада.

Совещанидин иштиракчийри республикадин яргъа авай районра терминалар тахьунин месэла ни къарагъарна. Идахъ галаз алакьалу яз Нажмудин Кулизанова къейд авурвал, банкарин векилри анра терминалар эцигун хийирлу кар тушиз гьисабзава.

“Чна къабулнавай къарардин бинедаллаз, алакьзавай йисан юкьвал агакьдалди гьар са муниципальный тешкилатда “Россиядин почтадин” терминалар эцигда ва инра процентдин ставка ва къуллугъ авунин гьакьи къве сеферда агъузди жедди. Им еке къулайвал я ва гьар са муниципалитетдивай идакай менфят хкудиз жедди”, - лагъана ада.

“Къизилорт шегьер” МО-дин проектин офисдин руководитель Батырбек Минбулатова хабар гайивал, и шегьердин администрациядин ва МФЦ-дин алакьаяр гуьнгуьна ава. “Алай вахтунда чна вири месэляяр энгел тавуна гьалзава. Чна федеральный законар фикирда къуна туькьурнавай регламентдин бинедаллаз 94 жуьре къуллугъяр тамамарзава”, - къейдна ада. Б.Минбулатован гафаралди, арадал алай анжах са месэла гъевечи бизнесдин субъектри МФЦ-дин къуллугъяр активнидаказ ишлемиш тавунинкай ибарат я.

Совещанидал шегьерин ва районрин МФЦ-ри тамамарзавай къуллугърин къадардин жигьетдай тафават хьунин месэладикайни рахана.

Нажмудин Кулизанован гафаралди, районра тамамарзавай къуллугърин къадар артухарун патал вири и къуллугъяр электронный къайдадал алудна кланда. Ада гьисабзавайвал, МФЦ-ди тамамарзавай къуллугъяр артухарунин кардиз муниципальный тешкилатри итиж авун лазим я.

3-декабрь Виридуьньядин инвалидрин югь я Къайгъударвал ийизва

Алаудин ГЪАМИДОВ

ООН-дин Генеральный Ассамблеяди 1992-йисуз къабулай къарардин бинедаллаз гъар йисан 3-декабрь Виридуьньядин инвалидрин югь яз къейдзава.

Ида мад сеферда мергьяматлу инсанрин рикел чи патарив куьмек герек набут инсанар яшамеш жезвайди хкизва. И йикъан вилик за Дагъустан Республикадин зегьметдин ва яшайишдин рекъай вилик тухунин министрдин заместитель З.А.Багомедова-вай чи республикада инвалидрин гъакъиндай ийизвай къайгъударваликай суьгьбет авун талабна. Ингье ада вуч лагъанатла.

ГЪАР ЙИСАН 3-декабрдиз, вири уьлквейра, гъа жигьетдай Россияда хъиз, Дагъустандани Виридуьньядин инвалидрин югь къейд ийизва. Дагъустан Республикадин ветеранрин ва инвалидрин общественный тешкилатрин иштираквални аваз инвалидрин куьмек гунин рекъай хейлин къвалах тухузва. Гъа са вахтунда сагъсуз, набут инсанрин игътияжар бес къадарда таъмин туш. И кар фикирда къуна, РД-дин зегьметдин ва яшайишдин рекъай вилик тухунин министерстводи гъар йисуз РД-дин министерствойризни ведомствойриз, идарайризни муниципальный тешкилатрин администрацийриз, карчи инсанризни диндин деятелриз инвалидрин мергьяматлувилин куьмек авуниз эвер гузва. Умудлу я, и юкъуз ва адалай гуьгъуьнизни набут ва муьгьтеж инсанри чи къайгъударвал гъисс ийида ва абуру чаз сагърай лугъуда.

Дагъустан Республикадин зегьметдин ва яшайишдин рекъай вилик тухудай министерстводи, агъалияр яшайишдин рекъай хуьдай управленийри (отделри), районрин ва ше-гъеррин агъалийриз яшайишдин рекъай къуллугъдай идарайри "Россиядин Федерацияда инвалидар яшайишдин рекъай хуьнин гъакъиндай" Федеральный закондин бинедаллаз талукъ тир серенжатар ара датлана кыле тухузва.

Гъикъван гъайиф къведай кар ятлани, чи республикада инвалидрин къадар къвердавай гъаф жезва. Эгер 2-3 йис идалай вилик абурун къадар 200000 тиртла, алай вахтунда чи республикада 250 агъзур умуми азардин инвалидар ава.

Винидихъ твар къунвай Федеральный закондин бинедаллаз, умуми азардик начагъ, зегьметдин хасаратвал хъанвай инвалидрин, яшайишдин рекъай хуьн яз, коммунальный къуллугърай 50 процентдин къезилвал (электроэнергия, газ, яд ишлемишунай ва маса къуллугърай) авай. Амма 2009-йисан 1-январдилай а къезилвилерин звезда нагъда пул гузва.

Идалайни гъейри винидихъ къейд авунвай категориядин инвалидрин "Государстводи социальный рекъай куьмек авунин гъакъин-

дай" Федеральный закондин бинедаллаз соц-пакетда къалурнавай къуллугъар (медицинадин рекъай пулсуз куьмек, гъа жергедай яз духтурдин (фельдшердин) рецептрин бинедаллаз лазим тир дарманралди таъминарун, медицинадин рекъай лазимвал аваз хъайитла, санаторийрани курортра сагъар хъийидай путевкаяр, сагъар хъийизвай чкадал къван ва элкъвена хкведай пулсуз билетар, ракьун рекъин пригородный поездра аваз пулсуз фидай ихтияр гузвай махсус чарар гун) ийизва.

Дагъустан Республикадин гъукуматди 2007-йисан 25-декабрдиз къабулай къарардин (№ 348) бинедаллаз яшайишдин шартлар хъсанарунин мураддалди учирда акъвазнавай Ватандин Чехи дяведин инвалидрин ва

иштиракчийриз, телеф хъайибурун (рагъметдиз фейибурун) хизанриз, 2005-йисан 1-январдалди нубатда акъвазнавай женгинин гъерекатрин инвалидрин, ветеранриз, телеф хъайибурун (рагъметдиз фейибурун) хизанриз къвалер къачудай пулсуз сертификатар гузва. Идахъ галаз алакьалу яз чи министерстводи алай йисан 1-январдилай 31-октябрдалди гъаваян субсидийрин 68 шагъадатнама ганва. Лап и муьквара 5-6 касдив инвалидрин автомашинрин куьлегар шад гъалара вугана.

Инвалидрин герек чкайриз фидай къулайвилер яратмишунин мураддалди Дагъустан Республикадин гъукуматди 2016-2018-йисан "Тем акакъдай шартлар" ("Доступная среда") госпрограмма тешкиларнава. Адан бинедаллаз школайра, сагъламвилерин идарайра, государстводин дараматриз гъахъзавай чкайра пандусар ва герек маса тадаракар эцигнава.

Къейд авун лазим я хъи, инвалидар патал МА3-206063 маркадин махсус автобусар къачунва. Абурун Махачкъаладин "1736" автокалоннадин балансдал вахканва. Автобусри шегъердин къенепата инвалидрин къуллугъзава.

Къейд авун лазим я хъи, инвалидар, медицинадин ва социальный рекъай куьмек гу-

налди, къвачел ахкъалдарунин мураддалди республикадин вири района ва шегъерра махсус центраяр кардик ква. Абуру 200-дав агакьна яшлу инсанриз ва инвалидрин социальный рекъай хуьдай къуллугъар ийизва. Твар къунвай идарайрин жергеда ажуз хъанвай ва набут инсанриз къвалериз физ къуллугъ ийидай махсус центраяр кардик ква.

Махсус отделенийрин къуллугъчийри, къвалериз физ, инвалидрин ва абурун хизанриз медицинадин, яшайишдин ва марифатдинни психикадин рекъай куьмекар гузва.

Муькьва-къилийрихъ галаз санал яшамеш жезвай инвалидрин месэлаяр гъялун патал агъалийриз яшайишдин рекъай къуллугъдай идарайра инвалидрин тади куьмек гудай центраяр кардик кутунва. Абуру кеве авайбуруз са сеферда тлуьн гузва, абуру парталралди, къвачин къапаралди таъминарзава, материальный рекъай куьмекар гузва.

Чпивай чпихъ гелкъвез жезмай агъалияр, гъа жергедай яз инвалидар патал социальный-реабилитационный отделений кардик кутунва. Анрин пешекарри гъардаз вичиз талукъ тирвал сагъламардай ва маса серенжатар къабулзава.

Агъалийриз, гъа жергедай яз инвалидрин яшайишдин ва культурадинни медицинадин рекъай къуллугъ авунин мураддалди социальный рекъай къуллугъ ийидай идарайра йикъан махсус отделений кардик кутунва.

Республикада гъакъни зайиф ва акъулдиз къери аялар къвачел акъалдар хъийидай 20 отделение ва махсус 20 центр кардик ква. Анра инвалид аялриз медико-социальный, социально-психологический, социально-педагогический рекъерай вири жуьредин куьмекар гузва. Республикадин зегьметдин ва социальный рекъай вилик тухунин министерстводи махсус центрада инвалид аялар патал абурун сагъламвал мягъкемардай вири жуьредин муькинвилер яратмишнава. ИкI, абурун къуллугъда сагъламардай кабинетар, тренажерный залар, гъавизар ва маса чкайар акъвазнава.

Хизанриз ва аялриз социальный рекъай куьмек гудай республикадин центрдин базад алаз 2003-йисалай инихъ буьркъуь ва ишигъдиз зайиф аялар патал махсус отделениди къуллугъзава. Абурухъ галаз гъар юкъуз психологи, тифлопедагоги ва тербиячийри къвалах тухузва.

Гъамиша къерехдин куьмек, къуллугъ аву-

нихъ муьгьтеж инвалидар патал Дагъустан Республикада стационарный идараяр тешкилнава. Абурун жергедай яз "Милосердие" твар алай психоневрологический интернат (Буйнакск шегъер), яшлу хъанвайбурун ва инвалидар патал махсус къвалер - интернат - "Ветеран" (Махачкъала), "Дербент" (Дербент), "Казанищенский" (Вини Казанище хуьр), "Ветеран" (Къизилюрт район), акъулдиз къери аялар патал "Забота" твар алай къвал-интернат (Махачкъала). Анра къвалинбуруз муькьва тир вири жуьредин шартлар яратмишнава.

Къейд авун лазим я хъи, Дагъустан Республика инвалидар ва инвалид аялар къабулдай идарайрал гъалтайла учирар авачир регионрикай сад я.

Хабар къазва - жаваб гузва

Гъурметлу редакция, за "Лезги газет" кхъиз, келлиз 40 йисалай виниз я. Заз ам гъамиша бегенмиш я, иллаки эхиримжи вахтара. Гила заз са месэладин "сир" чир хъана кланзава. Зун яшлу инсан, пенсионер итим, гъа са вахтунда кефсузни я. Са вахтара профсоюздай курортриз, санаторийриз путевкаяр гузвай. Агъалийри чпин сагъламвал мягъкемарзавай. Бес гила гъикI хъанва, а путевкаяр гъинай ва низ гузва?

И.АГЪМЕДОВ,
Сулейман Стальский район

Дугъриданни, социальный рекъай къезилвилер авайбуруз къуллугъар авунин законра хейлин дежвилер гъатнава. Гъа жергедай яз агъалияр путевкайралди таъминарун месэладани. Гъа икI, 2004-йисан 22-августдиз къабулнавай 122-нумрадин Федеральный Закондин бинедаллаз агъалийрин къезилвилер авай категорияр путевкайралди таъминарунни къайдани дегиш хъана.

Россиядин Федерациядин социальный страхованидин Дагъустанда авай региональный отделенийн къуллугъчийри гъавурда турвал, виликрай инвалидрин, дяведин ва зегьметдин ветеранриз путевкаяр гунал агъалияр социальный рекъай хуьдай органар машгул жезвай. Санаторийрани курортра сагъар хъувун патал чара ийизвай путевкаяр лап тлимил тир. Гъаниз килигна учирарни йисаралди жезвай.

Гъукуматди тайинарнавай Федеральный къезилвилер авайбуруз, яни социальный къуллугърин къваталдикай менфят къачудай ихтияр авайбуруз виридаз путевкаяр соцстрахдин фондунай гузвай. Чебни - пулсуз!

Амайбуруз лагъайтла, яни зегьметдин ветеранриз, гъахълугур яз гъисаб хъувунвайбуруз ва масабуроз чкадин бюджетдин гъисабдай нубатдалди чара ийидай. Амай "къара жемьтди" (муаллим, куьлработник, журналист, зегьметдин ветеран ва икI мад) вуч авун лазим я лагъайтла...

Малум тирвал, виликрай и жигъетдай зегьметчийрин къайгъуда профсоюзар ва маса организацияр жезвай. Гъайиф хъи, профсоюзар государстводи саки финансламиш хъийизмач. Муькьуь патахъай, виликрай, гъа гилани майишатди соцстрахдин фондуниз соцналог гузвай. И налогдин тайин паюнин гъисабдай и ва я маса работник путевкадалди таъминарзавай. Ахпа йисан эхирдай чпи-чпин веревирдер (низ хквезватла), гъахъ-гъисаб хъийизвай. Гила къайдаяр дегиш хъанва. Эгер абурун, инвалидар тушиз, курортрани санаторийра сагъламвал мягъкемардай путевкайрихъ муьгътеж яз хъайитла, ахтин ксариз абурун къвалахзавай идаради, майишатди ва карханади путевкаяр чпин такъатрихъ маса къачун лазим я.

Эгер вун инвалид (гъи группадинди къантлани) яз хъайитла, сифте нубатда федеральный регистрда (къезилвилер авайбурун сиягъда) авани авачни чирун лазим я. Ахпа талукъ чарар - цларарни гъазурна, Россиядин Федерациядин соцстрахдин фондуниз региональный отделенидиз ва яшамеш жезвай чкада агъалийриз социальный рекъай къуллугъдай организациядиз фин лазим я.

Хатасузвал хуьнин мураддалди

Мегъамед ИБРАГЪИМОВ,
Муса АГЪМЕДОВ

2013-йисан ноябрдин вацра РД-дин Гьукуматди РД-дин Къилин кар алай проектар уьмуьрдиз кечирмишунин жигъетдай къабулай 609-нумрадин къарардин сергъятра аваз республикада госуьдстводин "Хатасуз Дагъустан" тивар алай казенный кархана (ГКУ РД "Безопасный Дагестан") арадал гъана. Тешкилай сифте йикъалай инихъ аниз чи ватанзгъли, С.Диярханован тиварунихъ галай лежбервиллини фермервиллини майишатрин ассоциациядин директор Вагъиф ДИЯРХАНОВА регъбервал гузва. Мукъварачун адахъ галаз мукъувай таниш хъана ва карханадин мажбуьрмайрикой, макъсадрикой суьгъбетун тгалабна.

- Чи карханадин къвалах сифте нубатда шеьге рекъерихъ, анра къайдаяр, къанунар члурзавай дуьшуьшар дуьздак акъудунихъ, рекъерин гъерекатрикой, шартарикой, карханайрикой, машинрин гъерекатрикой экологиядиз гузвай зарардиной делилар къватлунихъ галаз алакьалу я, - гатунна суьгъбетдив Вагъиф Диярханов. - Амма чи везифаяр идалди кутягъ жезвач. Чна гъакни рекъерин гъерекатрал гуьзчивал тухунин кардал цийи къурулушар, аппаратар желбзава, республикадин транспортдин хилерин схемаяр тукъурзава ва абуруз къимет гузва, рекъера арадал къвезвай хаталувилерин

вилек пад къунин жигъетдай цийи теклифар гузва, програм-маяр тукъурзава...

Дагъустанда машинрин рулрихъ галайбуру къанунрал, къайдайрал амал тавун виридалайни хци месэлайрикой сад я. И кар себеб яз, рекъера арадал къвезвай бедбахтвиллини дуьшуьшрин къадар къвердавай артух жезва. Мисал яз, алаатай йисуз региондин сергъятра авай рекъера хъайи аварийрин нетижада 500 кас къван телеф хъана. 2008-йисуз РФ-дин административный къайдаяр члурунин Кодексдик бязи дегишвилер куктурла, улведа машина гъалзавайбуру къайдаяр члурзавай дуьшуьшар винел акъудунин макъсаддалди шиклрин ва видеофиксациядин къурулуш кардик кутуна. Дагъларин улкведа и программа уьмуьрдиз кечирмишун патал "Хатасуз Дагъустан" карханади

- Гьелбетда. Къенин юкъуз рекъерал къайдаяр члурзавай дуьшуьшар винел акъудиз куьмек гузвай шиклрин ва видеофиксациядин камераяр республикадин хейлин шеьгерра, районра ишлемишзава. Камерайри госавтоинспекциядин инспекторин къвалах хейлин къезиларна. Мисал яз, камерайрин куьмекдалди къайдаяр члурнавай агъзурралди дуьшуьшар винел акъуднава. Жермейрин къадар са шумуд миллиондиз барабар я. Видеофиксаторар кардик акаатай далай къулухъ суддин приставрин къвалах артух хъанва. Каранал ала хъи, къайдаяр члурнавай вири агъалияр жерме гуз физвач. Гзафбуру чеб гъахъ я лугъуз гуьжетзава ва жермедин пул гуникой къил къакъудиз алахъзава. Амма камераяр алдатмишиз жедач, абуру мус, гинал, гъихътин машинди къайдадал амалнатгъа, ачухдиз къалурзава, - къейдна Вагъиф Диярханова.

Лагъана къанда, вилек фенвай улквейра видеодин куьмекдалди рекъерин гъерекатрал гуьзчивал тухунин къурулуш фадлай кардик ква. Россиядив и цийивал тимил геж агакъна. Къенин юкъуз лагъайтла, и къурулушдиной чи улкведин гзаф регионра геьгеншдиз менфят къачузва.

Вагъиф Диярханован гафарай малум хъайивал, и къурулушди рекъера къайдаяр члурзавай дуьшуьшар тимил хъуниз таъсирнава. Машин идара ийизвай хейлин агъалияр жермедин пул гудалди, рекъера къайдайрал амал авун хъсан, хатасуз тирдан гъавурда акъунва.

Къейд ийин хъи, "Хатасуз Дагъустан" карханади вичин къвалахдин сергъятар къвердавай гъаркъуь ийизва. Вагъиф Диярханова хабар гайивал, карханади жуьреба-жуьре къайдасузвилерин, гъахъсузвилерин, хаталувилерин вилек пад къун патал МЧС-дихъ, пожарный къуллугъдихъ, тади куьмедихъ, мусибатрин медицинадихъ, къуватдин къурулушрихъ галаз сих алакьада аваз къвалахун фикирдиз къачунова.

къетлен роль къугъвана. Чна шиклрин ва видеофиксациядин къурулуш кардик кутун патал инвесторар желбна. Къилди къачуртла, "MAYKOR" компаниядихъ галаз икърар кутлунна ва ада хусуи харжийрихъ Махачкъаладин рекъерин са жерге участкара камераяр эцигна. Нетижада рекъера къайдаяр члурзавайбуру жавабдарвиллини члугун хейлин регъят хъана. Винидихъ тивар къунвай компаниядив лагъайтла, къайдаяр члурнавай къвезвай жермедин пулдин такъатрикой тайин процентар агакъзава.

- Куьне къейдзавай цийивили нетижаяр гузвани? - хабар къуна чна адавай.

РД-дин МВД-дин пресс-къуллугъдин материалрай

Са кас телеф хъана

Гъазурайди - Векил ТАРХАРОВ

22-ноябрдиз тахминан нянин муьжудан зураз Дербент райондин Лукъварин хуьруьн патав пуд машин - "Лада Гранта", "Лада Приора" ва "ВАЗ-21124" машина сад-сада акъуна арадал атай авариядин нетижада са аял телеф хъана, 7 кас жуьреба-жуьре хасаратвилер хъуниқди больницадиз аватна.

Ахтармишунар тухвайдалай къулухъ малум хъайивал, "Лада Гранта" маркадин машин идара ийизвайди къарши гъерекатдиз экъечна ва винидихъ къейднавай маркайрин машинра акъуна.

Машиндик кутуна

21-ноябрдиз нянин сятдин ругудаз 20 декъика къвалахайла, Махачкъала шеьгердин имам Шамилан тиварунихъ галай проспекта "Тойота Ленд Крузер-200" маркадин машин идара ийизвай 31 йис хъанвай итимидай руль хуьз тахъана, рекъелай элячизавай 68 йис хъанвай итим машиндик кутуна.

Бедбахтвиллини дуьшуьшдин нетижада хъайи хасаратвилериди итими республикадин клинический больницада чан гана. Къейд ийин хъи, машиндин рулдихъ галай итим пиян тушир. И кардин гъакъиндай силис тухузва.

Иесидив вахкана

Алай йисан 20-ноябрдиз полициядиз арза гъаз Къумторкъала райондин Коркмаскъала хуьруьн 57 йис хъанвай агъали атана. Ада хабар гайивал, 20-ноябрдиз нянин сятдин къудан зураз малум тушир касди Тюбе поселокада ракъун рекъин къаншарда акъвазарнавай адан "ВАЗ-21104" маркадин 100 агъзур манатдин къимет авай машин чъунуьхна.

Полициядин къуллугъчийри тади гъалда къабулай серенжемрин нетижада шак физвайди къуна, отделдиз хкана. 18 йис хъанвай жегилди вичи машин чъунуьхайдиди хиве къуна. Улакъ иесидив вахкана. И дуьшуьшдин гъакъиндай тайин къарар къабулун патал материал къватлзава.

Марихуана жагъана

22-ноябрдиз йифен вахтунда полициядин къуллугъчийри Махачкъаладин 43 йис хъанвай агъали ахтармишзавай члавуз адавай 10,97 гр. марихуана жагъана. И кардин гъакъиндай, РФ-дин УК-дин 228-статьядал бинеламиш хъана, уголовный дело къарагъарнава.

• Гъа и юкъуз полициядин къуллугъчийри тади гъалда гел жагурунин серенжемар тухузвай члавуз Хасавюрт шеьгердин 33 йис хъанвай агъали ахтармишдайла, адавай 31,28 гр. марихуана жагъана.

Гъадалайни, РФ-дин УК-дин 228-статьядал асаслу яз, уголовный дело къарагъарнава.

Наркотикриз - ваь!

Камилла МЕГЪАМЕДОВА,
Таможнядин кафедрадин ассистент

Дагъустандин Гостехуниверситетда студентрин арада наркоманиядин вилек пад къуниз талукъ яз тухвай мярекат гъа ихътин эвер гуник кваз къиле фена.

Адан къвалахда Республикадин наркологиядин диспансердин дуктур, психиатр-нарколог С.Р.ШАМСИЕВАДИ, РД-дин МВД-дин наркотиканиядин месэла алай девирдин обществодин вилек лап важиблуди яз акъвазнава. Ам гъалун чарасуз я, вучиз лагъайтла ада чи гележегдин несилрин уьмуьр хаталувилек кутазава. Наркоманиядиз къил ягъуни жегилар тахсиркар дестейрик акатунин хаталувал арадал гъизва. Къе чна тухузвай серенжемди абур члур рекъе гъат тавуниз куьмек гуда. Студентриз наркотикриз майилвал авуни чпин сагъламлилиз зиян гудайди, гъатта къини-къал гъидайди чир хъун лазим я...

И царарин авторди вичин куьруь рахунра наркотикри инсандин къил элкьурзавайди, нетижада абуру тахсиркарвилер ийизвайди, хизанар члурзавайди лагъана. Аки тахъун патал "Уьмуьрдиз - эхъ, наркотикриз ваь!" лугъуз къе-

къейтла хъсан я. С.Р.Шамсиевадини наркотикри гъикъван ва гъикъ зиян гузватла, абурун таъсирдик квай кас, ийир-тийир хъана, гъикъ лукъвиллиз элкъвезватла суьгъбетна.

"Къе Россияда наркомания лап тгегъундиз элкъвенва, - башла-мишна вичин суьгъбет Н.В.Сейфудиновади. - Ада гъар йисуз миллионралди инсанар агъа дуьньядиз

ракъурзава. Дуьньяда 200 миллиондив агакъна инсанри наркотикриз майилвалзава".

Наркотикар законсуз маса гунал, къачунал ва хуьнал машгъл жезвайбуруз акси яз Дагъустандин таможнядин капитан Н.В.СЕФУДИНОВАДИ ва госуьдстводин таможнядин ("Махачкъала") къилин инспектор, госуьдстводин гражданвиллини къуллугъдин 1-классдин советник М.С.ХАНМЕГЪАМЕДОВА иштиракзавай.

Ам ачухай "Таможненное дело" кафедрадин заведующий, экономикадин илимрин доктор, профессор Х.З.ХАЛИМБЕГОВА лагъана: "Наркоманиядин месэла алай девирдин обществодин вилек лап важиблуди яз акъвазнава. Ам гъалун чарасуз я, вучиз лагъайтла ада чи гележегдин несилрин уьмуьр хаталувилек кутазава. Наркоманиядиз къил ягъуни жегилар тахсиркар дестейрик акатунин хаталувал арадал гъизва. Къе чна тухузвай серенжемди абур члур рекъе гъат тавуниз куьмек гуда. Студентриз наркотикриз майилвал авуни чпин сагъламлилиз зиян гудайди, гъатта къини-къал гъидайди чир хъун лазим я..."

И царарин авторди вичин куьруь рахунра наркотикри инсандин къил элкьурзавайди, нетижада абуру тахсиркарвилер ийизвайди, хизанар члурзавайди лагъана. Аки тахъун патал "Уьмуьрдиз - эхъ, наркотикриз ваь!" лугъуз къе-

Студентри негъзава

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

17-ноябрдиз Дербент шеьгерда кардик квай ДГУ-дин филиалда "Жегъилрин арада наркотикриз аксивалдай серенжемар" темадай мярекат хъана.

Ана Дербент шеьгердин образованийдин управленидин пешекар Магъарам Наврузова, РД-дин муфтиятдин просвещенидин отделдин работник Гъасанэфенди Магъмудова, Россиядин МВД-дин отделдин юриконсульт Сакинат Гъамзаевади, Дербентдин районрин уртах наркотикри диспансердин дуктур-нарколог Лейла Касимовади, ДГУ-дин филиалдин директор Исмаил Абдулкеринова, шеьгердин общественный тешкилатрин векилри, вуздин муаллими, студентри иштиракна.

Мярекат филиалдин директордин заместитель Седеф Казимовади ачухна.

Ада къватл хъанвайбуру тебрикона, сифте гаф Исмаил Абдулкериноваз гана. И.Абдулкеринова наркотикриз акси профилактикадин къвалахдин нетижадувал хъаюн, сагълам уьмуьр тухун пропаганда авунин рекъе ведомствойрин арада алакьалувал хъунин метлебувал къейдна. Наркоманиядихъ галаз тухузвай женгина профилактикадин къвалахри-випикамаз а хатадиной хабар гуни хъсан нетижаяр арадал гъизва. Им чна кар алай къвалах яз къуна, иллаки гъа и рекъе чи филиалдин волонтеррин гъерекатди активлу къвалах тухузва.

Чпин докладра студентри Интернетдин сетда информациядин цийи технологияр ишлемишуналди тахсиркарриз Дагъустан Республикада наркотикар гзаф къадар чукурдай ва жегилар наркотикар ишлемишунал желбдай мумкинвал хъанвайди къейдна.

Бахтлу гележегди гуьзетзавайди...

Мегьамед ИБРАГЬИМОВ

ЭСЕДУЛЛАГЪ 1996-йисан апрелдин вацра Къизилюртда игъирвидин хизанда дидедиз хъана. Шегьердин 7-нумрадин юкван мектебдиз кам къачур сифте йикъалай ада вичихъ математикадай дерин чирвилер авайди ашкара авуна. Им дуьшуьшдин карни тушир, гьикI лагъайтIа Эседуллагъан члехи буба Эюб Мегьамедович Вагъидов, дах - Агъамет Зергеревич Салагъов, диде - Фатима Гьамидовна ва халу Жуму Гьамидович Балиевар чпин уьмуьр математикадихъ галаз алакълу авунвай муаллимарни бухгалтерар я. 6-классда авайла, математикадай республикадин дережада аваз киле феи олимпиадада гъалибвал къазанмишуну хци зигин, къетIен алакълу авай жавандиз келунар Дагъустандин пешекарвилдин 9-нумрадин лицейда давамардай мумкинвал гана. 2013-йисуз лицей акъалтIарай Эседуллагъан вилик уьлкведин хейлин вузрин ракарар ачух хъанвай. Абурун арадай ада вичин дахди - Агъамет Салагъова (ам высший математикадин кафедрадин старший преподаватель я) кваллахзавай Дагъустандин гостехуниверситет хкъана. Гъа икI, Эседуллагъ Салагъовакай республикадин кесерлу вуздин вычислительный техникадин ва энергетикадин компьютеррин технологиярин факультетдин студент хъана.

Жегъил математикдин уьмуьрда цийи девир алуькна. Ада вичин вилик вири къуватар садна, университетда анжах вадар аваз келдай къаст эцигна. Эседуллагъ алай вахтунда 4-курсунин студент я. Отличник хъунилай гъейри, ам университетдин общественный уьмуьрда иштиракзавай активистни я. Ада Москва, Ростовда, Пятигорскда, Ставрополда ва маса шегьерра жуьреба-жуьре предметрай, темайрай киле феи форумра, конференцияра, конкурсра кIенкIвечи чкаарни кунва. Мисал яз, 2014-2015-келунрин йисуз ДГТУ-дин студентрин башчи яз гьисабзавай Эседуллагъакай математикадай тешкилнавай Вирироссиядин "Интернет-олимпиадин" I ва II туррин гъалибчи хъана. Чи хци алакълунрал гъейран хъайи "Интернет-олимпиадин" председатель В.Г.Новогоднийди ДГТУ-дин ректор, РД-дин Халкъдин Собранидин депутат Тагъир Исмаилован тIварцIел Эседуллагъ Салагъован тарифарнавай чар рекъе тунай.

Келунрихъ галаз сад хъиз гележегда алим жедай ниятар авай жегъилди ДГТУ-дин профкомда яшайишдин ва нормативно-правовой рекъай кваллах тухудай комиссиядин председателдин вези-

фяярни тамамарзава. И жигъетдай адан кылин макъсад университетдин студентрин итихар хуьникай ибарат я. Ада гъакIни тербиядин кваллахдин ва яшайишдин рекъай еримлу хъунин отделдин къуллугъчи язни кваллахзава. Эседуллагъал ихътин везифаяр ихтибарунин сир ам я хъи, жегъилди вич вири терефрихъай чешнелуди, жавабдарди яз къалурнава. Кваллахдин рекъай тежриба хъажун патал ада юридический дисциплинарай уьлкведин меркезда киле физвай илимдин конференцияра иштиракзава.

- Зун Эседуллагъахъ галаз гъеле профкомда кваллахзавай йисара таниш хъанай, - лугъузава тербиядин кваллахдин ва яшайишдин рекъай еримлу хъунин отделдин начальник **Бийарслан Балаева**. - Гъеле сифтегъан курсара келзавай йисара ада вич алакълунар авай студент тирди раижна. Яваш-яваш ам республикадин, уьлкведин дережада аваз киле физвай форумра иштиракиз гатIунна. Зун отделдин начальниквиле тайинарайла, Эседуллагъан кылих, адахъ авай чирвилер, тежриба фикирда къуна, за адаз отделда кваллах теклифна. Вичел тапшурмишзавай гъар са кардив ам намуслувилелди эгечIзава. Эседуллагъ Салагъов экуь ва бахтлу гележегди гуьзетзавайдал са шакни алач, - къейдна ада.

Эседуллагъ Салагъов РД-дин халкъдин образованидин ва илимдин къуллугъчийрин профсоюздин комитетдин президиумдин Гуьрметдин грамотадин сагъиб, Махачкъала шегьердин Советский райондин депутатрин Собранидин са депутатдин жуьмекчи, республикадин меркездин жегъилрин ачух администрациядин пресс-къуллугъдин ва общественностдихъ галаз алакълу хуьдай Управленидин къуллугъчи я. Келунрин рекъе къазанмишнавай агалкъунар фикирда къуна, 20 йис хъанвай студентдиз пуд стипендия гузвай. Хъсандиз вири вадар аваз келунай ДГТУ-дин ректордин приказдин бинедаллаз тайинарнавай алава ва РФ-дин Гьукуматдин стипендия. Жуьреба-жуьре олимпиадайра къазанмишнавай вишелей артух грамотайрин сагъиб тир Эседуллагъ Салагъовакай 2016-йисуз "Йисан студент" конкурсдин республиканский паюнин гъалибчини хъана.

Мукъвара, Студентрин международный йикъаз талуькъарна, ДГТУ-да киле феи отличникрин слетдал ректор Тагъир Исмаилова вири вадар аваз келзавай 5 студентдив къизилдин медалар ва премияр вахкана. Абурукай сад Эседуллагъ Салагъов я. Къуй рикIе экуь къастарни къени мурадар авай бажарагълу жегъилдин агалкъунрин куклушар мадни къакъан хъурай!

Серенжемар къабулин

Гъажи КЪАЗИЕВ, муаллим

ЧИАЛ хуьнин ва несилрив агакъарунин месэла къвердавай четинвиле гъатзава. Себбарни гзаф я. Мисал яз, йисалай-суз мектебра лезги чIалан тарсарин сятерин къадар тIимиларзава; эхиримжи йисара дидед чIал хирде ийиз алахънавайбур пайда хъанва (абур чпин фикирар, дуьзбур ятIани, туштIани, гъахълубур тирди тестикъариз чалишмиш жезва); лезги чIалан цийи гафарганар, учебникар, хрестоматияр акъудунин игътияж ава, амма... Газетдин макъаладин сергъятра аваз абурукай виридакай рахаз жедач.

Эхиримжи вахтара чIалан уьмуьрда виридалайни гзаф веревирд ийизвай месэлайрикай сад маса чIаларай атанвай гафарикай менфят къачун, цийи гафар арадал гъун, куьгъне гафарин машгурвал квахъун я. "Лезги газетдин" мухбир **Мегьамед ИБРАГЬИМОВА** и "газетдин алай йисан 23, 24, 25-нумрайра "Цийи кIа туюкълурунар герек яни?" тIвар алаз чапнавай макъалада къарагъарнавай месэлайриз баянар гузвай чIалан устадри, алимри гъарда вичин фикирар лагъанва. Зун чи шаир, чIалан устад Майрудин Бабаханован гафарал - кIиметдал рази я: **"Халкъдин чIал чан алай организм я. Ада гъар са девирда вичиз герек гафар къачуза, виже амачирла, гадарзава"**.

Алай вахтунда мектебра лезги чIалан дережа гъихътинди ятIа, гележегда гъихътинди хун мумкин ятIа? Вири муаллимриз малум тирвал, мектебра 1 ва 2 -учебный планар авай. Икъван чIавалди хуьрерин мектебра 1-учебный пландал бинеламиш хъана кваллахзавай. Вучиз ятIани, алатай келунин йисалай 2-пландал элячIнава, амма вири мектебра ваъ. Бязи районра алай вахтунда 1-учебный план кардик кума.

Хасавюрт райондин Къурушрин хуьруьн къве мектебни 2-учебный пландал элячIнава. Им дидед чIал чируниз къеци гун лагъай гаф я. ГъакIни дуьздака лезги литературный чIалан гъавурда акъан тийизвай мектебдиз сад лагъай къадамар вегъезвай аялдин къадар-къисмет гъихътинди хуьрай? Вири классра сятерин къадар саки къве сеферда тIимиларнава. Физвайвал фейитIа, гележегда идеалайни бешбегер хун мумкин я. Хайи чIалан тарсарин сятерин къадар тIимиларунин себеб вуч я лагъана хабар къурла, ихътин

жаваб гузва: "Мектебар акъалтIарзавай аялривай ЕГЭ-яр вахкуз жезвач. Идахъ галаз алакълу яз, лезги чIалан тарсарин сятерин къадар тIимиларзава, ЕГЭ вахкузвай предметрин - гзаф". Бубайрин мисалди лугъузвайвал, лам гатаз тахъайла, алухар гатаззава.

Зи фикирдалди, ФГОС-ар, ЕГЭ-яр, ОГЭ-яр арадал гъанвайбуру аялрин винел тежрибаяр тухуза. Дагъустан Москван Санкт-Петербург туш. Урусатдин шегьерра аялар гъе-чIизамаз бахчайриз физва, абуруз репетиторар къазва, алай аямдин техникадикай менфят къачуз чирзава, герек тир вири шартIар жагъизва. Бес Москвадани Дагъустандин дагълух хуьре авай аялар сад-садав гекъигун дуьз жезвани?...

Малум тирвал, ЮНЕСКО-ди 21-февраль дуьньядин халкъарин дидед чIаларин югъ яз тестикъарнава. Чи республикадин Къилини милли чIалар хуьнин ва вилик тухунин мураддалди 21-октябрь Дагъустандин культураддин ва чIаларин югъ яз тайинарнава. Им лап хъсан ният я. Йисалай-суз мектебра дидед чIалан тарсарин сятерин къадар вучиз тIимиларзавайди ятIа, гъа кардизни фикир ганайтIа, мадни хъсан жедай эхир! Ихътин галара чIални культура гьикI хуьдайди я?

Республикадин вузра милли чIалар чирзавай факультетрик экечIзавайбурун къадар къвердавай тIимил жезва. Муаллимдин пешедин авторитет къвердавай зайиф жезва. Заз са шумуд йис идеалай вилик лап пис къиметралди школа куьтыгъай са ученикди лагъана: "Муаллим, вуна заз школада амайла, кIела лугъуз туюгъметар ийидай. Гзаф кIелнавай ва гила халкъдин аялриз чирвилер гузвай вуна са вацра къачузвай 8-10 агъзур манат мажиб за базардал са юкбуз къазанмишзава..."

Ихътин фикирдал алайбуруз вуч лугъузда?

Заз макъаладин эхирдай урусин члехи писатель Лев Толстойн гафар тикрариз кIанзава: **"Завай инанмиш яз лугъуз жедат: усал ва кесиб чIалал рахадай инсандилай хъсан ва михъи, девлетлу чIалал рахадай касди дериндай фикирда"**. И келимайрал амал авуна, ша чна вирида алай вахтунда Дагъустандин милли чIалар авай гъалдикай, абурун гележегдикай фикир ийин, серенжемар къабулин.

Дережа хъажун патал

Ишрэф ЖАВАТОВ, чIалан муаллим

ЭХИРИМЖИ йисара дидед чIал хуьнин, вилик тухунин месэлаяр гегъеншдиз веревирдзава. ГъакIни хайи чIалар, милли адетар, тарих хуьнин мураддалди тешкилзавай мярекатрин, къабулзавай серенжемарин къадарни артух хъанва. Абур себеб яз акъалтзавай несилдин векилри (школьникри, студентри) хайи чIалар, милли адетар чируниз итиж ийизва жегъилриз дидед чIалан девлетдикай, назиквилайкай, гуьрчегвилайкай авай чирвилер артухардай, зарийрин эсерар келдай, абуруз кIимет гудай мумкинвилер жезвайди хъиз аквазва. Амма...

Советрин девирда милли чIалар вилик тухуниз дериндай фикир гузвай ва и макъсад къилиз акъудун патал тайин серенжемарни къабулзавай. И кар заз, яшлу муаллимдиз, дериндай чиди.

Государстводин къурулуш дегиш хъайидалай къуллукъ миллиетрин савадлувилин дережа хъажуниз артух фикир хъузмач. Милли чIалариз талуькъ яз тухузвай сиясатни бегъем къайдадик квач. Мисал яз, ктабар, методический ва аквадай пособиар акъудзавай идараар бес къадар пулдин такъатралди таъминарзавач, инсанриз газетар, журналар къхъидай, ктабар маса къачудай мумкинвилер жезвач...

Хизанди чIал хуьнин, вилик тухунин карди еке роль къугъвазва. Гъайиф хъи, чи йи-

къара диде-бубайри аялриз хайи чIал чирунин месэла кваз къазвач. И кардин себебни радиолай, телевизордай келунинни тербиядин месэлайриз талуькъ передачаяр тIимил гун я. Дагълара фадлай радиояр рахазмач, телевизордин гъи канал кутуртIани, аквазвайди гашер сегънеярни бегъемсуз рекламаяр я.

Дидед чIал вилик финиз манийвал гузвай себебрикай сад мектебра чIалан тарсар пешекар тушир муаллимири тухун я. Идалай гъейри, мектебрин учебный программайра хайи чIалан тарсар патал чара авунвай сятерин къадарни тIимил я. Эгер 2015/2016-келунин йисуз I-XI классра дидед чIалан тарсар патал программада санлай 42 сят чара авунвайтIа, алай келунин йисуз абурун къадар 26-дал аватнава.

Кар алай мад са месэла. Хуьруьн чкайра сифтегъан классриз къевезвай аялриз дидед чIалал рахаз чизватIани, абурувай хайи чIалал кIелиз, кхъиз жезвач. Абурук ихътин вердишвилер кутун патал сифте нубатда гъарфар чирунилай гъейри, абур кхъизни чирна кIанзава. Лезги чIалан гъарфарганда 45 гъарф ава. Йисан къене 1-классда дидед чIалан тарсар гун патал 33 сят чара авунва. Им лап тIимил я. Аялриз дидед чIалай хъсан чирвилер гун патал абурухъ галаз машгъл жедай тарсарин къадар артухарун чарасуз я. И ва хейлин маса месэлаяр гъайлайтIа, са шакни алачиз, хайи чIаларин дережа мадни хъаж жедат.

Чи багъри ерияр Ахцегърин чими ятар

Абдул АШУРАГЪАЕВ,
зегъметдин ветеран

Ахцегърин гъамамрикай ийиз хъайи тарифар заз гъеле гъевчиз-маз ван хъанай, амма абурухъ галаз таниш хъун заз къисмет хъаначир. Гъа гилани жедачир жеди, эгер бедендин жалгъайри заз чеб алай чкаяр чирначиртла...

Белиждин къекъундилай зун "Газелди" къве сятинилай Ахцегъив агакъарна. Анани зи вилик, мугъманпересар хъиз, Ахцегъ вацун Уста Идрисан муьгъ экъечина. Аламатдин аманатар тушни! Сеъгердин нуклер хъиз, чпин нугъатдал рахазвай халкъди, Х.Тагъиран ажайиб паркун, михъи куъчейри зи гуъзуь ва руьгъ ацурна. Вацун кьилел, рагакай саки куърсна эцигнавай къванцин квалери зи гъал саки дегишна. Белки, а декъикъайра зун суьгъурдани авай жеди. Ятлани, за жува-жувади фикирзавай: "Ик! рагарин тик кьилера лекъери мукар ийида! А дараматра яшамаш хъайибур, тербия къачурбур лекъер тиртла яраб?! Лекъер амач, амма лекъерин жуьрэт авай инсанар ама!..."

Ахцегъвиар мецел ширин, риклер ачух инсанар я. Заз и кар маршруткадай эвичайла чир хъана. Къуд пата агъавалзавай гуъзелвили къарсулнавай зи патав са жегъил атана. Ада заз вичин твар раижна-Ремихан. Чун лап мукувай таниш хъайидалай къулухъ ада заз мугъман хъун теклифна. Зун гъамамрал атанвайди къатлай адавай заз вини ва агъа гъамамар авайди чир хъана. Баде чи тухумдикай тир Ремихана 5 верстинин яргъа авай вини гъамамрал тухвана зун. Гъич бензиндин пулни къачунач. Артухлама заз вичин телефондин нумра гана, мус вуч герек хъайитлани, вичиз зенг авун меслят къалурна.

Вини гъамамрал сифтени-сифте фикир желб авурди, къавуз ракъяна, цийиз эцигнавай ва туькълур хъувунвай гъамамрин квалер хъана. Абурни, чубарукдин мукар хъиз, тик гуънеди мягкъемдиз куькурнава. Абурун арадани алай аямдин

рак-пенжер кутуна туькълурнавай къулай мугъманханади сагъламвал мягкъемариз атанвай садбур рекъе хузавай, масадбур къаршиламишзавай. Лазим терефрихъ фин патал гзаф ва тимили кларарин гуьрарар бетондикай туькълурнава, къекъведай рекъерин къерехра цуьквер цанва ва скамейкаяр эцигнава. Ихътин комплексдин къенез гъахъдай варарин кьилел Бальнеологический центр "Ахты" гафар хъенва. Къадирлу ксар кьиле акъвазнавай и гуъзел центр "Ахты" гафар хъенва. Къадирлу ксар кьиле акъвазнавай и гуъзел центр "Ахты" гафар хъенва. Къадирлу ксар кьиле акъвазнавай и гуъзел центр "Ахты" гафар хъенва.

"Хъсан крариз халкъди къуллугъда, несилри - икрам", - лугъда халкъди. Дугъриданни, гъак! я. Вини гъамамар гъеле пачагъдин вахтунда кардик хъайиди а карди субутзава хъи, ана "аскерар", "офицерар" ва "генералар" патал кьилди-кьилди, тагъ члугуна, эцигнавай гъамамрин квалер ава. Чинер гъик дегиш ятла, гъамамрин къенепатарни чеб-чпивай чара я. Месела, генералрин гъамамда члехи чан, чими ва къайи ятар, къаткана ял ядай тахт, стол, стулар ва гуъзгуь ава. Муькуь гъамамар чпин тварариз килигайвал тадаракламишнава. Яд лагъайтла, виринра сад хъиз, лезетлуди ва хийирлуди я.

Гъамамар, СССР-дин вахтунда хъиз, гилани адлу я. Гзаф инсанар, чпин сагъламвал мягкъемариз, лап яргъарайни иниз къевезва. Ина хъайи са гъафтедин къене заз Миграгъай, Келетдилай, Къурушдилай, Цийи Къурушдилай, Огнидай, Кцарай, Махачкъаладай, Къизлярдай, Ботлихдай, Хучнидай, Сабновадай, Дербентдай, Фияй, Хачмазай, Ба-

кудай, Рутулай, лап гъа Ахцегъайни инсанар атана акуна. Абурун арада чеб къасумхуьруьнвиар тир, Красноярскдай отпускидиз хтанвай къве хизанни авай.

Ахцегъ вацун чапла къерехда гъамамри инсанриз сагъламвал чкадал хъиз ва я лезетлу ял ягъиз къуллугъзавайвал, дередин эрчи падни секин тушир. Ана неинки уьмуьр, гъакъисагъ зегъметни гуьлудаказ ргазвай: Мичегъиз, Смугълиз, Фияз, Гутумиз, Хинез хъфизвай рехъ гъаркъуь ийизвай, кламар алай чкайрилай рекъик еке турбаяр кутазвай. Марфарини селлери и дередин халкъ рехъ амачиз тазвай. Гила тлурфандилай гуьгъуьнизни агъалийриз сеферлу рехъ квачикдай мумкинвал жезва.

Гъа ик! Гъамам дере неинки дарман тир цералди, Ахцегъ вацалди, гъак! зегъметкеш дагъви инсанралдини адлу я. И адлувални инсанни тлебиат са икьрардал алай-вилляй арадал атанвайди хъиз я заз. Вучиз лагъайтла, тлебиат вафалу меслятчи я.

Хкведай юкъуз за Ремиханаз зенг хъувуна. Ада зун са гъафте идалай вилик къаршиламишай чкадал хутахна. Пассажира вилив хуъзвай "Газелди" "ял язавай". Лап патавай хъиз, зав Ахцегъ вац! манидалди рахазвай, Уста Идрисан муьгъ сабурлудаказ заз килигзавай, гуя зи гъиссерини а гуъзел имаратри хушвилдин чил хразвай. Абуруьгъ къарсурдай легъзеярни декъикъаяр тир. Къени жуьв абурун таъсирдик кваз гъиссзава за.

Ван хъанай заз Ахцегъа куьн авайди,
Мугъман жедай вахтар хъанач, гъамамар.
Гатуз-хуьутьлуьз куьн тир риклер алайди,
Куь рекъе зи бахтар хъанач, гъамамар.

Менфятлу тир ятар чинра пара я,
Баркаванар чеб-чпивай чара я.
Масад алач, им чи къевдан ара я,
Абурухъ куь тахтар хъанач, гъамамар.

"Культура - Дагъустандин аялриз"

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

РД-дин культурадин министерстводин "Культура - Дагъустандин аялриз" проектдин сергъятра аваз Дербентдин аялринни жаванрин яратмишунрин двореца шегъердин музучилищедин студентрини муаллимри, къуьлердайбурун "Гюнеш" ва "Каспий" ансамбли саналди гъазурнавай концерт гана.

И мярекат гъам концертдин иштиракчяр, гъамни тамашачяр патал халисан сувариз элкъвена.

Ана иштиракай Дербент шегъердин администрациядин кьилин заместител Мегъти Алиева вичин рахуна республикада пуд йисуз кардик квай и проект лап герек авайди тирди къейдна.

За винидихъ тварар къур коллективрилай гъейри концертда вокалдин "Ноктюрн" (руководитель Д.Аликъулиева) ва "Виктория" (руководитель В.Ибрагъимова) ансамбли, халкъдин алатрин оркестрди (руководитель РД-дин искусствойрин лайихлу деятель Насир Шагъмурадов), машгъур мандар Наиля Шагъмурадова, РД-дин лайихлу артист Эльчин Къулиева ва РД-дин культурадин лайихлу работник Хуршидади иштиракна.

Куьрелди

Дагъустан Республикадин вири районра кардик квай Россиядин халкъарин адетдин культурадин центрайра "Терроризмдин бедбахтвал" лишандик квай санай масаниз тухузвай выставка къалурна.

Москвадин фольклордин "Урусрин мани" твар ганвай госмузтеатрда кьиле фейи Россиядин халкъарин музалатрин ансамблирини оркестррин Вирироссиядин 3-фестиваль-конкурсда махачкъалави жаван далдамчийрини иштиракна. Москвавийри жаванрин алакунриз виниз тир къимет гана ва РД-дин культурадин министрдин тварцел ГРДНТ-дин директор Тамара Пуртовади сагърай лугъузвай чар агакъарна.

Дагъустандин "Дуствал" ансамбль Санкт-Петербургда 10-сеферда кьиле фейи "Са цавун кланик" фестиваль-конкурсдин Гран-Придиз лайихлу хъана.

Кьиблепатам Дагъустандин вири районра Дидейрин ийкъаз талуку шад мярекатар-концертар кьиле фена. Муниципальный тешкилатрин кьилери, агъалийрихъ элкъвена, тебрикдин келимаяр лагъана.

Дагъустандин культурадин меркез Музейрин шегъер Георгий Победоносецан килиса

Нариман КЪАРИБОВ

(Эвел 28, 29, 32, 33, 36, 38, 40, 41, 42, 45-46-нумрайра)

Къадим Дербентдин культурадин, тарихдин ва архитектурадин рекъай метлеб аваз хъайи и килисадин гуьрчег дарамат шегъердин вилкан Церковный - гилан Азадвилдин майдандал алайди тир. 1938-йисуз ам чуькурна. Къейдна клада хъи, алай вахтунда адан эвездай Дербентда Покровский килиса кардик ква. Шегъердин Ленинан тварунихъ галай куьчеда биналамиш хъанвай анин дараматни тарихдин ивириккай сад яз гъисабзава.

Ша чна гила Пак тир Георгий Победоносецан килисадикай ихтилат давамарин. Анин дарамат 1853-йисуз Императордин двордин обергафмейстер, художествойрин Академиядин вице-президент, Кавказдин дяведин иштиракчи князь Григорий Гагаринан проектдалди эцигайди я. Килисадин проект анаг эцигдалди 13 йисан вилик, 1840-йисуз туькълурнай. Килисадин кьилин хашар экв гудай 36 шем патал пуд жергедин, гилишдин гъакни маса шемданар Москвадин твар-ван авай устлары гъазурнавайбур тир. Ибадатханадин кьилел эцигдай, вичихъ 113 путни 15 фунт заланвал авай зенг гимида аваз Астрахандай гъанай. Иконостас Тифлиса, минарадин сятни Одессада гъазурна хканвайбур тир. Лагъана клада хъи, храмдиз гъахъдай ракарин кьилел эцигай а сят Кавказда а члавуз сад лагъайди тир.

Тарихдин делилри шагъидвалзавайвал, килисадин чиле, анин къенепата сес тимилаунин мураддалди хъархъун кларасдин гирдимар тунвай. Къецелай лагъайтла, дарамат, анаг патал махсус клалубра цана, чуьгъундикай гъазурнавай гуьрчег нехишрин гъасирди элкъвурна къунвай. Килисадин 500 кас гъакъдай кьилин залдин цлар ва къав (къенепатам) гъа князь Григорий Гагаринан регъбервилек кваз безетмишнавай. "Тайная вечеря", "Пак архангел Михаил" ва "Пак архангел Гавриил" шикилар - абуру пудни - Григорий Гагарина вичи члугунвайбур тир.

Георгий Победоносецан гуьрметдай килисадин дараматдин хандак! 1849-йисуз яна. Лишанлу вакъиада (мярекатда) иштиракун патал Дербентдиз Тифлисадай Кавказдин наместник, генерал -фельдмаршал Михаил Воронцов атанай. 1850-йисуз килисадин эцигунрал къадим шегъердиз атай Россиядин гележегдин император II Александрни хъанай. 1853-йисуз килиса эцигунин вири квалыхар тамамарна ва гъа йисан 26-ноябрдиз анаг Пак Георгий Победоносецан тварцлехъ яна. 1853-йисан 15-декабрдилай гатлунна, аниз, чпин диндин мярекатар кьиле тухуз, адетар тамамариз, шегъерэглияр къевез башламишна. Риклер хкана клада хъи, килиса алай чкадиз а члавуз Церковная площадь (гилан Азадвилдин майдан) гъавайда лугъузвайди тушир.

Генани са къве делил. Дербентда Победоносецан килиса эцигун патал шегъердин а члаван военный губернатор, Кьиблепатам Дагъустанда Имам Шамилан терефдарриз акси яз военный экспедицийриз регъбервал гайи князь Моисей Аргутинский - Долго-руковани куьмекар авурди я. Маракьлу кар я: Георгий Победоносецан килиса эцигунин кардик Дербентдин мусурманрини чпин члехи пай кутуна - килисадин эцигунар патал кватлай вири 40 агъзур манатдикай 10 агъзур мусурманри гайиди я.

Шегъердин тарихдин патахъай гъамиша къайгъударвал ийиз хъайи дербентвийри Георгий Победоносецан килисадин тарихни риклелай алудзавач. Алай йисан октябрдин вацра ам хъайи чкадал шад гъалара мемориальный доска ачухна. Мярекатда шегъердин кьил Малик Баглиева ва Махачкъаладинни Грозный-дин Епископ архиерий Варлаама иштиракна.

(КьатI ама)

Пагъливанар тебрикна

Муса АГЪМЕДОВ

Алатай гъафтеда Махачкъаладин «Шагъ Дагъ» тивар алай ресторанда и мукъвара Болгарияда женгинин самбодай кыле феи дуньядин чемпионатда къизилдин медалриз лайихлу хъайи чи баркаллу ватангълияр Велимурад Алхасов, Икрам Алискеров ва Ислам Махачев (ам яхулви я) тебрикуниз талукъ мярекат кыле фена. Ана пагъливанрин тренерри, ярар-дустари, машгур спортсменри ва пагъливанрин агалкъунар вилив хуъзвай хейлин ватангълийри иштиракна.

Мярекат Махачкъаладин спортшколадин кылин тренер, боксдин мастервиле кандидат Шагъ НАСИБОВА ихътин гафаралди ачухна:

- Гьурметлу ватангълияр, эхиримжи вахтара чун лезги пагъливанри дуньядин дережада аваз кыле физвай жуъреба-жуъре акъажунра гъалибвилер къазанмишуналди шадарзава. И делилди чи миллетдин тивар, ад виниз акъудзавайдал са шакни алач. Са къадар вахт идалай вилик Лезгистандин чилерал Рио-де-Жанейродай къизилдинни буърунждин медалар гваз хтай чи баркаллу пагъливанар тир Абдурагъим Исаевни Жавид Гьамзатов чна шадвилдин гъалара къаршиламишна. Гила шадвилдин гьуръушар теш-

килдай мумкинвал чаз Велимурадани Икрама ганва. Къуй Сад Аллагдай чи пагъливанрин агалкъунар мадни члехи гьундуурри акъудрай, - лагъана спортдин ветеранди.

Меркезда кардик квай автоцентрадин руководстводин патай тебрикдин гафар Абдуселим АБДУСЕЛИМОВА лагъана:

- Гьурметлу юлдашар, къенин мярекатди, дугъриданни, чи риклери еке шадвал багъишнава. Сифте нубатда азз чи карханадин, анин директор Фаргъад Эллизиевичан патай чи пагъливанриз къазанмишнавай агалкъун риклин сидкъидай мубаракиз кланзава. Гьакни къенин юкъуз чна еке гьурметдин кели-

маяр абуруз тербия ва вердишвилер гайи диде-бубайрин, тренеррин тиварцихъни лугъузва. Абурун акъалтай зегъмет галачиз ихътин нетижаярни арадал къведачир. Велимурадани, Икраманни Исламан агалкъунри агъзурралди чи жегиляр руьгъламишдайдал са шакни алач. Зи мурад ихътин чешнелу рухвайрин сан лезги чилерал мадни артух хъун я.

Мярекатдал пагъливанрин тиварцихъ хуш келимаяр Цийи Къурушдал кардик квай азаддаказ къуршахар къунин секциядин тренер Мамед МАМЕДШАГЪОВА, Къасумхурел кардик квай самбодинни дзюдодин ДЮСШ-дин тренерар тир Тельман ва Юрий Къурбановри, тренер Мансур Учокаева, РФ-дин спортдин лайихлу мастер, 22 сеферда дзюдодайни самбодай дуньядин чемпион, спортдин ветеран Газимегъамед Агъмедова, «Экспертизаирин ва къимет гунир кыкъай республиканский центр» ООО-дин руководитель, вичин ери-

бине Ахцегъ райондин Къехуълрин хуърай тир Рамазан Селимова, пагъливанрин ярар-дустарини лагъана.

Мярекатдин тешкилатчийри гьам пагъливанрив, гьамни абурун тренерив пулдин премияр ва къиметлу савкъатар вахкана.

Гьуръушдин эхирдай мярекатдин тешкилатчи Омар Жабраилова гьам пагъливанриз, гьамни серенжем тешкилуник къуън кутур вирибуруз сагърай лагъана.

Нурбагандовриз бахшна

ГЫЛЕРАЛДИ КУКУН

Рагънеда РАМАЛДАНОВА

Алай йисан 26-ноябрдиз Махачкъаладин автодорожный колледждин спортзалда армейски къайдада гьилералди кукундай (АРБ) Дагъустандин Кубок патал 12-17 йисара авай жаванрин арада акъажунар кыле фена. Абурун тешкилатчи Дагъустандин АРБ-дин федерация тир. Ана 23 командадик кваз 250-дав агакъна спортсменри чпин алакъунар къалурна. Турнирдин макъсад республикада спортдин и жуъре машгъурун, М.Нурбагандован игитвал райх хъувун, жегиляр ватанпересвилдин руьгъдаллаз тербияламишун, республикадай СКФО-дин ва ЮФО-дин кивенквечивал патал акъажунра иштиракдай хъянавай команда гъазурун тир.

Турнирдиз тамашиз атанвай ксарин арада Россиядин оборонадин министрстводин, Россиядин Дагъустанда авай МВД-дин, РД-дин жегилярин крарин рекъай министрстводин, армейски къайдада гьилералди кукундай Россиядин федерациядин векилар, Дагъустан Республикадин «Аялриз ва жегиляриз гражданилин ва ватанпересвилдин тербия гудай республикадин центр» ГКУ-дин къуллугъчияр, спортдал рикл алай гзаф ксарни авай.

Акъажунар ачухуниз талукъарнавай шад мярекатдал Дагъустандин АРБ-дин федерацияди Мегъамед ва Абдурашид Нурбагандоврин дидедивни бубадив «Рухвар-игитар тербияламишунай» чухсагъулдин Чар вахкана.

Гзаф итижлуказ кыле феи бягъсера Каспийскдин, Махачкъаладин ва Къизилортдин жаванрин хъянавай командайри, талукъ тирвал, 1, 2 ва 3-чкаяр къуна. Абуруз дипломар, медалар, къиметлу пишкешар гана.

Виктегъвал къалурна

АЗАДДАКАЗ КЪУРШАХАР КЪУН

Вадим ЖАМАЛДИНОВ

И йикъара Сулейман-Стальский райондин Герейханован 1-хуърун 2-нумрадин ДЮСШ-дин спортзалда жаванрин арада «Жегиляр терроризмдиз акси я» лишандик кваз азаддаказ къуршахар къунай турнир кыле фена. Ана спортшколадин 3 филиалдин (Дарклушрин, Курхуърун ва Герейханован хуърун) 70-далай виниз жегиляр спортсменри иштиракна. Жаванрин акъажунриз тамашиз спортзалдиз хуърун акъсакъаларни, жавабар къуллугърал алай ксарни атанвай.

Турнирда 1-чкаяр къур жаванар

Спортшколада фадлай кваллахзавай тренер Мирзеханов Теймуран регъбервилек кваз кыле феи турнирда 1,2,3-чкаяр къурбуруз грамотаяр, дипломар гана.

Къейд авун лазим я хъи, жуъреба-жуъре ва къийайриз талукъарнавай турнирар спортшколадин директор И.Сефикъулиеван ва заместитель Гь.Гьадисован регъбервилек кваз ина мукъвал-мукъвал кыле тухузва.

Хайи маканда къаршиламишна

ЖЕНГИНИН САМБО

Желил ЖЕЛИЛОВ

Са шумуд югъ инлай вилик Мегъарамдхуърун райондин Бут-Къазмайрин хуърун агъалийрин риклер шадвилдин гиссерив ацанвай: жемьтди, мукъва-къилийри, школадин аялри, спортдал рикл алай жегиляр Болгариядин София шегъерда женгинин самбодай кыле феи дуньядин чемпионатда къизилдин медал къазанмишай АЛХАСОВ Велимурад Къехлербеган хва шад гъалара къаршиламишна.

Ингъе Алхасов Велимурад вичин юлдашрин арада аваз гъаятдиз гъахъна, жемьтдик акахъна. Музыкадинни манийрин ван чкъана, майдандал къуьлери худ гана. Ахпа шадвилерин межлис чемпиондин бубадини дидеди ачухнавай суфрадихъ давам хъхъана.

РИКИЕЛ ХКИН: дуньядин чемпионатда 77 уьлкведиди тир самбистри иштиракна. Россиядин хъянавай командади женгинин самбодай заланвилдин вири категорияри къизилдин медалар къазанмишна, ам 1-чкадиз лайихлу хъана.

В.Алхасова Дагъустандин чилел чеб шад гъалара къаршиламишунай дагъустанвийриз, вичин юлдашриз, вичиз тарс гайи муаллимриз, спортшколадин коллективдиз, хуърунвийриз чухсагъул лагъана.

понедельник, 5 декабря

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

08.08-08.10 Местное время. Вести-Дагестан
08.35-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
11:40 Местное время. Вести-Дагестан
14:40 Местное время. Вести-Дагестан
17:20 Местное время. Вести-Дагестан
17:40 За и против. Дискуссионный клуб
18.05 Один день из жизни музея
20:45 Местное время. Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей. Итоги
07.45 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»
08.30 Мультфильм

08.45 Х/ф «Пока есть время»
10.30 Проект «Театр поэзии» Сканорбек Тулпаров
12.05 «Парламентский вестник»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Служа Родине»
13.30 «Спортивный уик-энд»
14.05 «Подробности»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Х/ф «Раненные камни» 1 с.
16.05 Ко Дню рождения Фазу Алиевой. Д/ф «Фазу Алиева»
16.30 Время новостей Дагестана
17.00 К 85-летию Ахмедхана Абу-Бакара. Х/ф «Снежная свадьба»
18.45 Передача на табасаранском языке «Мил» Совет старейшин табасаранского народа

19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 Ко Дню рождения Фазу Алиевой. «Вдохновение»
21.10 «Экологический вестник»
21.45 «Кунацкая»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Х/ф «Улицы полны неожиданностей»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на табасаранском языке «Мил» Совет старейшин табасаранского народа
01.35 Т/с «Картель»
02.20 «Экологический вестник»
03.00 Х/ф «Лев зимой»
05.10 Ко Дню рождения Фазу Алиевой. «Вдохновение»
05.40 К 85-летию Ахмедхана Абу-Бакара. Х/ф «Снежная свадьба»

ПЕРВЫЙ

5.00 Доброе утро.
9.00, 12.00, 14.00 Новости
9.20 Контрольная закупка.
9.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор.
12.15 Про любовь.
13.20 Время покажет.
14.15 Время покажет.
15.00 Новости.
15.15 Время покажет.
16.00 Мужское/Женское.
17.00 Наедине со всеми.
18.00 Вечерние новости.
18.45 Давай поженимся!
19.50 Пусть говорят.
21.00 Время.
21.35 Т/с «Обратная сторона Луны».
23.34 Болезни выших достижений. Сенсационное расследование.
0.35 Ночные новости.
0.50 Время покажет.
1.40 Наедине со всеми.
2.40 Мужское/Женское.
3.00 Новости.
3.05 Мужское/Женское.
3.40 Модный приговор.
4.30 Контрольная закупка.

РОССИЯ 1

5.00 Утро России.
9.00 Вести.
9.15 Утро России.
9.55 О самом главном.
11.00 Вести.
11.40 Вести. Местное время.
11.55 Т/с «Сваты».
14.00 Вести.
14.40 Вести. Местное время.
14.55 Т/с «Тайны следствия».
17.00 Вести.
17.20 Вести. Местное время.
17.40 Прямой эфир.
18.50 60 минут.
20.00 Вести.
20.45 Вести. Местное время.
21.00 Т/с «Тайны следствия 16».
22.50 Вечер с Владимиром Соловьевым.
0.55 Т/с «Сваты».
3.00 Т/с «Дар».

НТВ

6.00 Новое утро.
7.30 Студия Юлии Высоцкой.
8.00 Сегодня.
8.05 Т/с «Возвращение Мухоморова».
10.00 Сегодня.
10.20 Т/с «Лесник».
12.00 Суд присяжных.
13.00 Сегодня.
13.25 Чрезвычайное происшествие. Обзор.
14.00 Место встречи.
16.00 Сегодня.
16.25 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 Говорим и показываем.
19.00 Сегодня.
19.45 Т/с «Опекун».
23.30 Итоги дня.
0.00 Поздненок.
0.10 Т/с «Морские дьяволы».
1.10 Место встречи.
3.10 Т/с «Закон и порядок».
4.05 Т/с «Хвост».
5.00 Т/с «Адвокат».

ДОМАШНИЙ

6.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.
7.30 Домашняя кухня.
8.00 6 кадров.
8.05 По делам несовершеннолетних.
11.05 Давай разведемся!
14.05 Свадебный размер.
15.05 Счастье из пробирики.
16.00 Т/с «Сваты».
18.00 Ты нам подходишь.
19.00 Т/с «Сваты».
21.00 Т/с «Индус».
22.50 Свадебный размер.
23.55 6 кадров.
0.00 6 кадров.
0.30 Мелодрама «Линия Марты».
2.40 По делам несовершеннолетних.
4.45 Тайны еды.
5.00 Домашняя кухня.
5.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.

ТВ-ЦЕНТР

6.00 Настроение.
8.00 Д/ф «Декабрь 41-го. Спасти Москву».
8.45 Х/ф «Битва за Москву».
11.30 События.
11.50 Х/ф «Битва за Москву».
14.30 События.
14.50 Город новостей.
15.10 Х/ф «Битва за Москву».
16.35 Естественный отбор.
17.30 Т/с «Уравнение любви».
19.30 События.
20.00 Право голоса.
21.45 Петровка, 38.
22.00 События.
22.30 Тихий омут Европы.
23.05 Без обмана. «Мутный кофе».
0.00 События. 25-й час.
0.30 Х/ф «Переводчик».
4.30 Тайны нашего кино. «Зимняя вишня».
5.05 Д/ф «Робер Оссейн. Жесткий романтик».

вторник, 6 декабря

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

08.07-08.10 Местное время. Вести-Дагестан
08.35-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
09:00 Канал национального вещания «Шалбуздаг» (на лезгинском языке)
11:40 Местное время. Вести-Дагестан
14:40 Местное время. Вести-Дагестан
17:20 Местное время. Вести-Дагестан
17:40 «Контрафакт в прицеле госконтроля». Круглый стол по противодействию незаконному обороту промышленной продукции в Дагестане
18.10 «Поэзия народного костюма».

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на табасаранском языке «Мил»
08.00 Мультфильм
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Х/ф «Лев зимой»
11.30 Ко Дню рождения Фазу Алиевой. «Вдохновение»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Экологический вестник»
13.30 Приоритетные проекты развития РД
13.45 «Кунацкая»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Х/ф «Раненные камни»
16.05 Мультфильм
16.30 Время новостей Дагестана
17.00 К 85-летию Ахмедхана Абу-Бакара. Х/ф «Тучи покидают небо»

18.45 Передача на лакском языке «Аьрши ва агьлу» Лига Лакии по футболу
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 «Подробности»
20.50 Проект «Год гор». Кулинский район
21.10 «Энергия мира» Краски жизни
21.50 «Правовое поле»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 «Угол зрения»
23.30 Д/ф «Роковое письмо. Трагическое пророчество»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на лакском языке «Аьрши ва агьлу» Лига Лакии по футболу
01.35 Т/с «Картель»
02.20 Х/ф «Дикое сердце»
04.05 «Правовое поле»
04.35 Д/ф «Роковое письмо. Трагическое пророчество»

ПЕРВЫЙ

5.00 Доброе утро.
9.00 Новости.
9.20 Контрольная закупка.
9.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор.
12.00 Новости.
12.15 Про любовь.
13.20 Время покажет.
14.00 Новости.
14.15 Время покажет.
15.00 Новости.
15.15 Время покажет.
16.00 Мужское/Женское.
17.00 Наедине со всеми.
18.00 Вечерние новости.
18.45 Давай поженимся!
19.50 Пусть говорят.
21.00 Время.
21.35 Т/с «Обратная сторона Луны».
23.40 Вечерний Ургант.
0.15 Ночные новости.
0.30 Время покажет.
1.20 Наедине со всеми.
2.15 Мужское/Женское.
3.00 Новости.
3.05 Мужское/Женское.
3.20 Модный приговор.
4.20 Контрольная закупка.

РОССИЯ 1

5.00 Утро России.
9.00 Вести.
9.15 Утро России.
9.55 О самом главном.
11.00 Вести.
11.40 Вести. Местное время.
11.55 Т/с «Сваты».
14.00 Вести.
14.40 Вести. Местное время.
14.55 Т/с «Тайны следствия».
17.00 Вести.
17.20 Вести. Местное время.
17.40 Прямой эфир.
18.50 60 минут.
20.00 Вести.
20.45 Вести. Местное время.
21.00 Т/с «Тайны следствия 16».
22.50 Вечер с Владимиром Соловьевым.
0.55 Т/с «Сваты».
3.00 Т/с «Дар».

НТВ

6.00 Новое утро.
7.30 Студия Юлии Высоцкой.
8.00 Сегодня.
8.05 Т/с «Возвращение Мухоморова».
10.00 Сегодня.
10.20 Т/с «Лесник».
12.00 Суд присяжных.
13.00 Сегодня.
13.25 Чрезвычайное происшествие. Обзор.
14.00 Место встречи.
16.00 Сегодня.
16.25 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 Говорим и показываем.
19.00 Сегодня.
19.45 Т/с «Опекун».
23.30 Итоги дня.
0.00 Т/с «Морские дьяволы».
3.00 Квартирный вопрос.
4.05 Т/с «Хвост».
5.00 Т/с «Адвокат».

ДОМАШНИЙ

6.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.
7.30 Домашняя кухня.
8.00 6 кадров.
8.05 По делам несовершеннолетних.
11.05 Давай разведемся!
14.05 Свадебный размер.
15.05 Счастье из пробирики.
16.00 Т/с «Сваты».
18.00 Ты нам подходишь.
19.00 Т/с «Сваты».
21.00 Т/с «Индус».
22.50 Свадебный размер.
23.55 6 кадров.
0.30 Мелодрама «Линия Марты».
2.40 По делам несовершеннолетних.
4.45 Тайны еды.
5.00 Домашняя кухня.
5.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.

ТВ-ЦЕНТР

6.00 Настроение.
8.05 Д/ф «Защити свой город»
8.35 Х/ф «Приезжая».
10.35 Д/ф «Людмила Зайцева. Чем хуже - тем лучше».
11.30, 14.30, 19.30 События
11.50 Т/с «Мисс Марпл Агаты Кристи».
13.40 Мой герой.
14.50 Город новостей.
15.15 Городское собрание.
16.00 Линия защиты. Тело особой важности.
16.35 Естественный отбор.
17.30 Т/с «Уравнение любви»
20.00 Право голоса.
21.45 Петровка, 38.
22.00 События.
22.30 Осторожно, мошенники! Доходная служба.
23.05 Свадьба и развод. НКО-ролеа и И. Николаев
0.00 События. 25-й час.
0.30 Прово зная!
1.55 Боевик «Гром ярости».
3.45 Д/ф «Евгения Ханева. Поздняя любовь».
4.30 Д/ф «Знаки судьбы».

среда, 7 декабря

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

08.07-08.10 Местное время. Вести-Дагестан
08.35-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
09:00 Канал национального вещания «Маданият» (на аварском языке)
11:40 Местное время. Вести-Дагестан
14:40 Местное время. Вести-Дагестан
17:20 Местное время. Вести-Дагестан
17:40 Ток-шоу. Территория общения.
РГВК
07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на лакском языке «Аьрши ва агьлу» Лига Лакии по футболу
08.00 Мультфильм

08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/с «Вкус путешествия»
09.25 Х/ф «Дикое сердце»
11.30 «Энергия мира» Краски жизни
12.05 «Угол зрения»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Правовое поле»
13.30 Проект «Год гор» Кулинский район
14.00 «Подробности»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Х/ф «Раненные камни»
16.05 Мультфильм
16.30 Время новостей Дагестана
17.00 К 85-летию Ахмедхана Абу-Бакара. Х/ф «Ожерелье для моей любимой»
18.45 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»

19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Махачкала
20.20 «Покорение» «Алые паруса Екатерины Касобовой»
20.45 Ток-шоу на РГВК «Дагестан»
21.50 «Жилой мир»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 «Аутодафе»
23.45 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «Дагестанская мозаика»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
01.35 Т/с «Картель»
02.20 Ток-шоу на РГВК «Дагестан»
03.20 Х/ф «Буч Кэссиди и Санденс Кидд»
05.20 «Жилой мир»
05.45 К 85-летию Ахмедхана Абу-Бакара. Х/ф «Ожерелье для моей любимой»

ПЕРВЫЙ

5.00 Доброе утро.
9.00 Новости.
9.20 Контрольная закупка.
9.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор.
12.00 Новости.
12.15 Про любовь.
13.20 Время покажет.
14.00 Новости.
14.15 Время покажет.
15.00 Новости.
15.15 Время покажет.
16.00 Мужское/Женское.
17.00 Наедине со всеми.
18.00 Вечерние новости.
18.45 Давай поженимся!
19.50 Пусть говорят.
21.00 Время.
21.35 Т/с «Обратная сторона Луны».
23.40 Вечерний Ургант.
0.15 Ночные новости.
0.30 Время покажет.
1.20 Наедине со всеми.
2.15 Мужское/Женское.
3.00 Новости.
3.05 Мужское/Женское.
3.15 Модный приговор.
4.15 Контрольная закупка.

РОССИЯ 1

5.00 Утро России.
9.00 Вести.
9.15 Утро России.
9.55 О самом главном.
11.00 Вести.
11.40 Вести. Местное время.
11.55 Т/с «Сваты».
14.00 Вести.
14.40 Вести. Местное время.
14.55 Т/с «Тайны следствия».
17.00 Вести.
17.20 Вести. Местное время.
17.40 Прямой эфир.
18.50 60 минут.
20.00 Вести.
20.45 Вести. Местное время.
21.00 Т/с «Тайны следствия 16».
22.50 Вечер с Владимиром Соловьевым.
0.55 Т/с «Сваты».
3.00 Т/с «Дар».

НТВ

6.00 Новое утро.
7.30 Студия Юлии Высоцкой.
8.00 Сегодня.
8.05 Т/с «Возвращение Мухоморова».
10.00 Сегодня.
10.20 Т/с «Лесник».
12.00 Суд присяжных.
13.00 Сегодня.
13.25 Чрезвычайное происшествие. Обзор.
14.00 Место встречи.
16.00 Сегодня.
16.25 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 Говорим и показываем.
19.00 Сегодня.
19.45 Т/с «Опекун».
23.30 Итоги дня.
0.00 Т/с «Морские дьяволы».
1.00 Место встречи.
3.00 Дачный ответ.
4.05 Т/с «Хвост».
5.00 Т/с «Адвокат».

ДОМАШНИЙ

6.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.
7.30 Домашняя кухня.
8.00 6 кадров.
8.05 По делам несовершеннолетних.
11.05 Давай разведемся!
14.05 Свадебный размер.
15.05 Счастье из пробирики.
16.00 Т/с «Сваты».
18.00 Ты нам подходишь.
19.00 Т/с «Сваты».
21.00 Т/с «Индус».
22.50 Свадебный размер.
23.55 6 кадров.
0.30 Мелодрама «Екатерина Воронина».
2.25 По делам несовершеннолетних.
4.25 Давай разведемся!
5.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.

ТВ-ЦЕНТР

6.00 Настроение.
8.15 Доктор И...
8.45 Детектив «Ночное происшествие».
10.35 Д/ф «Петр Вельяминов. Под завесой тайны»
11.30, 14.30, 19.30 События
11.50 Т/с «Мисс Марпл Агаты Кристи».
13.40 Мой герой.
14.50 Город новостей.
15.15 Свадьба и развод. Наташа Королева и Игорь Николаев.
16.00 Линия защиты. Самолет Качинского.
16.35 Естественный отбор.
17.30 Т/с «Уравнение любви»
20.00 Право голоса.
21.45 Петровка, 38.
22.00 События.
22.30 Линия защиты.
23.05 90-е. Сладкие мальчишки.
0.00 События. 25-й час.
0.25 Русский вопрос.
1.10 Х/ф «Нераскрытый талант».
5.00 Д/ф «Доктор Чехов. Жесткий диагноз».

четверг, 8 декабря

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

08.07-08.10 Местное время. Вести-Дагестан
08.35-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
09:00 Канал национального вещания «Рубас» (на табасаранском языке)
11:40 Местное время. Вести-Дагестан
14:40 Местное время. Вести-Дагестан
17:20 Местное время. Вести-Дагестан
17:40 «Планета Культура».
20:45 Местное время. Вести-Дагестан
РГВК
07.00 Время новостей Дагестана

07.15 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
08.00 Мультфильм
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Х/ф «Буч Кэссиди и Санденс Кидд»
11.20 «Покорение» «Алые паруса Екатерины Касобовой»
11.45 «Аутодафе»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 Ток-шоу на РГВК «Дагестан»
14.00 «Жилой мир»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Х/ф «Закон зайца» 1
16.05 Мультфильм
16.30 Время новостей Дагестана
17.00 К 85-летию Ахмедхана Абу-Бакара. Х/ф «Загадка кубачинского браслета»

18.30 Обзор газеты «Хакыкьат»
18.45 Передача на аварском языке «Поданги памалги заманти»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 «На виду спорт»
21.05 «Прогулки по музею»
21.40 «Профессионал»
22.00 «Память поколений» Ханпаша Нурадилов
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 «Разумный взгляд»
23.50 Д/ф «Кавказские истории. Территория безопасности»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на аварском языке «Поданги памалги заманти»
01.35 Х/ф «Закон зайца» 1
02.25 «Прогулки по музею»
02.55 Х/ф «Семь невест для семи братьев»
04.45 «Профессионал»

ПЕРВЫЙ

5.00 Доброе утро.
9.00 Новости.
9.20 Контрольная закупка.
9.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор.
12.00 Новости.
12.15 Про любовь.
13.20 Время покажет.
14.00 Новости.
14.15 Время покажет.
15.00 Новости.
15.15 Время покажет.
16.00 Мужское/Женское.
17.00 Наедине со всеми.
18.00 Вечерние новости.
18.45 Давай поженимся!
19.50 Пусть говорят.
21.00 Время.
21.35 Т/с «Обратная сторона Луны».
23.40 Вечерний Ургант.
0.15 Ночные новости.
0.30 На ночь глядя.
1.30 Время покажет.
2.20 Наедине со всеми.
3.00 Новости.
3.05 Наедине со всеми.
3.20 Модный приговор.
4.20 Контрольная закупка.

РОССИЯ 1

5.00 Утро России.
9.00 Вести.
9.15 Утро России.
9.55 О самом главном.
11.00 Вести.
11.40 Вести. Местное время.
11.55 Т/с «Сваты».
14.00 Вести.
14.40 Вести. Местное время.
14.55 Т/с «Тайны следствия».
17.00 Вести.
17.20 Вести. Местное время.
17.40 Прямой эфир.
18.50 60 минут.
20.00 Вести.
20.45 Вести. Местное время.
21.00 Т/с «Тайны следствия 16».
22.50 Поединок.
0.50 Т/с «Сваты».
3.00 Т/с «Дар».

НТВ

6.00 Новое утро.
7.30 Студия Юлии Высоцкой.
8.00 Сегодня.
8.05 Т/с «Возвращение Мухоморова».
10.00 Сегодня.
10.20 Т/с «Лесник».
12.00 Суд присяжных.
13.00 Сегодня.
13.25 Чрезвычайное происшествие. Обзор.
14.00 Место встречи.
16.00 Сегодня.
16.25 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 Говорим и показываем.
19.00 Сегодня.
19.45 Т/с «Опекун».
23.30 Итоги дня.
0.00 Т/с «Морские дьяволы».
1.00 Место встречи.
3.00 Т/с «Закон и порядок».
4.00 Т/с «Хвост».
5.00 Т/с «Адвокат».

ДОМАШНИЙ

6.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.
7.30 Домашняя кухня.
8.00 6 кадров.
8.05 По делам несовершеннолетних.
11.05 Давай разведемся!
14.05 Свадебный размер.
15.05 Счастье из пробирики.
16.00 Т/с «Сваты».
18.00 Ты нам подходишь.
19.00 Т/с «Сваты».
21.00 Т/с «Индус».
22.50 Свадебный размер.
23.55 6 кадров.
0.00 6 кадров.
0.30 Киноповесть «Девочка ищет отца».
2.15 По делам несовершеннолетних.
4.15 Давай разведемся!
5.15 Тайны еды.
5.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.

ТВ-ЦЕНТР

6.00 Настроение.
8.15 Доктор И...
8.45 Комедия «Осторожно, бабушка!»
10.30 Д/ф «Короли эпизода. Фаина Раневская».
11.30, 14.30 События
11.50 Т/с «Мисс Марпл Агаты Кристи».
13.40 Мой герой.
14.50 Город новостей.
15.15 90-е. Сладкие мальчишки
16.00 Линия защиты. Стражи беспорядка.
16.35 Естественный отбор.
17.30 Т/с «Уравнение любви»
19.30, 22.00 События.
20.00 Право голоса.
21.45 Петровка, 38.
22.30 Обложка. Битва с парашютистами.
23.05 Д/ф «Брежнев против Хрущева. Удар в спину»
0.00 События. 25-й час.
0.30 Х/ф «Письма из прошлого».
4.15 Д/ф «Валерий Чкалов. Жил-был летчик».

пятница, 9 декабря

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

08.07-08.10 Местное время. Вести-Дагестан
08.35-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
11:40 Местное время. Вести-Дагестан
14:40 Местное время. Вести-Дагестан
17:20 Местное время. Вести-Дагестан
17:40 Мир Вашему дому
17.55 Парус надежды
18.15 Дагестан спортивный
18.30 Вести-дежурная часть
20:45 Местное время. Вести-Дагестан
РГВК
07.00 Время новостей Дагестана

07.15 Передача на аварском языке «Паданги галами заманги»
08.00 Обзор газеты «Хакъикъат»
08.10 Мультфильмы
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Х/ф «Семь невест для семи братьев»
10.40 «Разумный взгляд»
11.15 Пятничная проповедь. Прямая трансляция из Центральной Джумамечети г. Махачкала
11.50 «Прогулки по музею»
12.15 Приоритетные проекты развития РД
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Профессионал»
13.15 «Память поколений» Ханпаша Нурадилов
13.45 «На виду. Спорт»
14.30 Время новостей Дагестана

ПЕРВЫЙ

14.50 Х/ф «Закон зайца»
15.50 Ко Дню героев Отечества. Д/ф «Работайте, братья!»
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 К 85-летию Ахмедхана Абу-Бакара. Х/ф «Пора красных яблок»
18.10 «Наши дети» 6+
18.45 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халк гетмес»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 «Подробности»
20.45 «Здоровье»
21.30 Обзор дагестанских СМИ
21.50 «Приоритетные проекты развития РД»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 «Время молодых»
23.25 Ко Дню героев Отечества. Д/ф «Командир 9 роты»

РОССИЯ 1

5.00 Доброе утро.
9.00 Новости.
9.20 Контрольная закупка.
9.50 Жизнь здорово!
10.55 Модный приговор.
12.00 Новости.
12.15 Про любовь.
13.20 Время покажет.
14.00 Новости.
14.15 Время покажет.
15.00 Новости.
15.15 Время покажет.
16.00 Мужское/Женское.
17.00 Жди меня.
18.00 Вечерние новости.
18.45 Человек и закон.
19.50 Телеигра «Поле чудес».
21.00 Время.
21.30 Сегодня вечером.
22.40 Вечерний Ургант.
23.30 Голос.
2.00 Орсон Уэллс: Свет и тени.
3.05 Комедия «Леди Удача».

НТВ

6.00 Новое утро.
7.30 Студия Ю.Высоцкой.
8.00,10.00,16.00 Сегодня.
8.05 Т/с «Возвращение Мухоморова».
10.20 Т/с «Лесник».
12.00 Суд присяжных.
13.00 Сегодня.
13.25 Чрезвычайное происшествие. Обзор.
14.00 Место встречи.
16.25 Т/с «Улицы разбитых фонарей».
18.00 Говорим и показываем.
19.00 Сегодня.
19.30 ЧП. Расследование.
20.00 Т/с «Морские дьяволы. Смерч».
21.50 Экстрасенсы против детективов.
23.10 Главная дорога.
0.25 Мы и наука. Наука и мы. (12+).
1.25 Место встречи.
3.20 Т/с «Закон и порядок».
4.20 Т/с «Хвост».
5.10 Их нравы.
5.35 Т/с «Адвокат».

ДОМАШНИЙ

6.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.
7.30 6 кадров.
7.55 По делам несовершеннолетних.
9.55 Мелодрама «Зимняя вишня».
18.00 Ты нам подходишь.
19.00 Мелодрама «Белая ворона».
22.40 Д/ф «Валерий Меладзе. Никто не виноват».
23.45 6 кадров.
0.30 Комедия «Испытательный срок».
2.30 По делам несовершеннолетних.
4.30 Д/с «Звездные истории».
5.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.

ТВ-ЦЕНТР

6.00 Настроение.
8.10 Х/ф «Ошибка резидента».
10.55 Х/ф «Судьба резидента».
11.30 События.
11.50 Х/ф «Судьба резидента».
14.30 События.
14.50 Город новостей.
15.15 Петровка, 38.
15.30 Х/ф «Трех».
17.30 Х/ф «Бумажные цветы».
19.30 В центре событий.
20.40 Право голоса.
22.00 События.
22.30 Х/ф «Собачье сердце».
1.20 Х/ф «Фанфан-тюльпан». (Франция).
3.10 Д/ф «Любовь и пиявец».
4.00 Х/ф «Шестой».

суббота, 10 декабря

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

08:20 Реклама
08.25 Сказки А.Пушкина. Читает Михаил Морозов
08.55 На крыше. Кинорежиссер М.Казиев
09.16 Реклама
11:20 Местное время. Вести-Дагестан
РГВК
07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халк гетмес» Телеочерк «Дадаг Магомедов - первый народный поэт Дагестана»
07.55 Обзор дагестанских СМИ
08.15 Мультфильм

08.30 Время новостей Дагестана
08.45 «Здоровье»
09.20 Х/ф «Мать и мачеха»
10.50 «Приоритетные проекты развития РД»
11.20 «Мой малыш»
12.00 «Время молодых»
12.30 Дагестанскому государственному Театру кукол 75 лет
14.00 Х/ф «Выше радуги»
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 «Парламентский вестник»
17.20 К 85-летию Ахмедхана Абу-Бакара. Х/ф «Тайна рукописного Корана»
18.50 «Круглый стол»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 «Чистое сердце»

ПЕРВЫЙ

20.10 «Здравствуй, мир!» 6+
20.40 «Приключения в Мадагаскаре» 6+
21.00 Привет и поздравления в программе «Полифония»
21.45 «Зов предков»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Х/ф «Запасной игрок»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 «Мой малыш»
01.30 Х/ф «Джихад» 16 +
03.45 «Зов предков»
04.20 Дагестанскому государственному Театру кукол 75 лет
05.20 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «Мелодии Дагестана»
05.25 К 85-летию Ахмедхана Абу-Бакара. Х/ф «Тайна рукописного Корана»

РОССИЯ 1

5.20 Наедине со всеми.
6.00,10.00,12.00 Новости
6.10 Наедине со всеми.
6.20 Анимаци. фильм «Рио».
8.00 Игрый, гармонь любимая!
8.45 М/с «Смешарики. Новые приключения».
9.00 Умницы и умники.
9.45 Слово пастыря.
10.15 ...И вагон любви нестрашней! К 75-летию В. Соломина.
11.20 Смак.
12.20 Идеальный ремонт.
13.20 На 10 лет моложе.
14.10 Татьяна Дороница. «Не люблю кино.
14.55 Х/ф «Старшая сестра»
16.50 Кто хочет стать миллионером?
18.00 Вечерние новости.
18.20 Ледниковый период.
21.00 Время.
21.20 Голос.
23.35 МаксимМаксим.
0.45 Подмосковские вечера.
1.40 Драма «Джеймс Брану: Путь наверх».
4.15 Х/ф «Прекрасный мир».

НТВ

7.25 Смотр.
8.00,10.00,16.00 Сегодня.
8.20 Стрингеры НТВ. (12+)
8.50 Устами младенца.
9.35 Готовим с Алексеем Зиминым.
10.20 Главная дорога.
11.00 Еда живая и мертвая.
12.00 Квартирный вопрос.
13.05 Двойные стандарты.
14.10 Поедем, поедим!
15.05 Свадьба.
16.20 Однажды...
17.00 Секрет на миллион.
19.00 Центральное телевидение.
20.00 Новые русские сенсации.
21.00 Ты не поверишь!
22.00 Международная пилорама.
22.50 Георгий - Победоносец.
0.45 Х/ф «Самоубийца». (12+).
2.25 Таинственная Россия.
3.15 Т/с «Закон и порядок».
4.15 Т/с «Хвост».
5.10 Т/с «Адвокат».

ДОМАШНИЙ

6.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.
7.30 6 кадров.
8.15 Комедия «Синьор Робинзон». (Италия).
10.20 Домашняя кухня.
10.50 Т/с «Мисс Марпл. Тело в библиотеке». (Великобритания).
13.55 Мелодрама «Процесс».
18.00 Д/ф «Великолепный век. Создание легенды».
19.00 Т/с «Великолепный век».
23.10 Д/с «Герои нашего времени».
0.00 6 кадров.
0.30 Мелодрама «Королек - птичка певчая».
5.15 Тайны еды.
5.30 Домашняя кухня.
6.00 Домашние блюда с Джейми Оливером.

ТВ-ЦЕНТР

5.40 Марш-бросок.
6.15 АБВГДейка.
6.40 Х/ф «Зимняя вишня».
8.30 Д/ф «Искренне Ваш... Виталий Соломин».
9.20 Православная энциклопедия. (6+).
9.50 Х/ф «Старик Хоттабыч».
11.20 Петровка, 38.
11.30 События.
11.45 Х/ф «Пираты XX века».
13.25 Х/ф «Любовь в розсыске».
14.30 События.
14.45 Х/ф «Любовь в розсыске».
17.20 Х/ф «Вероника не хочет умирать».
21.00 Постскриптум.
22.10 Право знать!
23.25 События.
23.40 Право голоса.
2.50 Тихий омут Европы.
3.20 Т/с «Вера». (Великобритания).
5.15 Тайны нашего кино. «Карнавал».

воскресенье, 11 декабря

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

10.20 Местное время. Вести-Дагестан. События недели. Информационно-аналитическая программа
РГВК
07.00 Время новостей Дагестана
07.15 «Мой малыш»
07.50 Мультфильм
08.00 «Здравствуй, мир!» 6+
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Х/ф «Запасной игрок»

10.15 Привет и поздравления в программе «Полифония» 6+
11.00 «Приключения в Мадагаскаре» 6+
11.30 «Зов предков»
12.10 «Чистое сердце»
12.30 «Наши дети» 6+
13.00 Концерт Руслана Гасанова
16.30 День гор. Д/ф «В горах мое сердце»
17.00 «Человек и право»
18.20 «Спортивный уик-энд»
18.45 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» Телеочерк «Арбен Кардаш - народный поэт Дагестана»
19.30 Время новостей Дагестана. Итоги

ПЕРВЫЙ

20.20 «Служа Родине»
20.45 «Дело вкуса. Дагестан»
21.00 «Фестиваль-конкурс «Воспевшие Дагестан»
21.50 Х/ф «Кубачинская свадьба»
22.30 Время новостей Дагестана. Итоги
23.20 «Парламентский вестник»
23.40 Х/ф «Посеяли девушки клин»
01.20 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» Телеочерк «Арбен Кардаш - народный поэт Дагестана»
01.55 «Служа Родине»
02.35 Концерт Руслана Гасанова
05.05 Х/ф «Герой нашего времени. Бала»

РОССИЯ 1

6.00,10.00,12.00 Новости
6.10 Х/ф «Старшая сестра».
8.10 М/с «Смешарики. Пинкод».
8.20 Часовой.
8.55 Здоровье.
10.15 Непутевые заметки.
10.35 Покра все дома.
11.25 Фазенда.
12.15 Открытие Китая.
12.45 Теория заговора.
13.40 Болезни высших достижений. Сенсационное расследование.
14.45 Концерт Кристины Орбакайте.
16.20 Точь-в-точь.
19.30 Лучшее всех!
21.00 Воскресное «Время».
22.30 Что? Где? Когда?
23.40 Шекспир. Предупреждение королям...
0.45 Х/ф «Воды слонам!»
2.55 Модный приговор.
3.55 Мужское/Женское.

НТВ

7.00 Центральное телевидение.
8.00 Сегодня.
8.20 Лотерея «Счастливые утро».
9.25 Едим дома.
10.00,16.00 Сегодня.
10.20 Первая передача.
11.05 Чудо техники. (12+)
12.00 Дачный ответ.
13.05 НашПотребНадзор.
14.10 Х/ф «Мужские каникулы».
16.20 Х/ф «Мужские каникулы».
18.00 Следствие вели...
19.00 Итоги недели.
20.00 Правда Гурнова.
21.00 Т/с «Ментовские войны».
1.00 Герои нашего времени.
1.45 Авиаторы.
2.10 Т/с «Закон и порядок».
4.05 Т/с «Хвост».

ДОМАШНИЙ

6.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.
7.30 6 кадров.
8.05 Х/ф «Черный тюльпан». (Испания - Италия - Франция).
10.20 Мелодрама «Процесс».
14.20 Мелодрама «Белая ворона».
18.00 Д/ф «Валерий Меладзе. Никто не виноват».
19.00 Х/ф «Еще один шанс».
22.30 Д/с «Герои нашего времени».
23.30 6 кадров.
0.30 Мелодрама «Королек - птичка певчая».
4.55 6 кадров.
5.00 Домашняя кухня.
5.30 Домашние блюда с Джейми Оливером.

ТВ-ЦЕНТР

5.40 Х/ф «Тень у пирса». (6+).
7.20 Фактор жизни.
7.55 Х/ф «Бумажные цветы».
9.55 Барышня и кулинар.
10.30 Х/ф «Собачье сердце»
11.30 События.
11.45 Х/ф «Собачье сердце»
13.30 Д/ф «Михаил Булгаков. Роман с тайной».
14.30 Московская неделя.
15.00 Х/ф «Последний герой».
16.55 Х/ф «Крылья».
20.30 Т/с «Мой личный враг».
0.30 События.
0.45 Комедия «Импотент».
2.15 Х/ф «Глубокое синее море». (США - Великобритания).
4.05 Д/ф «Григорий Бедоносцев».
5.10 Д/ф «Упал! Отжался! Звезды в армии».

МАТЧ ТВ С 5 ПО 11 ДЕКАБРЯ

ПОНЕДЕЛЬНИК

6.30 Безумный спорт с Александром Плушным.
7.00,8.55,10.15,15.00 Новости
7.05 Все на Матч!
9.00 Биатлон с Дмитрием Губерниевым.
9.30 Биатлон. Кубок мира. Гонка преследования. Женщины.
10.20 Биатлон. Кубок мира. Гонка преследования. Мужчины.
11.05 Все на Матч!
11.30 Д/с «Высшая лига».
12.00 Континентальный вечер.
12.25 Хоккей. КХЛ. «Адмирал» (Владивосток) - СКА (Санкт-Петербург).
15.05 Все на Матч!
16.00 Д/ф «Полет над мечтой».
17.00 Спортивный интерес.
18.00 ЕвроТур. Обзор матчей недели
19.00 Росгострах. Чемпионат России по футболу. «Спартак» (Москва) - «Рубин» (Казань).
21.30 После футбола с Георгием Черданцевым.
22.40 Десятка!
23.00 Все на Матч!
23.30 Гандбол. ЧЕ. Женщины. Россия - Хорватия.
1.20 Х/ф «Малышка на миллион». (США).

ВТОРНИК

6.30 Безумный спорт с Александром Плушным.
7.00,8.55,10.30,12.25 Новости
7.05 Все на Матч!
9.00 Д/с «Бесконечные истории».
9.30 После футбола с Георгием Черданцевым.
10.35 Спортивный интерес.
11.35 Все на Матч!
12.05 Больше, чем команда. Специальный репортаж.
12.30 Смешанные единоборства.
14.20 Бой в большом городе.
15.00 Новости.
15.05 Все на Матч!
15.35 ЕвроТур. Обзор матчей недели
16.35 Ростов. Live. Специальный репортаж.
17.05 Д/с «Драмы большого спорта».
17.35 Все на Матч!
18.05 Футбол. Обзор матчей недели
18.35 Новости.
18.40 Континентальный вечер.
19.10 Хоккей. КХЛ. «Спартак» (Москва) - «Ак Барс» (Казань).
22.10 Все на футбол!
22.40 Футбол. Лига чемпионов. ПСВ (Нидерланды) - «Ростов» (Россия).
0.40 Все на Матч!
1.10 Обзор Лиги чемпионов.

СРЕДА

6.30 Безумный спорт с Александром Плушным.
7.00,8.55,10.00,12.05 Новости
7.05 Все на Матч!
9.00 Д/с «Бесконечные истории».
9.30 Плавание. ЧМ на короткой воде. Трансляция из Канады.
10.05 Футбол. Лига чемпионов. «Манчестер Сити» (Англия) - «Селтик» (Шотландия).
12.10 Все на Матч!
12.40 Футбол. Лига чемпионов. «Бенфика» (Англия) - «Наполи» (Италия).
14.40 Тренеры. Слуцкий. Специальный репортаж.
15.00 Новости.
15.05,19.00,0.40 Все на Матч!
15.35 Культ тура.
16.05 Десятка!
16.25 Спортивная школа.
16.55 Футбол. Юношеская лига УЕФА. «Тоттенхэм» (Англия) - ЦСКА (Россия).
18.55 Новости.
19.55 Детский вопрос.
20.25 Гандбол. ЧЕ. Женщины. Россия - Румыния.
22.15 Все на футбол!
22.40 Футбол. Лига чемпионов. «Тоттенхэм» (Англия) - ЦСКА (Россия).
1.25 Обзор Лиги чемпионов.
1.55 Д/с «Бесконечные истории».

ЧЕТВЕРГ

6.30 Безумный спорт с Александром Плушным.
7.00,8.55,10.00,12.05 Новости
7.05,12.10,14.45 Все на Матч!
9.00 Д/с «Бесконечные истории».
9.30 Плавание. ЧМ на короткой воде. Трансляция из Канады.
10.05 Футбол. Лига чемпионов. «Порту» (Португалия) - «Лестер» (Англия).
12.40 Футбол. Лига чемпионов. «Лион» (Франция) - «Севилья» (Испания).
14.40 Новости.
15.30 Новые лица. Профессиональный бокс. Обзор.
16.25 Х/ф «Бойцовский рысь».
18.25 Все на футбол!
18.55 Футбол. Лига Европы. «Вильярреал» (Испания) - «Стяуа» (Румыния).
20.55 Футбол. Лига Европы. «АЗ Алкояр» (Нидерланды) - «Зенит» (Россия).
22.55 Футбол. Лига Европы. «Ницца» (Франция) - «Краснодар» (Россия).
1.00 Все на Матч!
1.30 Обзор Лиги Европы.
1.55 Фигурное катание. Гран-при Франции. Каротие программы
2.25 Плавание. ЧМ на короткой воде. Прямая трансляция из Канады.
4.25 Футбол. Лига Европы.

ПЯТНИЦА

6.30 Безумный спорт с Александром Плушным.
7.00,8.30,9.05,11.10 Новости
7.05 Все на Матч!
8.35 Плавание. ЧМ на короткой воде. Трансляция из Канады.
9.10 Футбол. Лига Европы.
11.15 Х/ф «Бойцовский рысь».
13.15 Новости.
13.20 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Мужчины. Прямая трансляция из Словении.
15.00 Новости.
15.05 Все на Матч!
16.05 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Женщины. Прямая трансляция из Словении.
17.45 Все на футбол! Афиша.
18.15 Новости.
18.20 Все на хоккей!
19.10 Хоккей. «Кубок Легенд». ЦСКА - «Спартак» (Москва).
20.30 Профессиональный бокс.
21.30 Бой в большом городе.
22.30 Новости.
22.40 Гандбол. ЧЕ. Женщины. Россия - Норвегия.
0.30 Все на Матч!
1.15 Д/ф «Расследование ВВС. FIFA. Большие деньги футбола».
2.25 Плавание. ЧМ на короткой воде. Трансляция из Нидерландов
4.55 Смешанные единоборства.

СУББОТА

6.30 Смешанные единоборства.
7.00,7.35,11.10,13.00 Новости
7.05 Д/с «Бесконечные истории».
7.40 Все на Матч! События недели.
8.10 Д/ф «Жаркий лёд».
8.40 Десятка!
9.00 Все на футбол! Афиша.
9.30 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Мужчины.
11.15 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Женщины. Трансляция из Словении.
13.05 Биатлон с Дмитрием Губерниевым
13.35 Биатлон. Кубок мира. Гонка преследования. Мужчины.
14.25,15.50 Новости.
14.30 Лыжный спорт. Кубок мира. Мужчины. 15 км.
15.55 Все на Матч!
16.35 Биатлон. Кубок мира. Гонка преследования. Женщины.
17.25 Новости.
17.30 Лучшие голы Чемпионата России по футболу.
18.00 Х/ф «Гол».
20.25 Футбол. Чемпионат Англии. «Лестер» - «Манчестер Сити».
23.00 Все на Матч!
23.45 Фигурное катание. Гран-при Франции. Произвольные программы.

ВОСКРЕСЕНЬЕ

6.30 Смешанные единоборства.
7.00 Смешанные единоборства. Bellator. Трансляция из Италии.
9.00,10.35,12.00 Новости.
9.05 Бой в большом городе.
10.05 Лучшие голы Чемпионата России по футболу.
10.40 Биатлон с Дмитрием Губерниевым.
11.10 Биатлон. Кубок мира. Гонка преследования. Мужчины.
12.05 Биатлон. Кубок мира. Гонка преследования. Женщины.
12.55,14.50,18.00 Новости.
13.05 Биатлон. Кубок мира. Эстафета. Мужчины.
14.55 Все на Матч!
15.50 Точка. Специальный репортаж.
16.20 Биатлон. Кубок мира. Эстафета. Женщины.
18.05 Футбол. Чемпионат Англии. «Манчестер Юнайтед» - «Тоттенхэм».
19.10 Х/ф «Легенда о Брюсе Ли» (Китай).
22.40 Футбол. Чемпионат Франции. ПСЖ - «Ницца».
0.40 Все на Матч!
1.30 Конькобежный спорт. Кубок мира. Трансляция из Нидерландов.

РАДИО

ИСЛЕН, 5-ДЕКАБРЬ
12.10 «Дагустан». Хабарар
12.35 «Хважамжан».
САЛАСА, 6-ДЕКАБРЬ
12.10 «Дагустан». Хабарар
12.30 «Карчи Дагустан».
АРБЕ, 7-ДЕКАБРЬ
12.10 «Дагустан». Хабарар
12.30 «Девирар».
ХЕМИС, 8-ДЕКАБРЬ
12.10 «Дагустан». Хабарар
Газетин обзор
12.30 «Вахт ва жегилар».
ЖУМЬЯ, 9-ДЕКАБРЬ
12.10 «Дагустан». Хабарар
12.30 «Исламдин сеса».
КИШ, 10-ДЕКАБРЬ
10.43 «Гяфетдин нетижар»
10.50 Концерт.
ГЬЯД, 11-ДЕКАБРЬ
10.43 «Кард». Аялар патал программа

Программа газурайди - Насима ВЕЛИБЕГОВА

Куба - яса

Кубадин революциядин регьбер Фидель Кастро кечмиш хьунихъ галаз алакьалу яз яс кьун 9 юкьуз давам жеда ва и кар 4-декабрдиз ам кучудайдала гуьгьуниз акьалт-да. Идан гьакьиндай Куба Республикадин гьукуматдин сайтда 26-ноябрдиз хабар гана.

Кастродин мейит пуд юкьуз Гаванада авай Хосе Мартидин Мемориалда эцигда ва ина хуш авай гьар са касдивай адан руьгьдиз гуьрмет ийиз жеда. 28 ва 29-ноябрдиз уьлкведин шегьеринни хурерин агьалири, революциядин регьбердиз гуьрмет авун яз, Кубадин революциядин принциприз ва фалу жедайди кьалурналди, кьин кьунал кьул члугуна.

30-ноябрдиз Фидель Кастродин руьхь авай урна (ам кремация ийидай вахт гьелелиг тайинарнавач), революционерар феи "Азадвиллин карвандин" рекьяй уьлкведа сиягьат ийиз рекье гьатна. И кьвалахни Сантьяго-де-Куба шегьердилай, саки 60 йис идала вилик хьиз, башламишна. Сиягьат кутьягь хьайи 4-декабрдиз урна Сантьяго-де-Кубада авай Санта-Ифехения сурара кучудда.

Фидель Алехандро Кастро 25-ноябрдиз чкадин вахтуналди йифен сятдин 11-дан зураз кечмиш хьана. Стха кечмиш хьанвайдан гьакьиндай Кубадин кьил Рауль Кастродин милли телевиденидай малумарна. Ада мейит революциядин регьбердин вичин тлалабуналди куда лагьана.

Боевикар тергна

Мосул шегьер патал кьиле феи женгера Иракдин спецназдин аскерри террориствиллин дестедин "Исламдин государство" (Россияда кьадагьа авунай тешкилат) 992 боевик тергна. Идан гьакьиндай, "Цийивилер" РИА-диз интервью гудайла, Иракда терроризмдихъ галаз женг члугвадай Управленидин кьуватрин командующий, генерал-лейтенант Абдель Гани аль-Асаиди малумарна.

Адан гафаралди, гьужумзавай кьуватриз 5 агьзурдала 6 агьзурдав агакьна радикалри активнидаказ аксивал авун давам жезва.

Алай йисан 27-октябрдиз Мукьвал тир Рагьэкьечдай пата США-дин яракьлу кьуватрин командующий Джозеф Вотела хабар гайивал, Мосулда гьужумай вахтунда "Исламдин государстводин" боевикрай 900 кас кьван телеф хьана.

Са югь идала вилик генерал Вотела Мосулда гьужумзавай подразделение шегьердиз мукьва жердавай боевикрин артух жезвай аксивилел гьалтда лагьана фикирнай. "Чун цийи четинвилери гуьзлемеишзава, чи аксина минаяр авай автомобилар ишлемеишда. Амур и женгиниз яргьалди гьазур хьана", - лагьана ада. Мосул - им "Исламдин государстводин" гуьзчивилик квай Иракдин территориярин официалний тушир меркез ва боевикрин даях я", - и шегьердай акьхьудун патал Иракдин гьукуматдин кьушунри ва США кьиле авай международный коалицияди тереф хуьзвай ополченцийри гьужумза-

ва. Шегьер азад хьувун патал сифтегьан женгер 17-октябрдин пакамахъ башламиш хьана. Гьужумда Иракдин армиядин 60 агьзурдав агакьна аскерри ва ополченцийри иштиракзава.

Алеппо патал женгер

Сириядин гьукуматдин кьушунри ва халкьдин ополчендин аскерри Алепподин мад кьве магьледай террористар акьхьудна. Гьа идалди абур шегьердин кефердинни рагьэкьечдай пад тамамдаказ чпин гуьзчивилик кухтунва. Идан гьакьиндай, ополчендин штабдин малуматдал бинеламиш хьана, "Цийивилер" РИА-ди хабар гузва.

"Армиядилай ва ополченцийрилай Шейх-Ходр ва Шейх-Фарес магьлеяр чпин гуьзчивилик кухтаз алакьна. Гьа и жуьреда лугьуз жеда хьа, Алепподин кефердинни рагьэкьечдай пад Сириядин Арабдин Республикадин гьукуматдин армиядин гуьзчивилик тамамдаказ ахкатнава", - кьейдна агентстводин векилди.

Армияди Ас-Суккаре ва Бустан-аль-Баша магьлеяра авай террористрин кьилин сенгер тергна. Гьукуматдин кьушунрин гуьзчивилик яд гудай станция авай Слейман-аль-Халлаби магьле ахкатнава. Са бязи делилрал асаслу яз, Алеппо шегьердин са жерге магьлеяр хьвадай яд хгун кардик ахкатнава.

Рагьэкьечдай патан Алеппода гьукуматдин кьушунри са суткада 14 магьле террористрай азадна. Гьа са вахтунда, душманвалзавай терефар меслят хьийидай Россия-

ядин центрадин делилралди, боевикрин гуьзчивилик квай районрай 8,5 агьзурдала гьаф агьалияр масанриз экьечнава.

Са йикьан кьене 140-дала гьаф боевикри аксивал авун акьвазарна ва абур члиз кьалурнавай рекьяй масанриз экьечна. Рагьэкьечдай патан Алеппо азад авунин серенжемар 21-ноябрдиз башламиш хьана. Сириядин гьукуматдин кьушунриз женгер кьиле туьхуз абур тереф хуьзвай ополчендин дестейри ва Россиядин ВКС-ри куьмек гузва.

Вичин алакьа авач лагьана

Украинадин виликан президент Виктор Януковича 2013-2014-йисара аксивал кьалурзавай серенжемрин иштиракчийриз гуьлле гудай буйругь вичи гайиди туш лагьана малумарна. Идан гьакьиндай ада Киевда авай Святошинский суддин заседанидин сергьятра аваз видеоалакьадин вахтунда силлис кьадайла малумарна, хабар гузва "Страна.уа-ди." Политик Дондал алай Ростов шегьерда ава.

"Зун сифтедилай лап эхирдалди яракь ишлемеишуниз ва ивиар экьичуниз акси яз хьайиди я. За кьелелай кьунвай рехъ гьа ихьтинди тир", - малумарна Януковича. Ада кьейдна хьа, "ихьтин буйругьар завай гуз хьанач". Амма, виликан президентдин гафаралди, ам оппозицияди гуьзчивалзавай драматрай гуьлле гайдан гьакьиндай хабардар авунай.

Ислен юкьуз Януковича малумаривал, яракьлу чурьук уьлкведа Майдандин вахтунда гилан властри арадал гьайиди я. "Яракь гьиле кьуна, аксивал кьалурунин, президентдин резиденциядал гьужумунин эвер гунар Украинадин гилан генеральный прокурор Юрий Луценкоди ва Майдандин маса башчийри авурди я", - кьейдна ада.

Гьа и юкьуз Украинадин генеральный прокурор Ю.Луценкоди государстводин виликан кьили Конституциядин са шумуд статья члурайдан гьакьиндай ва государстводиз хаинвал авунай адал шак физва лагьана малумарна.

Алакьаяр кардик кухтун истемишна

Черниговдин 3 агьзурдала гьаф агьалири, Россиядихъ галаз экономикадин рекьяй алакьаяр кардик кухтун истемишун яз, Украинадин властри арзадал кьулар члугуна ракьурнавай. Гила документдиз Украинадин президент Петр Порошенко килигун лазим я. Чарчин авторри яшайишдин месэляяр геле-

жегдани четин тахьун патал Украинадинни Россиядин алакьаяр кардик кухтун истемишзава. Черниговдин агьалияр евроинтеграциядин политика давамаруниз акси экьечзава, абурун гафаралди, и кардикай са акьван еке хийир жедач.

"Чна адетдин базарар кардик кухтун лазим я. И карди валюта артухардай ва бейкарвал тлимилардай мумкинвал гуда", - лугьуза чарче. Авторрин фикирдалди, гьукуматрин уртах махсус десте тешкилун чарасуз я. И карди уьлквейрин арада аваз хьайи алакьаяр яваш-яваш кардик кухтадай мумкинвал гуда.

Арзадал гьелелиг 3097 касди кьулар члугуна.

17-ноябрдиз Днепропетровскдин спортдин тадаракар акьуддай Vasil заводдин рабочийри Порошенкодывай Россиядихъ галаз экономикадин ва алишверишдин алакьаяр гуьнгуьна хтун истемишна. Карханадин директор Сергей Шапранан гафаралди, заводдин коллективди "инсанриз кьвалахдай ва пул кьазанмишдай мумкинвилер гун тлалабзава". "Европада чун гуьзлемеишзавач. Са низ ятлани писвал ийида лагьана, жува-жуван гьил атлун лазим туш", - кьейдна ада. Гьа и юкьуз Днепропетровскда "Украина-Россия" твар алай гьукуматрин уртах десте тешкилунин теклиф гузвай чарчел 4 агьзурдала гьаф ксарди кьулар члугуна.

Москвади алишверишдин барадай Киевдихъ галаз савдаяр авунал 1-январдилай кьадагьа эцигна. Жаваб яз Украинадини РФ-диз талукь яз кьадагьаяр кардик кутуна.

Кьазахстандин пуд агалкьун

Кьазахстандин президент Нурсултан Назарбаева аслу тушир йисара Кьазахстанди кьазанмишай пуд агалкьунин тварар кьуна. Идан гьакьиндай ада 28-ноябрдиз интервью

Рекьемар

- Россияда лежбервиллин фермервиллин майишатрин чилерин майданар эхиримжи 10 йисуз 2,5 сеферда артух хьана.
- Чи республикада ихьтин 8503 майишат ава.

ЦБ-дин курсуналди кьенин юкьуз:

1 доллар - 64,94 манат,
1 евро - 68,84 манат,

кьизил (1 гр) - 2479,1 манат,
гимииш (1 гр) - 34,83 манат.

ИНТЕРНЕТДАЙ.

Гьазурайди - Шагьисмаил ГЬАЖИМИРЗОВ

гудайла лагьана, хабар гузва Tengrinews.kz порталди.

"И 25 йисуз хьанвай чи сад лагьай агалкьун - им Кьазахстандин государство цийи кьилелай туькьур хьувун я. Кьвед лагьай агалкьун - им уьлкведин меркез эцигун я. Пуд лагьайдини - им чи кьецепатан политика я, гьа политикадал бинеламиш хьана, чи вири кьунширихъ галаз дуствилин алакьаяр туькьурзава", - малумарна Назарбаева. Ада алава хьувуна хьа, уьлкведин меркез Астана ярж яз гьисабзава. "Ина важиблу вири ва кьааяр кьиле физва. Куьн килига, чи шегьердиз ша. Гьар сеферда кьез ам дегиш жезвайди аквада. Гьелбетда, им кьилиз акьатнавай хиял я", - кьейдна ада.

24-ноябрдиз Назарбаева адан гуьрметдай Астанадин твар дегишарунин фикирдиз баянар гана. "Чун вилик финин вири девир кьейд авунай Заз кьез виридаз чи декларациядай парламентдиз чухсагьул лугьуз кланзава. И карда зи ролни кьейдна. Гьелбетда, аз инсандиз хьиз и кар хуш я", - малумарна Назарбаева.

Са югь идала вилик Кьазахстандин парламентдин депутат Куаныш Султанова Астанадин твар дегишарун ва адаз Нурсултан Назарбаеван твар гун теклифна. "Уьлкведин Конституцияда сад лагьай президентди - миллетдин регьберди чи государство туькьурунин кардик кутунвай еке пай кьейд авун уьлкведин меркездиз ва уьлкведин важиблу маса объектриз Елбасыдин (кьазах члалалди - "миллетдин регьбер") твар гун теклифзава". Султанован теклиф муькуь депутатрини хвена.

Нурсултан Назарбаев Кьазахстандин сад лагьай президент я. Сифтедай ам Кьазахстан ССР-дин президентдин, Кьазахстандин Компартиядин сад лагьай секретардин, республикадин Министррин Советдин Председателдин кьуллугьрал хьана.

Кьвалер гуда

Чи республикада алай йисан эхирдалди 308 етимдиз ва диде-бубадин кьаюмвал амачиз амуькьнавай аялриз кьвалер гун планламишнава.

И рекьем алатай йисандала 43 касдин гьаф я. Квартираяр сад авунай бюджетдин такьатрин гьисабдай маса кьачуда: 150 миллион манат региональный, 116,3 миллион манатни федеральный бюджетдай чара авунва, хабар гузва ТАСС-ди. Кьейдзавайвал, регионда яшайишдин кьвалерин игьти-яж авай 2 агьзурдала гьаф етимар ва диде-бубадин кьаюмвал амачиз амуькьнавай аялар ава.

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛАР:
РД-дин Халкъдин Собрание ва
РД-дин Гьукумат
367000, Махачкъала, Ленинан майдан, 2

КЪИЛИН РЕДАКТОР
А.У. САИДОВ

Тел/Факс. (872-2) 65-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

НУМРАДИН РЕДАКТОР
Э. ШЕРИФАЛИЕВ

Газет массовый коммуникацийрин хиле законодательстводал амал авунал гуьзчивал авунин ва культурадин ирс хуьнин рекъай РФ-дин Федеральний къуллугдин Къилепатан федеральный округда авай Управлениди регистрация хьувунва.

ПИ № ФС 10-6468 2007-йисан 26-январь
Макъалаяр редакцияди гуькьур хьийизва.
Макъалайриз рецензияр гуьзвач ва абур элкьвена вахъузвач. Редакциядинни макъалайрин авторрин фикрар сад тахъун мумкин я.

РЕДАКЦИЯДИН ВА
ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:

367018, Махачкъала,
1 Петрдин проспект, 61. Печатдин къвал

КЪИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ
Ш.Ш. ШИХМУРАДОВ
65-13-55

КЪИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ -
ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ
65-00-61

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГЪИМОВ
65-02-81

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА
65-00-59

КУЛЬТУРАДИН
Э. Д. ШЕРИФАЛИЕВ
65-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ
65-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
А. Х. ГЪАМИДОВ
65-00-63

БУХГАЛТЕРИЯ
65-00-62

КАССА
65-00-58

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА
ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

Газет йиса 52 сеферда акъатзава

ГАЗЕТДИН ИНДЕКСАР:

Йисан - 63249
Зур йисан - 51313

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00
Чап ийиз вахкана - 17.40

Газет "Лотос" ООО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкъала,
Пушканин куьче, 6.

Тираж 7822

И - И лишандик квай материалар
гъакъидихъ чапзавайбуур я.

И - Икъван яшар хъанвайбуур келрай
НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты
"Лезги газет"

УФК по РД
Отделение - НБ РД г.Махачкала
БИК - 048209001
ИНН - 0561051314/КПП - 057101001
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Аялриз куьмек яз

И мукьвара Мегьарамдхуьруьн райондин Филерин юкьван школада аялриз правовой куьмек гунин Вирироссиядин йикъаз талукарнавай мярекат кыле фена.

Адан къвалахда адвокатрин коллегиядин председатель Т. ИСАКЪОВА, хуьруьн кыл А. ЭМИРГЪАМЗАЕВА, участковый уполномоченный М. РАГЪИМОВА, погранзаставадин векил А. ЖАФАРОВА, хуьруьн школадин директор Р. ЭМИРГЪАМЗАЕВА, тербиядин рекъай директордин заместитель М. ИСАЕВА ва махсус педагог М. МУСЛИМОВА иштиракна.

Мярекат ачухай Р. Эмиргъамзаева ихътин серенжем школада гьар йисуз тухузвайди, аялриз правовой тербия гуьзвайди ва абуру "Инсандин ихтиярар аялрин вилералди" эвер гуник кваз республикада кыле физвай кон-

курсра саки гьар сеферда приэдин чкаяр къазвайди лагъана.

Адвокат Теймур Керимовича къватл хъанвайбуруз РФ-дин Конституциядай, Хизандин кодексдай, аялрин ихтиярриз, обра-

зованидиз талуь законрикай метлебу суьгьбетар авуна. Ахпа республикадин конкурсда приэдин чкаяр къур аялрив грамотаяр вахкана.

Участковый уполномоченный М. Рагъимова аялар тербияламышунин карда диде-бубайрин хиве авай жавабдарвилекай, гъакъни къайдаяр члурай яшар тахъанвай аялар административный, гражданвилини ва уголовный жавабдарвилеиз члугунин къайдайрикай лагъана.

Серенжемдал А. Жафаров ва хуьруьн кыл А. Эмиргъамзаевни рахана.

Эхирдай абуру аялрин суалризни жавабар гана.

СПИД-дихъ галаз женг тухудай виридуьньядин югъ

Адет яз, гьар йисан 1-декабрь Виридуьньяда СПИД-дихъ галаз женг члугвадай югъ яз къейдзава. Алай йисуз ам "Зун ВИЧ- инфекциядин вилик пад къунин терефдар я" эвер гуник кваз кыле физва.

Вичин тарихда ВИЧ-дин тегъуьнди 40 миллион инсан агъа дуьньядиз ракъурна. Къе 38.8 миллион кас ВИЧ инфекция кваз яшамеш жезва.

Дагъустан Республикадани гьалар пайгарбуру туш. Алай йисан 10 вацра республикада ВИЧ инфекциядин 168 цийи дуьшуйш регистрация авунва. Алатай йисан талуь вахтунда и рекъем 158 даз барабар тир. Акъазвайвал, и хаталу азар йисалай-суз гегъенш жезва.

СПИД-диз талуь яз пайгар гьалар авачирбурук Дербент, Дагъустандин Огни, Хасавюрт, Махачкъала, Каспийск, Южно-Сухокумск шегъерар ва Дербент, Хасавюрт, Мегьарамдхуьруьн, Сулейман-Стальский ва Къизилюрт районар акатзава.

Квез чидани?

СПИД-дин вирус жезва: ивидик, къулан тарцин нефтедик, хурун некледик, маядик...

ВИЧ акатунин рекъер:

- ивидикай - язавай рапаралди дамаррик наркотикар кутурла;
- жув хуьдай, хатасуз ийидай серенжемар къабул тавуна, месин алакъайра хъайила;

- ВИЧ-инфекция квай, къвачел залан дишегълидикай чагъа аялдик, хурун нек гудайла;

ВИЧ акатзавач:

- гъакъ агатна лагъана, гъилер ядайла, теменар гудайла, месин пек-лек (яргъан, хуьуьгъан), къаб-къажак санал ишлемишна лагъана, уьгъуьяр ядайла, илирздайла, умуми ванна ишлемишна, гъавизда санал чуьхуьнагар авуна лагъана...

ВИЧ къатла гъикъ чир жеда?

Инсандик ВИЧ къани, квачни чирдай виридалайни хъсан къайда - им ивидин тест (адак антителир къатла ахтармишун) авун я. Антителар - ибуру махсус белокар я.

Жувак ВИЧ къатла чирун вучиз чарасуз я?

- азар гужлу жедалди серенжемар къабулун патал;
- жув себеб яз ВИЧ-инфекция мукъвабурук, багърийрик акат тавун патал;

- ВИЧ-инфекция квай дидедикай ам аялдикни акат тавун патал.
Гьар са кас датлана жуван сагъламвилеин къаравулда хъана къанда.

Утерянный аттестат о среднем (полном) образовании за № 00518000246926, выданный в 2004 году Касумкентской СОШ № 1 Сулейман Стальского района РД на имя **СЕФИКУЛИЕВА Насира Альфретовича, считать недействительным.**

Кхьихъ, дустар!

Вадим ЖАМАЛДИНОВ

Вал лезгидин твар алатла, Кхьихъ куьне "Лезги газет". Къе члал хуьнал кар алатла, Ийин чна адаз гуьрмет.

Хтай члавуз "Лезги газет", Зи гуьгъулар жеда ачух. Гьар гафунихъ авай къимет, Ам келналди гъич жедач тух.

Дуьньядикай гуьзай хабар Чи аманат вун я, газет. Рикел хкиз багъа тварар, Ийизва ваз халкъди гуьрмет...

Шумуд члалал рахайтани, За лезги члал къада вине. Вахъ лезгидин руьгъ аватла, "Лезги газет" кхьихъ куьне!

Шагъни Шалбуз дагъ амай къван, Самурдин вацл сагъ амай къван, Чи цавара рагъ амай къван, Кхьихъ, дустар, "Лезги газет".

Общественная палата Республики Дагестан объявила о проведении конкурса "НАРОДНЫЙ ЖУРНАЛИСТ"

Общественной палатой Дагестана учреждены премии за лучшее освещение в СМИ деятельности институтов гражданского общества. Задачи конкурса - дальнейшее совершенствование взаимодействия СМИ, общественных объединений и государственных структур, введение в практику принципа социального партнерства и взаимной ответственности, а также развитие сотрудничества общественных организаций для решения социально-экономических проблем.

Премии присуждаются работникам средств массовой информации, а также нештатным авторам за опубликованные в печати, переданные по телевидению и радио за период с 1 декабря 2015 года по 1 декабря 2016 года статьи, интервью, репортажи, очерки и другие журналистские материалы. Главная тема публикаций - деятельность институтов гражданского общества по реализации социально значимых проектов и гражданских инициатив, способствующих повышению качества жизни населения.

Материалы конкурсных произведений направляются в Общественную палату Дагестана до 20 декабря 2016 года. Материалы на национальных языках сопровождаются кратким изложением содержания на русском языке.

Победителю конкурса присваивается звание лауреата премии Общественной палаты Дагестана, вручается диплом, удостоверяющий присуждение ему премии, а также денежное вознаграждение:

первое место - 50 тысяч рублей,
второе место - 30 тысяч рублей,
третье место - 20 тысяч рублей.

Справки по телефону: (8722) 78-08-42, 78-08-44.

2017-йис патал "Самур" журнал кхьихъ!

ИНДЕКСАР: йисанди - 63336
6 вацранди - 73895

ЖУРНАЛДИН КЪИМЕТ ПОЧТАРИН ОТДЕЛЕНИЙРАЙ:

йиса - 357 манатни 12 кепек,
6 вацра - 188 манатни 56 кепек

"ДАГПЕЧАТДИН" КИОСКРАЙ:

йиса - 304 манат
6 вацра - 152 манат

РЕДАКЦИЯДАЙ:

йиса - 210 манат
6 вацра - 105 манат

2017-йис патал "Кард" журнал кхьихъ!

ИНДЕКСАР: йисанди - 63338
6 вацранди - 73906

ЖУРНАЛДИН КЪИМЕТ ПОЧТАРИН ОТДЕЛЕНИЙРАЙ:

йиса - 278 манатни 88 кепек,
6 вацра - 139 манатни 44 кепек

"ДАГПЕЧАТДИН" КИОСКРАЙ:

йиса - 217 манат
6 вацра - 108 манат

РЕДАКЦИЯДАЙ:

йиса - 150 манат
6 вацра - 75 манат

Малумат

Урус члалал акъатнавай "Гъажи Давуд" (ав. - Муьзеффер МЕЛИКМАМЕДОВ, къимет - 500 манат) ва "Дербент - вахтуниз муьтлуьгъ тежер шегъер" (ав. - Абдулафис ИСМАИЛОВ, къимет - 800 манат) ктабар "Лезги газетдин" редакциядай маса гуьзва. Абуру къачуз къандайбурувай 8 (928) 584 16 72 нумрадиз зенг ийиз жеда.

Къ.АКИМОВАН "100 зурба лезги" ("Сто выдающихся лезгин") ктаб басмадай акъатнава. Подписчикривай чпин ктабар вахчуз, къандайбурувай маса къачуз (1 ктаб - 1000 м.) жеда.
Тел.: 8-988-205-29-70.

"Дагагропромпроект" Институт ООО-дин коллективди эзне
КЪАРАХАН

кечмиш хуьнихъ галаз алакълу яз инженервилеин жагъурунардай отделдин начальник Мирзафер Шириноваз, рагъметлудан хизандиз ва вири багърийриз башсагълуьгвал гуьзва.